

ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΑ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ

Δ.Π.ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Γ

ΑΘΗΝΑ, Κυριακή 25 του Σεπτεμβρίου 1908

ΓΡΑΦΕΙΑ: 'Οδός Οικονόμου αριθ. 4 | ΑΡΙΘ. 168

ΣΤΟ ΣΗΜΕΡΝΟ ΦΥΛΛΟ:

ΚΑΠΙΟΣ. Πώς θα σωθεί το Ρωμαϊκό—Καινούργιο Εκπαιδευτικό σύστημα—Δευτεριά και 'Ανάσταση.

Μ. Δ. ΦΡΑΓΚΟΥΔΗΣ. Νεκρὸν πῦρ (τέλος).

ΣΠΗΛΙΟΣ ΠΑΣΑΓΙΑΝΝΗΣ. 'Είμι νὰ πῶμε στὸ γυμνάσιον (συνέχεια).

Η ΑΡΟΔΑΦΝΟΥΣΑ. 'Ο γυναικόκοσμος — 'Αληθινὰ πορτραίτα.

ΝΙΚΟΣ Α. ΒΕΗΣ. Δημοσιεύματα — α. Παπαδ. Κεραυέως, διορθώσεις εἰς τὸ ἀνακάλυμμα τῆς Κοσταντινουπόλεως κτλ.

ΊΗΣΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ. Τὰ Τέμπη.

ΠΟΙΗΜΑΤΑ. Εἰρήνη Δευτεριῶν. Λέαντρος Κ. Παλαμάς. 'Αντίσας Βρανῆς. Περίκλῆς 'Αρέτας.

Δ. Π. Τ. Φαινόμενα καὶ πράγματα (Μιά δήλωσις τῆς κ. Ρωγγοῦ — 'Η χ ε ρ α τοῦ 'Υπουργοῦ — 'Υπουργεῖο ὡς εἶδος γραφεῖο Κούκ — Συκοφαντικὰ δγγήματα — 'Η ἀπόφασις τῶν δασκάλων — Γαϊτάνος καὶ Σία).

Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ — Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ — ΦΟΝΟΠΑΖΑΡΟ ΒΑΟΜΑΔΙΑΤΙΚΟ — ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

Ο ΠΡΟΣΚΥΝΗΤΗΣ

(Δίγα κομμάτια)

27

«'Ο θάνατος!» γροικίθηκε φωνὴ γιομάτη τρόμο. Καὶ τὰ βουὰ ἀντιλάλησαν τρικυμιστὰ δ,τι ἀκούσαν. Οἱ κάμποι νοιώσανε βραχιά στὰ σπλάχν' ἀντριχίλα. Στὰ δάση καὶ στὶς λαγκυδιές βουβὴ γαλήνη ἀπλώθη. 'Ο μακροπρόσωπος ἀπὸ φωνὴ στριγγιῶν ἀφίνει Καὶ τὰ ὄρια στὰ κατάρραχα κοπαδιστὰ μολόουον. «'Ο θάνατος!» θρηνηλογάει κ' ἡ Φύση ἀνταριασμένη Καὶ μὲ τοῦ ἀνέμου τὴν ὄρμη διαβαίνει ὁ καθαλάρης 'Ο μαῦρος, ποῦ ὅλα πίσω του σὰ σκλάχους του τὰ σέρνει. Μὰ ὁ νιὸς ὁ λεβαντόκορμος μὲ τὴν ψυχὴ γιομάτη Στὸ δρόμο ἐστάθη ἀκίνητος γιὰ πάλεμα φρασμένος... Κ' ἤσουνα ἐσὺ, ποῦ τοῦδωσες τὴ δύναμή του 'Αγάπῃ! Καὶ ὁ θάνατος προσπέρασε· πίσω νὰ ἰδῆ δειλιάζει, Καὶ ὅλο γροικῆ στὸ διάβα του τὸ πρόσχαρο τραγοῦδι: «'Αγίπη, ποῖος σὲ νίκησε νὰ νικηθῆς καὶ τώρα; «Δόξα σ' ἐσέν' ἀκούραστη τῆς Ζήσης θεμελιώτα!»

29

Τ' αὐτὶ στηλῶν καὶ γροικῶ λεβέντικο τραγοῦδι, 'Ποῦ σὲν πλημμυρ' ἀποθυμῆς μέσα στὴ Φύση ράσσει Καὶ ἀναταράζει σὺβαθα λαχτάρες κοιμισμένες. 'Ὅ τῆς καρδιάς τρικύμισμα κ' εὐτυχισμὲ γιομάται Σὰ στρατοκόποι ἀκούραστοι καὶ ὅλοι γὰρ καὶ γέλιο Περνᾶτε καὶ ἀνασταίνετε μὲ τὴν πνοή σας μόνο Τὸ μαραμένον λογισμὸ στὸ σύφλογο τοῦ πάθου. Δὲ σοῦ βραβαίνει τὴν ψυχὴ, λεβεντοσύνη, ὁ θρῆνος, Μόν' ὀμορφῆ καὶ ἀτάραχη τῆς λευτεριά τῆς Ζήσης Στεριώνεις μέσα σου καὶ λὰς μὲ πρόσχαρο τραγοῦδι,

Πῶς κίθησε βασιλεύσα στὸ θρόνον τῆς 'Αγάπης Καὶ τῆς λαμπρόφωτης Ζωῆς τὴ χάρι γύρω ἀπλόνει.

35

Μόνος καὶ ἄν εἶμαι, ὀλίκερος ζῆ στὴν ψυχὴ μου κόσμος, Γιατὶ δὲν εἶμαι ὁ μισσοδὸς ἀπαρνηστῆς τῆς Ζήσης. 'Απ' τῆ ἄρσιὰ ποῦ ἀθύρῳβη καὶ προσχαρα σταλάζει: 'Ὅ: στοῦ κυμάτου τὸ βουητὸ, ποῦ σκάζει ἀπὰ στὸ βράχο, Καὶ ἀπ' τὸ γλυκοκελάδισμα τοῦ ἀηθονιοῦ στὸ δάσο 'Ὅ: στὸ πικρὸ τὸ θρηνητὸ τῆς ἀρφαρῆς παιδοῦλας 'Ὅλα τάκούγω ποῦ μοῦ λέν, Ζωῆ, τίς ὀμορφίες σου Καὶ μοῦ ξανάφτουνε βραχιά τῆς γνῶσης τῆ λαχτάρα. Καὶ δταν τὸ μάτι ἀθάμπωτο πέρα καὶ γύρω ρίχνω, 'Ὅ,τι θωρῶ ἀτρικύμιστο τὸ νοῦ μου δὲν ὀφίνει:

Μῶρες ἀνθρώπων, καὶ καημοὶ ψυχῶν, καὶ παρακάλα Τρισυῆνα, καὶ θρηνητὰ σὲ θύμησες θλιμμένες, Καὶ ἀντιφεγγίσματα ὀμορφιάς, καὶ πόλεμοι τοῦ Λόγου, Καὶ ἄγρυπνα μίσση, καὶ δνεῖρα τρισθέμελης 'Αγάπης, Καὶ νιότης ἐσφαντώματα, καὶ λώπες καρδιολυῶτες, 'Ὅλα σὲν ἕνα γίνονται σ' ἴδιο ρυθμὸ δεμένα Καὶ μὲς στὸ νοῦ χαράζουνο τὸ νόμο τῆς Ζωῆς μας, Φέροντας τῆς 'Αγάπης τῆς τὰ ζηλεμένα πλούτια. Μόνος δὲν εἶμαι: μέσα μου κλειῶ τῆς Ζωῆς τὴ δόξα. Καὶ ἀνιστορῶντας πάντοτε τὴν πλάστρα δύναμῆ σου Μπαίνω μὲς στὴν ὀλόρωτη τὴν ἐκκλησιὰ σου, ὦ Χριστῆ, Σὲν ταπεινὸς προσκυνητῆς νὰ σὲ δοξολογήσω, Γιατὶ δὲν εἶμαι ὁ μισσοδὸς ἀπαρνηστῆς τῆς Ζήσης.

ΠΕΡΙΚΛΗΣ ΑΡΕΤΑΣ

ΠΩΣ ΘΑ ΣΩΘΕΙ ΤΟ ΡΩΜΑΪΚΟ ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΣΤΑΣΗ

Εἶνε πλιὰ βεβαιωμένον καὶ παρατηρημένον ἀπὸ ὅσα ἐπάθχμε καὶ ἀπὸ τῆ σημερινῆ κατὰστασι τῆς χώρας, ὅτι αἰτία τῆς συφορῆς καὶ δυστυχίας μας εἶταν ὁ μεγάλος ζήλος ποῦ εἶδειζαν γιὰ τὸν Κλασικισμὸ οἱ Κυβερνήτες μας καὶ οἱ γραμματισμένοι τοῦ τόπου ἀπὸ τὸν καιρὸ ποῦ λευτερώθηκε τὸ Βασίλειον ὡς τὰ σήμερα. Γιατὶ ὁ μεγάλος μας αὐτὸς ἐνθουσιασμὸς καὶ ζήλος μᾶς ἔκαμε ν' ἀλησημονήσομε τὸ σπουδαιότερον ποῦ χρειάζεται σ' ἕνα Νέον Βασίλειον, δηλαδὴ θεμελιώμα σὲ Πρακτικὸ καὶ γερὸ 'Εκπαιδ. Σύστημα, ἀλλὰ μᾶς ἔκαμε αὐτὴ τὴ μεγάλη μας ἀγάπη στὸν Κλασικισμὸ νὰ ξεκλίνουμε ἀπὸ τὸν ἴσιο δρόμο, ποῦ ἔπρεπε νὰ πάρουμε γιὰ νὰ καταλάβουμε στ' ἀλήθεια λευτεριά καὶ γιὰ ν' ἀναστηθῆ τὸ 'Ἔθνος μᾶς γιὰ πάντα.

Μὰ γιὰ κακὴ μας τύχη ὁ πρῶτος Κυβερνήτης μας ὁ Καποδίστριας, ποῦ εἶχε ἀρχίσει νὰ θεμελιῶνῃ τὸ Νέον Κράτος μὲ τέτοιες πρακτικὲς ἰδέες καὶ μὲ γερά θεμέλια, σκοτώθηκε. 'Απὸ τότες πῆραμε πλιὰ τὸν κατήφορον καὶ μολονότι κάποιον προσπάθησαν λιγάκι κάτ'ι νὰ κάμουν πρακτικὸ καὶ ὀφέλιμον στὸν Τόπον, πῆγε ἡ ἐργασία των στὰ χαμένα, γιὰτὶ τὸ Ρωμαϊκὸν εἶχε πλιὰ βυθισθῆ καὶ πνιγεῖ στὰ φαντασμένα ὀνειράτα καὶ στὶς κούφιας ἐλπίδες τοῦ Κλασικισμοῦ, γιὰ νὰ φτάσῃ στὸ σημερινὸ λυπητερὸ σημεῖον. Εἶνε ξακριθωμένον ὅτι ἡ καλοζώηση καὶ ἡ εὐτυχία ἐνὸς Λαοῦ εἶνε καὶ οἱ λόγοι τῆς προόδου του. 'Ὅντας σ' ἕνα Βασίλειον οἱ ἄνθρωποι δουλεύουν κάθε τέχνη κ' ἐπιστήμη, καὶ ὁ Λαὸς του ἀνατρέφεται καὶ παιδεύεται μὲ πρακτικὸ καὶ τέλειον 'Εκπαιδ. σύστημα, ὅταν καλοπερᾶ καὶ εὐτυχεῖ, αὐτὸ τὸ

Βασίλειον πάντα προοδεύει καὶ ὄχι μοναχὰ στὰ γράμματα καὶ στὴ φιλοσοφίαν μὰ καὶ στὶς τέχνες, στὶς ἐπιστήμες, στὸ ἐμπόριον, στὴ βιομηχανικὴ καὶ σὲ κάθε ἄλλο κλάδον (*). 'Ἐνῶ στὰ Κράτη ποῦ οἱ ἄνθρωποι εἶνε ξεπασμένοι, ποῦ ἔμαθαν στὴν τεμπελικὰ, ποῦ στηρίζονται σὲ παλιὰς δόξας καὶ παλιὰ μεγαλεῖα (Κοίταξτε Ἰσπανίαν, Ἰταλίαν, Ἑλλάδα) ἐκεῖ θὰ βασιλεύει πάντα πτώχεια, πείνα, κακομοιριά, ληστείες, κλεψίαις, λαϊκὲς ἐξέγερσεις καὶ ἀναρχία. Τὸ 'Εκπαιδευτικὸ ζήτημα ἐνὸς τόπου εἶνε ἡ καταστροφή του ἢ ὁ γλυτωμὸς του. 'Αν ἕνας τόπος ἔχει γερὸ καὶ πρακτικὸ 'Εκπαιδ. σύστημα, ἕνα σύστημα ἄρμονικὸν καὶ ὁμοιον ποῦ ὅλοι οἱ κλάδοι καὶ τὰ νεῦρα τῆς ζωῆς τῆς Χώρας νὰ μεγαλώνουν ἰσοδύναμα, ποῦ κάθε τι νὰ βαδίζῃ μὲ τὸν τρόπο του καὶ μὲ τὸν σκοπὸν του, τότες αὐτὸ τὸ Κράτος θὰ εἶνε εὐτυχισμένον καὶ πάντα στὸν ἀγῶνα τῶν 'Ἐθνῶν θὰ κρατῆ τὴν πρώτη θέσιν. 'Αν ὅμως ἕνα 'Ἔθνος δὲν φροντίζει νὰ ξεκομίσῃ καὶ νὰ δώσῃ ζωὴ καὶ σπρώξιμον σ' ὅλους τοὺς κλάδους ποῦ φέρνουν τὴν εὐτυχίαν καὶ τὴν καλοπέρασιν, τὴ δόξα καὶ τὸ μεγαλεῖον, μὰ πάντα προσπαθεῖ νὰ περιποιηθῆ τὰ Γράμματα ἢ τὴ Θεσηκεῖαν περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλον κλάδον, τότε αὐτὸ τὸ 'Ἔθνος ἔτσι βαδίζοντας σβύνεται καὶ σιγὰ, σιγὰ χάνεται. 'Ὅλοι σας βέβαια θὰ ξέρετε τὴν τρομερὴν ζημίαν ποῦ ἔφεραν στὸν πολιτισμὸν τὰ ἄπειρα Μοναστήρια τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης, ὅλοι σας βέβαια θὰ ξέρετε τὴ μεγάλην πληγὴν

(*). Τοῦτο τὸ εἶδαμε στὴν 'Αθήναν μὲ τὸν Περικλῆ καὶ στὴ Ρώμην μὲ τὸν 'Αδριανόν.

ποῦ ἀνοίξε στο Ἔθνος ὁ λογιωτατισμὸς τῆς Κωνσταντινόπολης στὴν ἐποχὴ τῶν τελευταίων Αὐτοκρατορῶν.

Ἔτσι κ' ἐμεῖς τὴν πάθαμε, ἀδ' αὐτερωθήκαμε ἀπὸ τοὺς Τούρκους. Ἀντὶς ν' ἀφήσουμε ἡσυχὰ τὰ κίκαλα τὰ εὐλογημένα τῶν παλιῶν μας, τὰ ἔργα τῶν πατέρων μας, τ' ἀντραγαθήματα καὶ τίς παλληκαριές τῶν καὶ νὰ κοιτάξουμε πῶς κ' ἐμεῖς θὰ φανοῦμε ἀληθινοὶ κ' ἄξιοι ἀπόγονοὶ τοὺς μὲ τὰ ἔργατά μας καὶ μὲ τὴ δουλειά μας, φροντίσαμε νὰ κάμουμε τὸ ἐναντίο, δηλαδὴ νὰ ζήσουμε σὲ βάρος τῆς μεγάλης προγονικῆς μας Δόξας καὶ κάθε μέρα νὰ χορταίνουμε καὶ νὰ μεγαλώνουμε μὲ φανταστικὰ ὄνειρατα, μὲ κούφιας ἐλπίδες καὶ μὲ ἀγέρα.

Τότες ποῦ λευτερωθήκαμε, ποῦ τὸ Ἔθνος εἶταν τσακισμένο ἀπὸ τόσους ἀγῶνες καὶ τόσα μαρτύρια, ποῦ ὑπόφερεν ἀπὸ τόση πείνα, ποῦ ἔλυθε βασιλεὺς ἀκαθάρεια καὶ ἐρημιά, κ' ἀναρχία, ποῦ ὁ ἀπολίτευτος κατακτητὴς εἶχε σπείρει στὴν Ἐθνικὴ μας ζωὴ τόσα καὶ τόσα ἐλαττώματα. Ἀντὶς τότε λέω πρῶτα, πρῶτα νὰ φροντίσουμε νὰ ἐξημερώσουμε καὶ νὰ μορφώσουμε τὸ Λαὸ μ' ἓνα τέλειο Ἐκπαιδ. Σύστημα, ἀντὶς νὰ φροντίσουμε νὰ διορθώσουμε τὸ οἰκονομικὸ ζήτημα μὲ τὸ νὰ αὐξήσουμε τὰ ἐργατικὰ χέρια τῆς χώρας, θελήσαμε «Νὰ διδάξουμε τὸ Λαὸ στὴν ἀκματοσύνη, δηλαδὴ προσπαθήσαμε νὰ συνηθίσουμε τὸ Ρωμιὸ (ὅπου δὴ καὶ τὸ πιτύχαμε) στὴν τεμπελιά καὶ τὸν κάμαμε νὰ μισήσῃ στὰ καλά καθὲ ἔργο καὶ δουλειά». Ἐχοντας λοιπὸν στὴ μὴτη μας τὴ Δόξα καὶ τὸ μεγαλεῖο τῶν παλιῶν μας καὶ τρέφοντας τὴν καρδιά μας μὲ τέτοια ὄνειρατα καὶ τέτοιες ἐλπίδες, θελήσαμε στὸ Νέο καὶ Ἀκάματο Βασίλειο νὰ φέρομε μπρὸς τὸν Ὀμηρο, τὸ Θουκυδίδη καὶ τὸν Αἰσχίνη, γιὰ ν' ἀποδείξουμε βεβαίως μὲ τοῦτο πῶς εἴμαστε Ἕλληνες. Ἐπειτα γιὰ νὰ συνεχίσουμε τὸ προγονικὸ μεγαλεῖο μας ἐφροντίσαμε καθὲ νέον ἀπόγονον (ὅς εἶταν καὶ κούτσουρο) κανενὸς ποῦ ἐργάστηκε κ' ἔκαμε τὸ καθήκον του λευτερόνοντας τὴν Πατρίδα του νὰ τὸν βάλουμε στὸ Στρατὸ ἢ στὸ Ναυτικὸ (ἔτσι ἄρχισε ἡ Στρατοκρατία στὸ Ρωμαϊκὸ) ἢ νὰ τὸν ρίξουμε στὴν πολιτικὴ (ἔτσι ἄρχισε στὸ Ρωμαϊκὸ ἡ βουλευτοκρατία καὶ ἡ βρωμοπολιτικὴ) ἢ νὰ τοῦ δώσουμε καμμιά ψηλὴ θέση (ἔτσι ἄρχισε ἡ πληγὴ τῆς ὑπαλληλίας) καὶ ὅλα τὰ ἄλλα, ἅς πῆγαιναν τοῦ χαμοῦ. Καὶ ἡ λαϊκὴ παιδεία, κ' ἀνατροπὴ καὶ ἡ πρακτικὴ μόρφωση τῆς Χώρας, ποῦ αὐτὰ θὰ ἀναίσταναν ἀλήθεια τὸ Ἔθνος λησμονήθηκαν. Καὶ τὸ λαὸ ποῦ ἄρχιζαν νὰ τὸν μαδοῦν μὲ τοὺς φόρους οὔτε τὸν συλλογίστηκαν.

Μὲ τίς λαμπρὲς τοῦτες Ἐθνικὲς ἰδέες ἄρχισαν νὰ συσταίνον δῶ κ' ἐκεῖ λίγα σχολεῖα, σὲ φυλακίαι, μὲ δασκάλους ζυλοσχίστες γιὰ νὰ μορφώσουν τὸν ἀγράμματον καὶ ἀμόρφωτον λαὸν τοῦ Βασιλείου κ' ἔπειτα γιὰ νὰ δοξαστῇ ὁ Κλασικισμὸς ἐφτιασαν Ἑλλην. σχολεῖα, Γυμνάσια καὶ Ἐνα Πανεπιστήμιο. Καὶ τώρα μπρὸς τὸ ἔργο. Ἐμπρὸς ἢ Ἀναγέννηση.

Καθὼς ξέρετε ἀπὸ τοὺς παλιούς χρόνους καὶ σήμερα ἀκόμη ἡ Ἑλληνικὴ φυλὴ εἶνε περφορανή, φιλοτιμῆ, ἐνεργητικὴ καὶ πάντα διψᾷ Δόξα. Ὁ Ἕλληνας γιὰ τὴ δόξα ὅλα τὰ κλωτσάει. Κανενὸς Ρωμιοῦ δὲν θὰ τοῦ βγῆ ποτὲ ἀπὸ τὸ μυαλὸ ὅτι ἡ Κωνσταντινὸπολις δὲν θὰ γενῆ Ἑλλην. χώρα ἢ ἡ Ἡπειρο ἢ ἡ Μακεδονία. Αὐτὸ ὁ Ρωμιὸς τ' ἀποδείχνει καθὲ μέρα μὲ τὸν Πατριωτισμὸ του καὶ ἂν τώρα θαμνίζουμε τὸν πατριωτισμὸ τῶν Γιαπωνέζων, ἀκόμη πρέπει πολὺ περισσότερο τῶν Ρωμιῶν. Αὐτὸ τὸ φιλότιμο, αὐτὴ ἡ περφορανία τοῦ Ρωμιοῦ, εἶνε ἡ δύναμη τῆς Ἑλλην. φυλῆς. Ὁ Ρωμιὸς ἀπὸ φυσικὸ

εἶνε καλὸς, ἔξυπνος, πατριώτης ὅσο θέλεις, λεβέντης, παλληκάρι, μὰ δὲν ἔχει ἓνα τὸ καλύτερο. Τοῦ λείπει ὁ καλὸς Καπετάνιος, ὁ καλὸς Τιμονιέρης. Δὸς του ἓναν καλὸ Καπετάνιο κ' οὕτως θὰ σοῦ κάμῃ θάματα. Τοῦτο τὸ χάρισμα τῆς Ἑλλην. φυλῆς τὸ εἶδαμε καὶ στὴν παλιὰ ἐποχὴ καὶ στὸν μεσανὸ αἰῶνα καὶ στὴν Ἐπανάσταση. Λεῖπει λοιπὸν ὁ καλὸς Τιμονιέρης, μὰ καὶ νὰ βρεθῆ τώρα θὰ τοῦ εἶνε πολὺ δύσκολο κάτι καλὸ νὰ κάμῃ. Γιατί θὰ χαθῆ, θὰ σβυστῆ (νὰ ἔ Τρικούπη, Κουμουνοῦρος) ἢ θὰ μπλεχθῆ μέσα σ' αὐτὴ τὴ λάσπη, σ' αὐτὸ τὸ βούρκο, σ' αὐτὸ τὸν ἀγριο πόλεμο τῶν παθῶν. Χρειαζέται ἓνας μεγάλος σεισμὸς, γιὰ νὰ φτιαστῇ νέα Χώρα, χρειαζέται μιὰ μεγάλη φουρτούνα γιὰ νὰ φτιαστῇ τὸ καινοῦργιο καράβι, μιὰ φυσικὴ μεταρρύθμιση σὲ ὅλα πέρα-πέρα, γιὰ νὰ φέρῃ κατόπι τὴ γαλήνη καὶ τὸν ἡσυχὸ συλλογισμὸ.

Εἶνε τώρα τόσα καὶ τόσα χρόνια ποῦ προσπαθοῦμε νὰ διορθώσουμε τὴν κακομοιριά μας καὶ τὴν Ἐθνικὴ συμφορὰ μας μὲ μπαλώματα καὶ καμώματα τῆς ὥρας. Μὰ τοῦ κάκου κοπιᾶζουμε, γιὰτί αὐτὰ εὐκολὰ σπαζοῦν καὶ λίγο κρατοῦν. Θέλομε λ. χ. νὰ φτιάσουμε στρατὸ καὶ ναυτικὸ μὲ μπαλώματα, διοίκηση μὲ μπαλώματα, ἐκπαίδευση μὲ μπαλώματα, ἐνῶ ὅλοι ξέρουμε ὅτι τὰ μπαλώματα δὲν ἔχουν κανένα τελικὸ σκοπὸ, καμμιά τελικὴ ἰδέα. Ἐμεῖς τώρα χρειαζόμεστε νέα θεμέλια, θέλομε καὶ μᾶς χρειαζέται νέα ζωὴ. Πρέπει καὶ εἶνε ὥρα νὰ πετάξουμε μακριὰ μας τίς παλιὲς μας ἀμαρτίαι καὶ τὰ ἄπειρα λάθη ποῦ κάμαμε ἀπὸ τὴ μέρα ποῦ λευτερωθήκαμε ὡς τὰ σήμερα. Ἄς πῆνε αὐτὰ χαμὲν! δὲν πειράζει. Ἄς πῆνε χαμὲν καὶ 75 χρόνια λευτεριᾶς. Δὲν πειράζει. Μονάχα νὰ βάλουμε τώρα γνώση. Καλλίον ἀργὰ παρὰ ποτὲ.

Ἄν στὴν ἐποχὴ ποῦ λευτερωθήκαμε ἐφτιαχναμε σιγὰ, σιγὰ, ἀντὶς Ἑλλην. σχολεῖα καὶ Γυμνάσια, δώδεκα Ναυτικὰ κ' Ἐμπορικὰ σχολεῖα, πενήντα ἕως ἑκατὸ γεωργικὸς σταθμοὺς, δύο Γεωργικὰ σχολεῖα, δύο καλὰ καὶ τέλεια Διδασκαλεῖα μὲ τέσσερις τάξεις, ποῦ νὰ μορφώνονται δασκάλοι μὲ πρακτικὰς γνώσεις, ἂν ἐφτιαχναμε σιγὰ, σιγὰ σ' ὅλες τίς ἐπαρχίαι ἐπαγγελματικὰ καὶ χειροτεχνικὰ σχολεῖα, ἂν γινόντανε δύο σχολεῖα ποῦ νὰ βγαίνουν βιομήχανοι. Δύο τέλεια Πολυτεχνεῖα, ὅταν τῆς Ἑλβετίας, καὶ διάφοροι σκοπευτικὸι σύλλογοι μ' ἓνα γερὸ σῶμα χωροφυλακίαι καὶ τελωνοφυλακίαι, τὰ δὲ Ἑλλην. σχολεῖα ἐγενόνταν νοῦλα, τὰ Γυμνάσια πέντε σ' ὅλο τὸ Κράτος καὶ τὸ Πανεπιστήμιο τέλειο γιὰ ἐπιστήμονες ἢ φιλόσοφους, μὰ τὴν ἀλήθεια, καὶ ἡ Ἑλλάδα θὰ γινόνταν Ἑλβετία, καὶ ἡ Ἡπειρο, Μακεδονία καὶ τὰ ἄλλα σιλαβωμένα μέρη Ἑλληνικά. Καθὼς εἶδατε πολλὰ ἂν θὰ ἐχρειαζόντανε γιὰ νὰ γενῆ ἡ Ἑλλάδα Ἑλβετία καὶ μολοντοῦτο ἓνα πένμα πρακτικὸ ὅταν τὸ Καποδίστρια θὰ τῆκανε ὅλα αὐτὰ σιγὰ, σιγὰ. Γιὰ κακὴ μας ὁμῶς τύχη καθὼς ἔλαγα παραπάνω πῆραμε τὸ δρόμο τῆς παλληκαριᾶς καὶ τῆς τεμπελιάς καὶ ἀντὶς νὰ στηριχτοῦμε σ' ἓνα πρακτικὸ Ἐκπαιδευτικὸ σύστημα ριχτήκαμε ὅλοι στὸ Λογιωτατισμὸ καὶ στὸν Κλασικισμὸ συνηθίσαντες ἔτσι σιγὰ, σιγὰ νὰ μελετᾶμε τὰ βιβλία τῶν ἀρχαίων καθισμένοι στὸ σκαμνί, παρὰ νὰ ἰδρῶνουμε καὶ νὰ κοπιᾶζουμε μὲ τὴν τιμημένη ἐργασία τῶν χερῶν μας. Γιὰ τοῦτο ὅλοι οἱ Ρωμιοὶ, ὅταν ἄρχισε ὁ Κλασικισμὸς νὰ παίρνῃ τὴ φόρα του καὶ ν' ἀνάβῃ, ἀναστατώθηκαν καὶ ὅλη ἡ νεολαία τοῦ τόπου, ἡ ζωὴ καὶ ἡ δύναμη τῆς Χώρας, ἐρρίχτηκαν ὅταν σφῆκες στὰ Ἑλλην. σχολεῖα, στὰ Γυμνάσια καὶ στὸ Πανεπιστήμιο. Καὶ μὲ τοῦτο τί βγήκε; Τί καλὸ γίνθηκε; Νὰ λοιπὸν, ἀκοῦστε τί ἐγένθηκε. Τὸ Πανεπιστήμιο ἐνῶ στὴν ἀρχὴ γίνθηκε κτίριο Ἐκπαιδευτικὸ, σιγὰ σιγὰ ἄρχισε νὰ γένεται

ἓνα μεγάλο Καμίνι καὶ κάθε χρόνο νὰ βγάξῃ χιλιάδα τοῦβλα καὶ κεραμίδια, δηλαδὴ γιατροὺς, δικηγόρους, καθηγητὰδες, θεολόγους καὶ ὅ,τι ἄλλο θέλετε. Στὴν ἀρχὴ οἱ δουλειᾶς τοῦ Καμινιοῦ πῆγαιναν στὰ καλά καὶ τὰ ἐμπορεύματα εἶχαν κάποια ἀξία καὶ πέραση μὰ σιγὰ, σιγὰ ἄρχισαν νὰ μὴν ἀξίζουν καὶ νὰ ξεπέφτῃ ἡ τιμὴ τους, γιὰτί πλήθαιναν στὴν κοινωνία. Ἦρθε λοιπὸν ὥρα καὶ στιγμὴ νὰ μὴ περνοῦν καὶ τόσο στὴν ἀγορὰ. Λοιπὸν τώρα τ' εἶ νὰ γενῆ, τζάνουμ, τί νὰ κάμουμε λοιπὸν; Νὰ κλειστῇ τὸ Πανεπιστήμιο γιὰ λίγο καιρὸ, Θεὸς νὰ φυλάξῃ, οὔτε νὰ μὴ τὸ λέμε. Τότε τί θὰ γινόντανε ἡ γλαυκόπους Ἀθηνά. ὁ Κερδῶος Ἐρμῆς καὶ ὁ Θεὸς Πᾶν; Θὰ σηκωνόντανε νὰ μᾶς πνίξουν. Τότε ἄς σκεφτοῦμε νὰ βροῦμε κανένα ἄλλο τρόπο γιατριάς.

Ἐγίνε λοιπὸν σκέψη καὶ συμβούλιο καὶ κεῖ ποῦ σκεφτόντανε ὅλοι κοιτάζανε τὴ μὴτη τους καὶ ὄχι τὰ χέρια τους. Λοιπὸν γιὰ νὰ μὴ τὰ πολυλογώμε ἀποφασίστηκε γιὰ Σωτήριο μίσο τὸ παρακράτημα. Καλὰ καὶ ὠραία, μὰ ποιὸς θὰ πᾶρῃ σὲ βάρος του αὐτὴ τὴν παρακράτηση; Καὶ ποιὸς ἄλλος εἶταν κατάλληλος παρὰ ἡ δύστυχη Πατρίδα; Ὁραῖα. Ἀρχίζει λοιπὸν καὶ ἡ δουλειά.

Νούμερο Α — Κύριε (τὰ ὀνόματα τὰ καταλαβαίνετε), τὸ παιδί μου εἶνε γιατρός καὶ ἐπειδὴ δὲν ὠφελιέται ἀπὸ τὴν ἐπιστήμη του οὔτε γιὰ νὰ τρώῃ θέλω νὰ τοῦ δώσω καμμιά θέση.

— Καλὰ. Ἄρῃ ἔχει τοῦ Πανεπιστημίου διπλώμα θὰ φροντίσω νὰ διορισθῇ Γραμματέας τοῦ Τελωνεῖου.

Ἄλλος τώρα.

Νούμερο Β — Ἐ! κυρ Τζωρτζάκη, τὸ παιδί μου τέλειωσε δικηγόρος, μὰ ἓνα χρόνο τώρα μὲ ὅλες τίς σπουδὰς του καὶ μὲ τὸ διπλώμα του δὲν ἔβγαλε λεπτὸ. Κρίμα τίς χιλιάδες ποῦ ξόδευσα. Κάμε τρόπο, Τζωρτζάκη μου, γιὰ νὰ γλυτώσω νὰ διορισθῇ σὲ καμμιά θέση.

— Μείνε ἡσυχῶς, φίλε μου, θὰ τὸν διορίσω διεφτυνητὴ στὶς Ἀλυκίαι, ἐκεῖ θ' ἔχει καὶ τυχερά.

Νούμερο Γ — Σιὸρ Πίπη, φρόντισε τώρα τίς διακοπὰς νὰ διορίσης σὲ καμμιά θέση τὸν ἀνάδεχτό σου. Γιὰ νᾶνε πεσημένο τὸ κόμμα μας, τρεῖς χρόνια εἶνε βγαλμένος προλύτης ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιο καὶ μένει χωρὶς θέση.

— Μείνε ἡσυχῶς, κομπάρε μου, θὰ προσπαθῶ νὰ βγάλω κανέναν ἄλλο σχολάρχη καὶ θὰ τὸν διορίσω. Ἀῤιο θὰ δώσω σημεῖωτη τοῦ Ἰπουργοῦ.

Καθὼς βλέπετε τὸ παρακράτημα τοῦ Πανεπιστημίου τὸ φορτώθηκε στὴ ράχη τοῦ τὸ καμμένο τὸ Βασίλειο καὶ ἡ Ἐπιστήμη ἐξέπεσε τρομερὰ, ὅταν τὴν τὸ Ναπολεόν.

Νούμερο Δ.— Περπατώντας στὴν πλατεῖα συναντῶ ἓνα φίλο μου τελειόφοιτο τοῦ Γυμνασίου. Εἶνε ὁ δύστυχος λιγάκι φτωχὸς καὶ δὲν ἔχει χρήματα νὰ ἐκκολοθηθῇ σὲ σπουδὰς του.

— Πῶς, φίλε μου, ἀκόμη στυρνί; Δὲν εἴρηκες θέση;

— Ὁχι... Φαντασοῦ παιδεύομαι τώρα τρεῖς μῆνες καὶ δὲν εἴρηκα πρῶθεν. Χθὲς πῆγα σ' ἓναν ἔμπορο. Τὸν παρακαλεῖς νὰ μὲ πᾶρῃ στὴν ἐργασία του, μὰ τοῦ κάκου. Ξέρεις τί μοῦπε; Ἐγὼ δὲν ἔχω ἀνάγκη ἀπὸ τὸν Ὀμηρὸ σου καὶ τὸν Πλάτωνά σου. Ξέρεις μιὰ ξένη γλῶσσα; Ξέρεις λογιστικὴ, πρακτικὴ ἀριθμητικὴ. Ξέρεις νὰ βαστᾷς καταστιχὰ; Ἐ! λοιπὸν σὲ δὲν ξέρεις τίποτα, πῆγαινε νὰ γενῆς ἐπιστήμονας. Ἄν εἴσουν μικρότερος θὰ σ' ἔπερνα γιὰ τὸ ταχυδρομεῖο.

— Καὶ τώρα τί θὰ κάμῃς;

— Θὰ ζητήσω θέση. Εἶνε τόσες θέσεις. Προσόντα ἔχω. Μὲ ὑποστηρίζει καὶ ὁ Πρωθυπουργός.

— Καλά, ὦραϊκ. Γιά σου.

Καθὼς βλέπετε ὁ φίλος μου εἶτανε παρακρά-
τημα Γυμνασιακὸ. Μὰ τώρα θὰ λέτε μὲ τὸ νοῦ σας
κι' ἂ δὲν εἶχε τὸν βουλευτὴ νὰ τὸν διορίσῃ τί θὰ
ἔκανε; Ὅ,τι κάνουν οἱ περισσύτεροι τελειόφοιτοι τοῦ
Γυμνασίου. Δηλαδή θὰ συριανᾷ ἀπὸ τὸ πρωῖ ὡς
τὸ βράδυ, θὰ καθαρίζει ὅλη μέρα τὰ νύχια του, θὰ
γράφῃ ποιήματα, κωμωδίες, δράματα (ὁ Κόντε
Κουρούπης, ὁ Κεχηναῖος, ἀπὸ τούτα ξέρουν) θὰ ἔχα-
ρτε μῦθες, θὰ μάθαινε μὲ τὸ καντάρι τὴν τεμπελιά,
θὰ τὸν ἔτρεφε τὸ σπῖτι καὶ πέρα μπρὸς ἢ κοινωνία.
Γιατί ἄλλη δουλειὰ δὲν θὰ ἔξερε νὰ κάμῃ καὶ θὰ
εἶταν ντροπὴ γιὰ ἓνα τελειόφοιτο τοῦ Γυμνασίου
ποῦ θρέφτηκε μὲ τὴν ἀμβροσίαν καὶ τὸ νέκταρ τῶν
« Ἑλλήν. Γραμμάτων ».

Νούμερο Β'. Καταβαίνω παρακάτω, δηλαδή
στὸ Ἑλληνικὸ.

Ἦξερα ἓνα νέο τσαγκαρόπουλο ποῦ μὲ τὴ
δουλειὰ του καὶ μὲ τὴν οἰκονομία του ζιοῦσε εὐτυ-
χισμένκ. Μιὰ μέρα τὸν ξάνοιζα στὴ χώρα νὰ κρα-
τᾷ στὸ χέρι βιβλία.

— Πῶς; ἔφηκες τὸ τσαγκαράδικο καὶ σπουδάζεις,
Γιάννη;

— Τί νὰ κάμω. Βαρῆθηκα τὴν τέχνη μου καὶ
γράφτηκα στὸ Ἑλλήν. σχολεῖο, γιατί σὰ τελειώσω
μπορῶ νὰ γενῶ παπᾶς, γραμματαδιδάσκαλος ἢ τε-
λωνοφύλακας.

— Κακομοιριά σου καὶ συφορὰ σου, Γιάννη.
Πάει, ἐχάθηκες.

Εἶταν καὶ τούτος ἓνα μικρὸ παρακράτημα τοῦ
Κλασικισμοῦ. Ἀπὸ τούτα λοιπὸν τὰ παραδείγματα
μπορεῖτε νὰ καταλάβετε πῶς σιγά, σιγά τὸ Ρω-
μαϊκὸ ἔφτασε στὴ σημερινὴ κατάστασι. Μπορεῖτε
ξάστερα νὰ καταλάβετε, γιατί ἔχουμε τόσοσ θεσο-
κωνηγούς, γιατί ἔχουμε τόσοσ ὑπαλληλία, γιατί ὁ-
λοῦθε βασιλέβει ἢ κλεψιά, γιατί ἔχουμε ἀσυνείδη-
τους ψευτογιατρούς, ψευτεσ δικηγόρους, κλέφτες
φαρμακοποιούς καὶ σχολαστικὸς καθηγητάδες. Σὰς
ρωτᾶω, κύριοι, πῶς θὰ ζήσῃ σήμερα ἓνας γιατρός ἢ
δὲν εἶνε ἀσυνείδητος καὶ ληστής, ἀφοῦ χιλιάδες
εἶνε τέτοιοι; Πῶς ἓνας καθηγητής θὰ κάμῃ τὴ δου-
λειὰ του μὲ συνείδηση, ἀφοῦ γιὰ κάθε θέτη ἀναλο-
γοῦνε 10; Καὶ ὅλα αὐτὰ ἔφερε ἓ κακὸς δρόμος
ποῦ πήραμε ἐξ ἀρχῆς δηλαδή τὸ δρόμὸ τοῦ ἀπόλυ-
του Κλασικισμοῦ. Κάθε στραβὸς μπορεῖ νὰ δῆ καλὰ
καὶ κάθε βουβὸς μπορεῖ νὰ φωνάξῃ ὅτι ὁ Κλασικι-
σμός στὴν Ἑλλάδα 100—200 ἄτομα ὠφέλησε,

ὅλο δὲ τὸ ἄλλο Ρωμαϊκὸ τὸ καταστρεψε. Ἀπὸ τὸν
Κλασικισμὸ ποιοὶ ἐπλούτισαν καὶ ἔκαμαν παλάτια,
καὶ ἔδωκαν προικιά καὶ καλοπερνοῦν καὶ ἔχουν στὶς
Τράπεζες; Ποιοὶ ἄλλοι παρὰ οἱ ὑποστηρικτές του;
Ποιοὶ δὲ ἐφούσκωσαν λόγια καὶ ἀέρα, πείνα καὶ
φτώχεια; Ποιοὶ ἄλλοι παρὰ οἱ ὑπόλοιποι Ρωμαῖοι;

Ἀκόμα ὁ σημερινὸς Κλασικισμὸς μπορῶ νὰ πῶ
ὅτι ἐξημίωσε πολὺ τὴν ἀληθινὴ σοφία τῶν ἀρχαίων
Ἑλλήνων, τὰ Γράμματα καὶ τίς τέχνες, καὶ ἂν ἄ-
λήθεια ἔλθῃ ὦρα ποῦ ὁ Κλασικισμὸς, δηλαδή ἡ σο-
φία καὶ τὰ ἔργα τῶν ἀρχαίων προγονῶν μας, ἀνεβῆ
στὸν ἄξιο Θρόνον του, πόσοι καὶ πόσοι, ποῦ μὲ ξένες
μῦτες καὶ μὲ ξένα μυαλά κάνουν τώρα τοὺς Καθη-
γητάδες « τῶν Ἑλλήν. Γραμμάτων » θὰ φάνε σκου-
πίδις καὶ θὰ διωχτοῦνε λαξ καὶ πιξ ἀπὸ τὸ Πα-
νεπιστήμιο, σὰν ἄταχτα καὶ ἀπρόσεχτα μαθητοῦ
δια δημοτικὸς σχολεῖο.

Καὶ τώρα μπορεῖ κάποιος ἀπὸ σὰς νὰ μοῦ πῆ.
Καὶ ποῖος εἶπε στὸ Ἀκὸ νὰ ριχτῆ μὲ τὰ μούτρα
στὰ Ἑλλήν. σχολεῖα, στὰ Γυμνάσια, στὸ Πανεπι-
στήμιο; Ποῖος τὸν παρακίνησε; Καὶ ἐγὼ τοῦ λέω,
μὰ σὰ τούφτιασες ἓνα μονάχο δρόμο γιὰ νὰ ζήσῃ,
τὸ δρόμο τοῦ Κλασικισμοῦ, σὰ δὲ τούδειξες ἢ δὲ
τούφτιασες καὶ ἄλλον γιὰ νὰ ζήσῃ, νὰ προδῆψῃ, νὰ
δυναμώσῃ, φταίει ὁ Λαός; Τούφτιασες πραχτικὸ
σχολεῖο, τὸν ἐμόρφωσες σὲ πραχτικὸ Ἐκπαιδ. Σύ-
στημα; Τὸν ἐμαθες νὰ ζῆ ἄλλοιῶς; Εἶνε παρατηρη-
μένο ὅτι ἀπὸ τὸ 1834 καὶ μπρὸς ὅλη ἡ νεολαία
τῆς Ἑλλάδας ἐρρίχτηκε καὶ ἀφοσιώθηκε σ' αὐτὰ
τὰ ἔργατα π' ἀνέφερα πάρα πάνω.

Δηλαδή ἡ ἀνώτερη τάξη, ἡ ἀριστοκρατία, στὸ
Ναυτικὸ, στὸ Στρατὸ καὶ στὶς ὑψηλές θέσεις, ἡ με-
σνὴ τάξη στὸ Γυμνάσιο καὶ στὸ Πανεπιστήμιο, ἓνα
δὲ μέρος τῆς κατώτατης τάξης, προσπάθησε μὲ κάθε
τρόπο νὰ μπῆ στὴ θέση τοῦ παπᾶ ἢ τοῦ δασκάλου.
Καὶ μὲ τὸ νὰ μπῆ ἡ ἀριστοκρατία στὸ Στρατὸ,
στὸ Ναυτικὸ καὶ στὶς ὑψηλές θέσεις, δὲν πείραζε
καὶ τόσο πολὺ, γιατί πάντα εἶνε παρατηρημένο σὲ
κάθε ἔθνος ὅτι οἱ πολὺ ἀνώτερες τάξεις πάντα ζη-
μία φέρουν. Τὸ νὰ ζητᾷ μιὰ τεμπελικὴ καὶ δια-
σκεδαστικὴ ζωὴ ὁ ἀριστοκράτης δὲν εἶταν παοῶξενο
τούτο μὰ φυσικὸ, μὰ τὸ νὰ ζητᾷ ὅλο τὸ ὑπόλοιπο
Βασίλειο νὰ ψηθῆ στὸ Καμίνι τοῦ Πανεπιστήμιου
καὶ νὰ βαφτιστῆ στὰ δροσερὰ καὶ πλούσια νερὰ τοῦ
Κλασικισμοῦ, αὐτὸ εἶταν πολὺ ἀφύσικο πρᾶμα.

— Ἐνας Ἑλληνας λ. χ. εἶταν τζεπάνος. Σιγά,

σιγά μὲ τὴ δουλειὰ ἀπόχτησε λίγα παραδάκια καὶ
μ' αὐτὰ ἀγόρασε κοπάδι. Σὲ λίγο καιρὸ ἦρθε στὴν
Ἄθηναι κι' ἀνοιξε ἓνα γαλατάδικο. Μὲ τὸ γαλατά-
δικο ἔκαμε μπόλικους παραδες. Χιλιάδες τώρα.
Μαζὶ μὲ τὰ τάλλαρα ἔκαμε καὶ 3 παιδιὰ. Ἀφοῦ
τόσα χρόνια χάλασε τὸ μυαλό του πῶς νὰ πλου-
τήσῃ καὶ τὸ πέτυχε, τώρα σκεφτόντανε πῶς νὰ δο-
ξασθῆ καὶ νὰ φανῆ ἀληθινὸς ἀπόγονος τοῦ Περι-
κλῆ, πῶς νὰ μορφώσῃ Ἑλληνοπρεπέτισρον καὶ ἔχι
πραχτικώτερον τὰ παιδιὰ του. Ἐσκέφτηκε λοιπὸν
τὸν ἓνα νὰ τὸν κάμῃ Νομικόν, τὸν ἄλλον Δόκτορα,
καὶ τὸν τρίτον Καθηγητῆ, γιὰ νὰ γενῆ μιὰ ὦρα
καὶ Πρύτανις τοῦ Πανεπιστήμιου. Ὁ καημένος ὁ
παλιὸς τζεπάνος μ' αὐτὰ τὰ ὄνειρα ἔρχισε νὰ ζο-
δεῖ τὸν παρὰ του. Καὶ καθὼς προχωροῦσαν τὰ
παιδιὰ του στὴ σπουδῆ τοῦ Κλασικισμοῦ, τόσο κι'
αὐτὸς τῶριχνε στὸ μεγαλεῖο. Τὸ κατὰστημά του
πλιά τῶκλεισε, γιατί βέβαια εἶταν αἰσχὸς νὰ λέ-
γονται τὰ παιδιὰ του αὐτοῖ γαλακτοπόλου...» τὰ δὲ
παρακάτω συνδάντα μονάχοι σας βέβαια τὰ κατα-
λαβαίνετε.

Ἄν ὅμως αὐτὸς ὁ Γαλατᾶς ἔλεγε μὲ τὸ νοῦ του
τὸ Γάλα μ' ἔκαμε ἄνθρωπο καὶ μ' εὐτύχησε, τὸ
Γάλα θὰ δοξάσῃ καὶ θὰ εὐτυχήσῃ τὰ παιδιὰ μου,
καὶ ἔστελνε τὸ ἓνα παιδί του στὴν Ἐβρώπη γιὰ νὰ
μάθῃ πῶς φτιάνεται τὸ καλὸ γάλα, τὸ καλὸ βού-
τυρο, τὰ διάφορα εἶδη τοῦ τυριῦ, καὶ τὸ γιαουρτί,
ἂν ἔστελνε τὸν ἄλλον νὰ σπουδᾷ τὴν κτηνοτρο-
φικὴ, δηλαδή γιὰ τὰ κοπάδια τῶν βοδιῶν, τῶν
ἀρνιῶν, γιδιῶν, ἀλόγων, γουρουνιῶν, καὶ τὸν τρί-
τον τὸν κρατοῦσε στὸ κατὰστημά του, νὰ τί θὰ γι-
νότανε σὲ λίγα χρόνια, α) Ἡ Ἄθηναι θ' ἀπο-
χτοῦσε ἓνα τέλειο καὶ Εὐρωπαϊκὸ Γαλατάδικο, ποῦ
θὰ πωλοῦσε γάλα καθαρό, γερὸ, βούτυρο θρεπτικὸ
καὶ τυρὶ νόστιμο, ποῦ νὰ μὴν ἀφήνῃ τὰ ξένα τυριά
νὰ περνοῦν στὸν τόπο μας. β) Τούτο θὰ εἶταν ἀφορ-
μὴ νὰ γενοῦν 30—50 σ' ὅλο τὸ Βασίλειο, ποῦ θὰ
ζοῦσαν μ' αὐτὰ τουλάχιστο 2—3 χιλιάδες κορίτσιαι
μὲ τιμημένῃ δουλειᾷ, ἀκόμα θὰ γενόνταν ἀφορμὴ
ν' αὐξήσουν καταπληκτικὰ τὰ κοπάδια τῶν ἀρνιῶν.
Τούτο μπορεῖ καθεὶς νὰ τὸ παρατηρήσῃ στὴν Κέρ-
κυρα. Πρὶν νὰ γενῆ τὸ Ἐβρωπαϊκὸ Γαλακτοπωλεῖο
τοῦ κ. Μαργαρίτη οἱ ἀγελάδες μετριόνταν μὲ τὰ
δάκτυλα, σήμερα ὅμως κάθε σπῖτι. ἔξοχικὸ ἔχει καὶ
τὴν ἀγελάδα του καὶ πουλεῖ τὸ γάλα του μὲς τὴ
θύρα τοῦ σπιτιοῦ του. Καὶ γιατί αὐξήσαν τόσο πολὺ
οἱ ἀγελάδες; Γιατί καθεὶς ποῦ ἔχει 60 ἢ 80 τάλ-

ΕΛΑ ΝΑ ΠΑΜΕ ΣΤΟ ΓΙΑΛΟ

(Ἡ ἀρχὴ του σὲ 161 φύλλο)

Γ.

Ἔτσι διηγόσουνε θλιμένη, ὅταν ἀνοιξε ἡ πόρτα
καὶ μπῆκε ὁ πατέρας σου. Ἦτανε, ἀπὸ τὸ βράδυ
ποῦ τὸν εἶδα, περισσότερο γερασμένος, μὲ τὰ μάτια
του μουστικὰ καὶ βαθουλωμένα κάτου ἀπὸ τὸν ἥσκιο
τῶ φουδιῶνε του, καὶ μὲ τὰ μαλλιά του ρηγιμένα σὲ
λουίδες γύρω ἀπὸ ταῦτιά καὶ κάτου ἀπὸ τὸ σβέρκο.
Ἡ γυριστῆ του μύτη ἦταν λεβδὴ κι' ἀχνὴ σὰν κέ-
ρινη, καὶ τὰ γένεια του ἀρῆα καὶ κατὰσπρα ἀντά-
μωναν στὶς ἄκρες τῶ χειλιῶνε μὲ μιὰ μικρὴ γραμμὴ
μουστακιοῦ, ποῦ κλεινε κατὰ τὰ χεῖλια, κατὰ τὸ
στόμα. Ἐχαιρέτησε μὲ παντοδύναμη περρανεῖα καὶ
καλωσύνη, καὶ καθίζοντας κοντὰ σου σὲ κοίταξε
βαθεῖα καὶ ρωτηματικὰ. Ὑστερα γελῶντας πικρὰ
ἐκάρφωσε τὰ μάτια του στὴν εἰκόνα ποῦ καὶ σύ
πάντα ἔβλεπες ἔτσι ἀφαιρεμένη. Ἀπὲ γύρισε κατὰ

μένα, μὲ τήραξε ἀπορώντας καὶ σὰ νὰ μὲ βλεπε
γιὰ πρώτη βολὰ μοῦ εἶπε:

— Ἐγὼ πάντα τὴ δύναμη νὰ βλέπω μὲ τὸ νοῦ.
Καὶ βλέποντας ἔχω κάποιαι δύναμη μαζὶ κι' ἀκῶ.
Ἀκῶ μὲ τὰ μάτια βλέποντας καὶ τὴν καρδιά σου
ποῦ χτυπάει καὶ γιατί χτυπάει. Εἶσαι ἡ εὐλογία,
πρόστεσε πικροχαμογελῶντας, ἡ ἀρχὴ τοῦ κρασιοῦ
ποῦ βράζει, τοῦ μούστου ποῦ ζυμώνεται, σ' ἄγιο
ποτήρι τῆς ζωῆς, εἶσαι ἡ νεότη. Σὲ χαιρῶμαι ἄ-
ληθινὰ. Κάτεχε ὅμως τὴν τέχνη ἢ κάλλιο τὴ φρο-
νιμάδα νὰ μὴ δυναμώνῃς ἐτούτο τὸ κρασί, καὶ νὰ
πνίγῃς τὸν ἀφρό του πρὶν ἀγγίξῃ τὰ χεῖλια σου...

Κ' ὕστερα πάλι κοιτάζοντας εἰσενα κι' ἀναση-
κόνοντας λίγο τὸ κεφάλι, — Ἀκριβὸ μου κεφάλι,
χαιδέψου ἀπὸ τὰ μισόνετρα δάκτυλα τοῦ γέρου ποῦ
ἔζησε στὴν ὄψη σου μιὰ μεγαλόχαρη γυναίκα, μιὰ
ζωὴ ἀγύριστη. Καὶ γύρε στὴ γῆς τὴν ἀγνότη τῆς
εἰδῆς σου, γιατί θέλω νάσαι ταπεινὴ σὰν τὸ χορτα-
ράκι τοῦ ρημικοῦ ρυακιοῦ, κι' ὄχι περήφανη σὰν τὸ
ἔλατο τῆς κορφῆς. Εὐλογημένο τὸ ξύλο του μονάχα,
καὶ τρισευλογημένα τὰ διχαλωτὰ ξύλα, τὸ κάρφωμα
τῆς σάρκας του, καὶ τὸ αἷμα ποῦ τὸ πότισε». Καὶ
τέλειωσε ἔτσι σὲ σταυροκόπημα μεγαλόπρεπο, κοι-
τάζοντας ψηλά, σὰ νὰ πρόσμενε κάτι νὰ τὸνέ φω-
τίσῃ, νὰ τοῦ χύσῃ τὸ ἄγιο πνεῦμα στὴν παραθλίβε-

ρη ὄψη του. Ἐσηκώθηκε σὲ λίγο κι' ἐβάδισε νὰ
φύγῃ, μὰ στεκάμενος στὴν πόρτα, πσιωγουρίστη καὶ
εἶπε πρῶμοῦ

— Χρυσὴ κόρη, ποῦ τῆς μοιζῆεις τόσο σὰν σὲ
ὄνειρο, καὶ ποῦ τὰ ζακαδίσια μάτια τῆς κοιμούνται
μέσα στὰ δικά σου, εὐκὴ καὶ κατὰρα σοῦ δίνω νὰ
ζήσῃς κάτου ἀπὸ τὸν ἥσκιο τοῦ πατέρα σου, κάτου
ἀπὸ τὴν εὐλογία τῆς θύμησῆς τῆς. Καὶ τώρα σὰ
νὰ ζαναθυμῆθηκε κάτι, μὲ στερεὸ βῆμα ζαναῆθε σι-
μὰ τῆς, καὶ στάθηκε πάνωθὲ μὰς μὲ τιμονὴ καὶ
ἔγνωια ποῦ μὰς λύγιζε, ποῦ μὰς γονάτιζε.

— Ὅλες τίς βίβλες νὰ διαβάσῃς, νιέ, εἶπε
νοητικὰ, μέσα δὲ θᾶβρης τὴν ἱστορία ποῦ μὲ κυβερ-
νάει, οὔτε κανέναν νὰ σοῦ τὴν ξασηγηθῆ θὰ κατέ-
χη. Μάθε πῶς ἡ σοφία μου θράσθηκε ἀπὸ τὸ τήρα
καὶ τὸ διάβα τῆς ζωῆς, ἀδραζόντας γεροσύνη ἀπὸ
τὴν πίστη καὶ τὴ λάτρα στὸ εἶνε μου τὸ ἴδιο. Πι-
στεύω πῶς μὲ νοιάθεις, καὶ τότες ἔμπα στὸ σκοτάδι
ὡσὰν τὴ νυχτερίδα, γιατί δὲ θὰ βαστάξῃς νὰ ζήσῃς
στὸ φῶς μου...

Στερνὰ σέρνοντας τὰ τελευταῖα του λόγια, σι-
γαλά καὶ σπουδαστικὰ, ἔφυγε, χτυπῶντας τὴν ἐξώ-
πορτα μὲ ὀρμή, ποῦ ἦρθε ὡς σὲ μὰς ὁ ἀγέρας, τὸ
φύσημα ἀπὸ τὸ πέρασμά του.

Καὶ σταθῆκαμε τώρα ἀμίλητοι γιὰ ὦρα, ξε-

λαρχα παίρνει μια αγελάδα και την βάζει σε κεφάλι και αυτή του δίνει τόκο 20 ή 30 ο/ο, αφού το γάλα της πουλιέται 40 ή 45 λεπτά την ώρα. γ) "Αν το δεύτερο παιδί του εσπούδαζε την κτηνοτροφική, σε λίγα χρόνια θα γενόνταν άλλοι εκατό πλούσιοι κτηνοτρόφοι. Και ενώ σήμερα στα κτήματά τους είναι έρημια θα έβρισκαν κοπάδια κάθε ζώου που να φέρνουν τόκο 15 ή 20 ή και 40 ο/ο. Με τούτο δε θα καλλιτέρευαν τα είδη και οι ράτσες; δ) "Αν το τρίτο παιδί του το έστειλε να μορφωθεί σε μια εμπορική σχολή και κατόπι το έβαζε να διευθύνει όλη την εργασία των, θα είχαμε ένα μορφωμένο και ευγενή έμπορο και θα γινόνταν παραδειγμα και άφορμή να γενούν άλλοι χίλιοι τέτοιοι.

Μα όλα τούτα δεν έγιναν, γιατί ο Κλασικισμός με τους παπάρδες του είχαν βάλει στο μυαλό του Ρωμιού ότι δεν είναι έντιμη δουλειά νύσαι μπακαλές, ή γαλατάς, ή χάρβος, μαχαγκός, χτίστης, ταβερνιάρης, χασιάπης, καπετανός, έμπορος.

Και έτσι σβυστήκαμε, χαθήκαμε και ακόμη περισσότερο θά είμαστε χαμένοι, αν δεν ήταν φυσικό του Ρωμιού κάτι να κάνει από έκυτού του, χωρίς Κυβερνητικό σπρώξιμο, χωρίς Κυβερνητική υποστήριξη.

Λίγα χρόνια είναι τώρα που αρχίσαμε και μες κάτι να καταλαβαίνουμε και να βάζουμε γνώση. Λίγα χρόνια είναι που κάτι ανάποδο βλέπουμε, που κάτι θέλουμε, για να πάρουμε πνοή. που κάτι ζητούμε για ν' αναστηθούμε. Λίγα χρόνια είναι που αρχίσαμε να καταλαβαίνουμε τί κρυμμένες θησαυρός είναι το μελίσι, το πρόβατο, το κουκούλι, το βωδι, ή έλιά, τ' άμπέλι, τὰ δάση, τὰ βουνά, το σφυρί, τ' άμύδι. Λίγα χρόνια είναι που ίδρύσαμε Γεωργική Έταιρία, λίγα χρόνια είναι που συστήσαμε άγροστους γεωργικούς σταθμούς, που συστήσαμε Βιομηχανική και Πολυτεχνική σχολή. Λίγα χρόνια είναι που καταλάβαμε τί θα πη Ναυτιλία (1) και Έμπόριο. Ναι, λίγα χρόνια είναι που συστήσαμε μια, δυο έμποροναυτικές σχολές σε δυο, τρεις επαρχίες. Και επειδή όλα τούτα τὰ σχολεία που ανέφερα παραπάνω δε συστήθηκαν από πεποίθηση, ούτε και με

Σημ. (1). Ο κ. Κοτσούβλης που τόσα έχει γράψει και τόσα ξέρει για τή Ναυτιλία μας, λέει σ' ένα άρθρο του στη «Σύγχρονη Ελλάδα» ότι μονάχα ή Ναυτιλία μπορεί να σώσει το οικονομικό ζήτημα στη χώρα.

διαλύοντας καθένας μας τὰ λόγια του πατέρα σου, μη τρμύωντας να μιλήσει τάχειλι μας, τόσο μες κάτεχεν ή δύναμή του κείνη, τόσο μες παραστεκιν ή ήσικος του άπάνωθέ μας, που δειλίασε ή ψυχή μας και άποζήταε τὰ θάρρετα και τή βοήθεια. Στα μάτια μας έχαραχτηκαν τὰ λόγια του, καθρεφτίστηκαν τὰ φροσίματά του ψυχωμένα.

Εύρισκα τώρα κοιτάζοντας σε για πολυώρα την όμοιότη σου με τή μητέρα σου, και τή μορφή της ταιριασμένη στην έδική σου που ζαρνιάστηκα. Το ίδιο και στα λόγια σου, στα μάτια σου τὰ ζαρκαδίσια, πώς τάλεγε ή πατέρα σου, και που μολόγησαν όσα τὰ χείλια δε χαρζάνε, στην κορροστασία που έφάνταζε, και στα χέρια που ζάστερα μιλούσανε και θαμαστά στον άέρα, και στα μαλλιά που έκινούσανε στο νού σ' άμυδρες μουσικές χόρδες, και μου έγύνανε άσώπαστο ρυθμό και φωτοστυφώνωνάν με. Η φωνούλα σου λυγρή, με όρημη και άπλότη, ταπεινή έβγαине από την παρθενική ήρση της λεύτερης και μυστικής ζωής, σαν πρωτοβόρρη άγνή μέσα από τὰ κατάσπρα καλοκαιριάτικα σύγνεφα.

Κι άκούγοντας τή μιλιά σου, που ρεε στοχαστική, σαν στοιχειωμένη από τὰ λόγια της μαννούλας σου, αναγάλλιαζα, και λόγιαζα πώς νοιώθω τὰ δαχτυλάκια σου να χρυσοκεντάνε στα στήθια μου μυ-

ρίδια, ίσως δε και με λίγο φόβο (μήπως πειραχτή ή Κλασικισμός) για τούτο κανένα τέλεια δεν έργαζέται. Λοιπόν για τὰ μάτια τὰ συστήσατε ή για μπαλώματα; Θέλετε άλθθεια με τούτα ν' αναστήσετε τον τόπο ή να ξεκονομάξε θέσεε (αφού ή ύπαλληλία σας έπνιξε); Τὰ κάνετε με πεποίθηση ή για να λέμε, Νά και μες δεν πάμε πίσω από τὰ άλλα Κράτη, γιατί έχουμε μια Γεωργική Έταιρία, δυο Έμπορικές σχολές κτλ; Τέχετε λοιπόν ντροπή σ'α θα φτιάσετε ένα Πολυτεχνείο, μια Ναυπηγική σχολή, μια Έμπορική, μια Χειροτεχνική, μια Ναυτική, μια Γεωργική, να φέρετε ένα Έθροπαίο να σας διεφτύνει και να σας διδάσκει κάθε μέρα για τρία ή πέντε χρόνια; Πώς έμεις μονάχοι τὰ ξέρουμε όλα; Φτάνει πλειά, φτάνει. Πρέπει να φύγει και να σβυστή ή ιδέα που κάθε Ρωμιός βγαλμένος από το Πανεπιστήμιο τὰ ξέρει όλα και από όλα καταπιάνεται. "Ας πάψη να άκούεται ή λέξη Ειδικός, άς χαθή για λίγα χρόνια, γιατί είμαστε όλοι άκόμη στραβοί και θεοστραβοί. Φτάνει πλιά ή κοροϊδία. Φτάνει κάθε Έπουργός να όνομάζεται Ειδικός, όταν διεφτύνει το Έπουργείο του Στρατού και πάλε να όνομάζεται Ειδικός, όταν διεφτύνει το Έπουργείο της Παιδείας. Αυτά τὰ άστεία πρέπει πλιά να πάψουν. Το φιλότιμο το Ρωμαίικο, το άναθεματισμένο φιλότιμο, πρέπει να βαλθή για λίγο καιρό κατά μέρος και πρέπει ν' αρχίσουμε να παίρνουμε παραδειγμα την ξεπολιτιστική πρόοδο της Έβρώπης. Τώρα λοιπόν π' αρχίσαμε να καταλαβαίνουμε τή σφοδρά που πάθαμε παίρνοντας το δρόμο του Κλασικισμού, άς αρχίσουμε να παίρνουμε τον πρακτικό και πλούσιο δρόμο της Έργασίας, άς άποφασίσουμε καινούργιο Εκπαιδευτικό σύστημα, άς σκεφτούμε στα καλά και όχι με μπαλώματα να διορθώσουμε την κακομοιριά μας. "Ας μη πηγαίνουμε σαν τον κάβουρα. Χρειάζεστε γρηγοράδα και όχι λιγοψυχίσματα.

Καθώς έχω πει παραπάνω είναι λίγα χρόνια που κάθε Κυβέρνηση θέλει να φτιάσει μια έμπορική ή ναυτική σχολή. Τον περασμένο μήνα είδα στην έφημερίδα ότι συστήθηκε τώρα στη Σύρα (που είναι ή δεύτερη έμπορική πόλη του Βασιλείου) σχολή Ναυτική. Τις 18 δε του "Αγουστου διάβασα σ' όλες τις έφημερίδες ένα πρωτοφανές πράγμα για το Ρωμαίικο. Νά τί έγραψε ή έφημερίδα «Χρόνος» 18 "Αγουστου. «Αναμένεται κατ' αυτάε τας ήμέρας ή έπιστροφή του Νόμου περί Δημ. Εκπαιδευσεως,

ριόχρωμες ρίμες, άγγιχτους στοχασμούς.

"Εσύ σαν συνεφεμένη από καταφύγιασμα, έσήκωσες το κεφάλι, που χαμηλωμένα έγερνε θλιβερά ώρα τώρα, και αναστεναζοντας μαζί και χαμογελώντας πικρά ζακολούθησες.

— «Από τότες ή ζωή μου σε τούτο τον κόσμο ήταν θλιμένη, βασανισμένη. Μου μινε το μυστήριο της σέσης του πατέρα με τή μακαρίτισσα μητέρα, της άμύλητης σέσης, με τον πυκνό πέπλο. Περνούσανε δλάκερες ήμέρες, δλάκερες βδομάδες που δε μιλιόντανε. Καθόμαστε στο τραπέζι να φάμε, και τ' αδέρφια μου παιδικήσια έφίρνανε φαιδρότη και χαρά, μα ή πατέρα κοιτάζοντας τα σοβαρά τὰ πλήγωνα, τὰ θ έθε. Η μητέρα με χαμηλωμένα πάντα τὰ μάτια, μονοσύλλαβα μιλούσε, δεν έβγανε μιλιά σαν ήταν ή πατέρα εκεί.

"Ενα βράδυ εκαθόμαστε στην τραπεζαρία, και ή μητέρα έπλεξε και ή πατέρα διάβαζε τή ημερίδα του. Τ' αδέρφια μου έκοιμόντανε. "Ενοιώθα έτούτη τή νύχτα τόσο κλάμα που μου πλάκωνε την ψυχή, τόσο παράπονο, και έτσι μέσα σε κείνη τή σιωπή, μεσα στο βαρύ πένθος μιας θλίψης και μιας σκότεινιας, ζεχέλισια, και ζέσπασα σε λυγμούς, κέφροντας σύγκαιρα στα πόδια του πατέρα μου. Η μητέρα τρομαγμένη με άδραζε στην άγκαλιά της,

όστις είχαν άποσταλεί προς κύρωσιν εις την Α. Μ. τον Βασιλέα εις τὰ λουτρά του Αίξ-Λι-Μπαίν. "Αμα τή έπιστροφή ή Νόμος θα δημοσιευθή εις την «Έφημ. της Κυβερνήσεως», άμείως δε μετά ταύτα θα καταρτισθή υπό του ύπουργού της Παιδείας έπιστροφή εκ παιδαγωγών και διευθυντών δημ. σχολείων ύπως καθορίση την εις τὰ σχολεία διδακτέαν ύλην επί το πρακτικότερον». (Δεν τριβετε τὰ μάτια σας, δε γελάτε, που θέλουν τώρα με ξεμπερδεμένους και πενασμένους δασκάλους να καθορίσουν επί το πρακτικότερον την διδακτέαν ύλην των λαϊκών σχολείων;) Καλά λοιπόν έτσι. Νά που αρχίζει να χαράζει μέρα λευτεριάς και γλυτωμού αφού αυτή ή έπίσημη Κυβέρνηση και ή Έπουργός εκαταλάβαν και τους μπήκε στο μυαλό ότι από το λαϊκό σχολείο πρέπει ν' αρχίση ή Πρακτική Έκπαίδευση. Δόξα νάχη ή Θεός που είδαμε λίγο ζαστερο φως. "Ενα πράγμα μονάχα με βασανίζει τώρα, σαν τί πρόγραμμα θα φτιάσουν οι κκ. Παιδαγωγοί μας. Ο Θεός και ή ψυχή τους θα τὰ ξέρουν. "Αν είκονα όμως ένώ Έπιτροπή ξέρετε τί πρόγραμμα διδακτέας ύλης θα παρουσιάξα στον κ. Έπουργό; "Αν σας το πω δε θα το πιστέψετε. "Ενα μηδέν 0. Και γιατί ένα μηδέν; Γιατί με το σημερινό Εκπαιδευτικό σύστημα το πρόγραμμα τούτο δε θα είναι άλλο παρά ένα σάπιο μπαλωμα. "Ωστε γι' αυτό θάχηρα μηδέν.

Είνε καιρός, πρέπει, και είναι άνάγκη όλο το σημερινό τούτο σύστημα που μας άράνισε και μες έδυστύχεψε, που μες έσβυσε κάθε δύναμη και κάθε Έθνική Ίδεια, να ρημαχτή και να πέση, πρέπει να το πετάξουμε, γιατί είναι σάπιο και μες έτάπισε, και με νέα καρδιά, με θετικές έλπίδες, με άγκυνη κι' άποσίωση ν' αρχίσουμε να χτίζουμε τή νέα Αναγέννηση της Πατρίδας, της δύστηνης Πατρίδας, που σαν προγονό έπασε στα χέρια ζένης σκληρής μάνας και τώρα μεγαλώνοντας προσπαθεί να γλυτώση από τὰ δόντια της κι' από τὰ νύχια της.

Μικρός είγω κι' όχι περήφανος, μα ούτε και ειδικός, διαβαζοντας και μελετώντας το Λαό έβρηκα ότι έπαθε από άσφυξία, που του την έφερε ή Κλασικισμός και το θλινο Εκπαιδ. σύστημα μας. Είνε καιρός άκόμη να σώσουμε το Λαό από αυτή τή φούρκα, σαν τ' άποφασίσουμε. "Ας κουνηθούν οι Μεγάλοι, άς κουνηθούν και οι μικροί. "Εγώ μικρός και όχι περήφανος σας παρουσιάζω παρακάτω ένα σχέ-

και με σήκωσε ρωτώντας με τί έχω. Ο πατέρας άτάραχος γύρισε, με κοίταξε και ζακολούθησε διαβάζοντας. Η μητέρα ύστερα σιγά-σιγά με ρώτησε τί μου τρέξε.

— Τίποτα να, δε μπορώ να ζήσω μια τέτοια ζωή... "Ετσι δυστυχημένη... και θαρρώ πως δεν είναι σωστό... δεν είναι δικιο για μες... για την εύτυχία μας... για τή ζωή μας... Για κοίταξε πώς ζούμε τόσον καιρό τώρα... Γιατί, γιατί, μητερούλα, τί έχουμε; τί μες λείπει;..»

Και οι λυγμοί μου πνίγονταν μαζί με τὰ λόγια μου στα στήθια μου τὰ φλογισμένα από τή βαθύτερη συγκίνηση. Πάλι είπα:

«Όχι! όχι! πατέρα, πρέπει... πρέπει νάν το μολογήσει. να το παραδεχτήτε... δεν είναι ζωή έτούτη... δεν είναι ζωή... "Ελάτε... κάμετε τους καλούς... γυρίστε πάλι... όπως πρώτα...»

Δεν άπόσωσα, και ή ματιά του πατέρα με κάρφωσε στη θέση μου, και το δακρυ μου πάγωσε στα μάτια μου. Μα ή άδ'αφορία του ή ίδια μ' έκαμε να πάρω τόσο ζαρκιό άόρατος, τόσο δύναμη και να του είπω τότε κατ' άπόσωπο, με μια φωνή χωρίς παράπονο, άποφασιστική:

— Πατέρα μου... τί σου κάμαμε κι' έτσι μες φέρνεσαι;.. Πατέρα!.. Γιατί, μητερούλα μου, σβύνεις

διο Έκπαιδ. συστήματος. Οί Κυβερνήτες, οί βουλευτάδες, οί παιδαγωγοί μας, οί καλοί πατριώτες, οί κληθινά γραμματισμένοι και κάθε Ρωμιός, ως τὸ διαβάσει, ως τὸ ἐξετάσει και ως πῆ τὴ γνώμη του. Δὲ μὲ μέλλει, ἂν ὁ κόπος μου και ἡ ἰδέα μου δὲν πιάσει τόπο, μονάχα θὰ χαρῶ βλέποντας νὰ γενῆ μιὰ διόρθωσι ριζική, μιὰ καλὴ και εὐλογημένη ἀρχὴ ποῦ νὰ ἐτοιμάσῃ τὴν Ἀνάστασι και τὴ Λευτερίαν τῆς Πατρίδας.

(Στάλλο φύλλο τελιώνει)

ΚΑΪΠΟΣ

Ο ΓΥΝΑΙΚΟΚΟΣΜΟΣ

ΑΛΗΘΙΝΑ ΠΟΡΤΡΑΙΤΑ

Χρόνος κι ἀπάνου, ἀγαπητέ μου Νουμά, ποῦ δὲ φάνηκα σὲ σιῆτες σου και θὰ μὲ ξέχασες—και μ' ὄλο σου τὸ δικιο. Μὰ ἐγὼ ποῦ νὰ σὲ ξεχάσω! Δὲν ξεχνιούνται ἔτσι εὐκολο οί καλοί φίλοι, και—ἀλλοίμονο!—οί καλοί φίλοι εἶναι τόσο λιγοστοί ποῦ ἀξίζει νὰν τὸν φυλάει κανεὶς σὲ τὴ θύμησή του μὲ στοργὴ σὰν ποῦ φυλάει σὲ τὴ σέρα του ἕνα σπάνιο και διαλεχτὸ λουλουδί.

Ἐδῶ τελιώνει ὁ πρόλογός μου. Βλέπεις, εἶταν ἀπαραίτητος κι αὐτός—μὰ κ' ἔλειψα τόσο καιροδ ἀπὸ τὴν ἀγαπημένη μου συντροφιά, ἔπρεπε τώρα, ποῦ ξαναγυρίζω, νὰ δικαιολογήσω κίπως τὴν ἀπουσία μου, ἂν και ξέρω τί θὰ μοῦ πῆς, πὼς ἴσαμε τώρα τίποτα δὲν κατάφερα νὰ δικαιολογήσω, κι ὅλα, μὲ τὸν τίχα πρόλόγο μου, τὰφήνω ἀδικιολόγητα. Ἐλάττωμά μου κι αὐτὸ σὰν τόσα ἄλλα, μπορεὶ και γυναίκεια κοκκεταρία, ἀφοῦ θέλω και τὰ πιὸ ἀπλά πράματα—ἐπάσχει δὰ ἀπλούστερο ἀπὸ τὴν τεμπελιά;—νὰν τὰ παρουσιάσω σκεπασμένα μὲ τὸ μαγνάδι τοῦ μνηστῆριου.

Ἦθελα νὰ σοῦ πῶ πρῶτα πρῶτα τί μ' ἀνάγκασε νὰ ξαναγυρίσω σὲ σαλόνι σου. Γιατί μὴ θαρρεῖς, μὴ μου δὲν ἦρθα, κι οὔτε θάρχομουνα—ἀπὸ ντροπὴ, ἐννοεῖται. Μ' ἔφερε, ἡ κίλιο μ' ἔσπρωξε σ' αὐτό, ἡ κ. Εἰρήνη Δεντρινοῦ μὲ τὸ τελευταῖο τῆς δηγηματικῆ, τὸ «Πραχτικὸ μυαλό». Τὸ διάβασα, τὸ ξαναδιάβασα, τόμαθα, νὰ πῆς, ἀτόξω, τὸ δηγή-

σὲ παρκαπονο;..

— Σώπα, παιδί μου, μουσμύρισε ἡ μητέρα, σὴν κί ὅλα θὰ διορθωθῶνε .. ὅλα θὰ γείνουνε ὁπως πρῶτα.. και τέλειωσε ἔτσι κοιτάζοντας δακρυσμένη τὸν πατέρα ποῦ ἀπαθῶς χακολούθαγε νὰ διαβάσῃ.

Οί κλάψες μου σήκωσαν τ' ἀδέρφια μου σὲ πόδι— και ξαφνιασμένα ἔτσι ἀπὸ τὸν ὕπνο, ἦρθαν σὲ τὴν τραπέζα, σταθήκανε πρῶτα σὲ τὴν πόρτα, κ' ὕστερα τρέξαν ἀπάνου σὲ τὴν ἀγκαλιὰ τῆς μητέρας, κ' ἀνθογύρισαν σὲ κλάματα, βλέποντας ἐμὰς νὰ κλαίμε.

— Κακόμοιρά μου, εἶπε ἡ μητέρα ἀγκαλιάζοντας τα.

Τότες εἶδα τὸν πατέρα ποῦ κρυφά, κάτου ἀπὸ τὰ πυκνά του φρύδια, ἐκοίταξε τὴν μητέρα, ἀπὸ τὰ δύο παιδιὰ, και κούνησε τὸ κεφάλι. Ἄφησε στερνὰ τὸ διάβασμα, σηκώθηκε, πῆρε τὸ καπέλο του.

— Ποῦ πᾶς τέτοιαν ὥρα; εἶπε οροβισμένα ἡ μητέρα.

— Ὅπου μὲ βγάλεῖ ἡ μοίρα... ἀποκρίθηκε, γελώντας τὸ γέλιο του, ποῦ μᾶς ἐσκίζε σὲ τὰ δύο τὴν καρδιά, ἕνα γέλιο παράξενο, σὰν τρελλοῦ.

Τότε ἡ μητέρα ἀγκαλιάζοντας σφιχτότερα τὰ δύο μου ἀδέρφια, σούρθηκε σιμά του, και πέφτοντας σὲ γόνατα τοῦ εἶπε μέσα σὲ σπαραγμὸ και λα-

θηκα σὲ μιὰ δυνὸ φιληνάδες μου, τὸ ἀνάλυσαμε, τὸ κουβεντιάσαμε ὄρες κι ὄρες, τὸ θαμάσαμε, θυμηθήκαμε σὲ ποιὸς γνωστὸς μας ταιριάζει ὁ τύπος τῆς π ρ α χ τ ι κ ῆ ς κόρης, και σὲ ποιὸς γνωστὸς μας νέους καλοστέκεται ὁ τύπος τοῦ ἀγαθοῦ κ' εὐκολοπιστοῦ ἐραστῆ, και σὲ τέλος, ἀπάνου σὲ μετῆσι μου—μετῆσι, παρακαλῶ, ὄχι ἀπὸ σίριτα, μὰ ἀπὸ ψυχικὸ ἀναγάλισμα— δὲ βίασηξα και φώναξα:

— Μὰ δὲ γίνεται! Πρέπει νὰ πάω σὲ φίλο μου τὸ Νουμά και νὰν τοῦ τὰ πῶ!..

Και νὰ ποῦ ἦρθα και σοῦ τὰ λέω.

*

Θέλεις νὰ μ' ἀκούσεις; Θέλεις, δὲ θέλεις, τί θὰ κάνεις; Ἡ εὐγένεια σοῦ τὸ ἐπιβάλλει, μὰ κ' ἦρθα σὲ σαλόνι σου. Δὲ φεύγω, κι οὔτε μπορεῖς νὰ μὲ διώξεις. Εἶσαι δὰ και τόσο καλός!..

Θὰ σοῦ μιλήσω λοιπὸ για τὴν κ. Δεντρινοῦ. Δίχως περὶτὰ λόγια, εἶναι ἡ π ρ ὠ τ η και ἡ ὁ ν η γυναίκεια πέννα. Δὲν τὴ συγκρίνω μὲ τίς ἀντρικίκες πέννες, ἂν κι ἀπὸ μιὰ τέτια σύγκριση δὲ θάρβαινα καθόλου ζημιωμένη. Τὴ συγκρίνω μονάχα μ' ὅσες δικές μας καταγίνονται και μὲ τὰ γράμματα και μᾶς παρουσιάζονται κάθε τόσο εἴτε μὲ ὄρθρα σὲς ἐφημερίδες, εἴτε μὲ δηγήματα σὲς περιοδικά, εἴτε και μὲ βιβλία, νὰ μᾶς ἀποδείξουν πὼς σὲ τὴν πατρίδα μας οί γυναίκες χειραφετηθήκανε, ἀφοῦ ἄμα πιάσουνε σὲ χέρια τους τὴν πέννα νὰ γράφουν τίποτα, λησμονοῦν πὼς εἶναι γυναίκες και βάζουν ὅλα τους τὰ δυνατὰ νὰ μᾶς ξεγελάσουν και νὰ μᾶς πείσουν πὼς εἶναι ἄντρες κι αὐτές.

Μιὰ γυναίκα ἐγὼ ἐγνώρισα ἴσαμε τώρα ποῦ και γράφοντας τὰ καταφέρει νὰ μὲνει γυναίκα, και αὐτὴ εἶναι ἡ κ. Δεντρινοῦ. Και χωρὶς νὰν τὰ ὑπογράψει τὰ ὄμορφα σκίτσα τους, κι ἀντρικίκο ψευτόνομα νὰ βάλει ἀποκάτου, ἀδύνατο, διαβάζοντάς τα θὰν τὰ πῆς γραμμένα ἀπὸ γυναίκα. Μεγάλο αὐτό, πολὺ μεγάλο, ὅσο κι ἂ σ' ἕναν ἀπρόσεχτο και λαφρόμυαλο ἀναγνώστη φαίνεται εὐκολο και δίχως τὴν παραμικρὴ ἀξία.

Ὁ «κόσμος τοῦ σαλονιοῦ» ποῦ σὲ σειρὰ ἀληθινῶν και ζωικανῶν πορτραίτων ζουγραφίζει σὲ «Νουμά», βρίσκεται μέσα μας, σὲ τὴν γυναίκεια ψυχὴ. Ὁ κάθε τύπος τῆς ἀπὸ κεί ἀναστέρεται, ἀπὸ τὴν ἀκένωτη αὐτὴ δεξαμενὴ, γιατί μὴ μοῦ πῆτε πὼς ἡ γυναίκεια ψυχὴ ἀδειάζει ποτέ. Μέρα νύχτα νὰ τραβᾶς ἀπ' αὐτὴν, τέλος δὲ βρίσκες, πάντα και θάναβίσεις, και τὸ και αὐτό, τὰπομενᾶρι νὰ ποῦμε, εἶ-

χτᾶρα.

— Λυπήσου ἐτοῦτα... πατέρα; εἶσαι... Δὲν ἔρταιξα... πιστεψέ με... σοῦ ὀρκίζομαι σὲ δαῦτα... Λυπήσου μας κίως ἐμὰς... Και μὲνα ποῦ δὲν ἀμάρτησα... Εἶμαι καθάρια ὅπως μὲ πιστευες τότες, ὅπως μ' ἤθελες πάντα... Τί φταίω γὼ σὰν μοιάζει;.. Τί νὰ κάμω γὼ σὰν σοῦ πέρασε μιὰ τέτοια ἰδέα;.. Λυπήσου τὰ παιδιὰ μας και μὴ μᾶς δυστυχεῖς μονομιάς...

Σὲ τοῦτα τὰ λόγια ὁ πατέρας μου στάθηκε κοντὰ σὲ τὴν πόρτα, ἐσήκωσε ψηλά τὸ κεφάλι, κοίταξε ὀλόγυρά του, κί ἀνατίναξε τὰ μαλλιά του τραντάζοντας σὰν ἄτι πίσω πάλε τὸ κεφάλι, και καρφώνοντας ἀπάνου σὲ τὴν μητέρα μου τὰ μάτια. Ἀπάνου του ἦταν κρεμασμένες οί ψυχές μας, και σὲ τὰ μάτια του ἐπετούσανε τὰ μάτια μας. Ἄχνα δὲν ἀκούγοταν τώρα. Μόνε ἕνας κούφιος λυγμὸς τῆς μαννούλας.

— Θυμάσαι τότες, γύρισα βαρύτερος σὲ ἀρματωσιά και σὲ τὸν ἀπάνου κόσμο ἀνίκητος, ἐμούγκρισε τότες μόνε κρατώντας τὴν ἀντᾶρα ποῦ κόχλαζε μέσα του; και σοῦ φερα σὲ τὴ στήθια, χακολούθησε, τὴ δόξα. Οὔτε τοῦ Χάρου ἡ δοξομάννα τὸν ὑγιὸς τῆς προσδεχόμενῆ παρόμοια ἐχάρηκε ζωὴ. Χαίραμενη και τρισαγαπημένη. Δὲν εἶχα παρὰ φλόγα σὲ τὴν ψυχὴ μου, και σοῦ εἶπα, θές νὰ πῆς τ' ἀκράτο

να πολύτιμο, σὰν τὰ πρῶτα πρῶτα καθάρια και δροσερὰ νερὰ ποῦ τράβηξες.

Κοιτάχτε τὴ γυναίκα σὲ «Πραχτικὸ μυαλό». Κοιτάχτε τὴν σὲ «Τρελλό», σὲ «Μὲ τὸ ἴδιο νόμισμα», σὲ «Ἀσυνείδητο τύπο», σὲ «Συνειδημένο τύπο», κοιτάχτε τὴν καλὰ καλὰ και πῆτε μου, παρακαλῶ, σὲ ποῖν ἀπ' αὐτούς, τοὺς τόσο διάφορους τύπους, ἡ γυναίκα δὲ ζουγραφίζεται δυνατὰ κι ἀληθινά; Για σάτυρες τοῦ ψευτόκοσμου τοῦ σαλονιοῦ μᾶς τὰ παρουσιάζει τὰ δηγήματά τῆς ἡ κ. Δεντρινοῦ, μὰ ὅσο κι ἂν εἶναι σάτυρες, δὲν παύουνε νὰ εἶναι και πορτραῖτα ἀληθινὰ, φημισμένα ἀπὸ ἀληθινὸ καλλιτέχνη. Κίποιος γνωστὸς μου ποῦ διαβάσει πολὺ και γράφει, για τὴν ὥρα, λίγο, μοῦλεγε πὼς τὰ σκίτσα τῆς κ. Δεντρινοῦ μποροῦνε νὰ βοηθήσουν πολὺ ἕναν καλοσυνείδητο δραματογράφο ποῦ θὰ θελήσει νὰνεβάσει ἀληθινὴ γυναίκα ἀπάνου σὲ τὴ σκηνή. Μεγάλο λόγο εἶπε ὁ φίλος μου, μὰ θαρρῶ δὲν εἶναι και τόσο ἄδικος ὁ ἐνθουσιασμός του.

Ἡ δικὴ μου γνώμη εἶναι πὼς τὰ σκίτσα λίγο νὰ τραβηχτοῦν— και μποροῦνε νὰ τραβηχτοῦν τόσο εὐκολο—γίνονται τέλεια δηγήματα, και μὲ πλοκή δὰ ὄση θέλεις, ἀφοῦ τὸ καθένα τους ἀπ' αὐτὰ σοῦ δῶνει μοταχὰ τὴν ἀρχὴ μιανῆς σπαραχτικῆς ἱστορίας, μιανῆς τραγωδίας σωστῆς, ἂν τὸ καλοξετάσεις, και πὼς ἡ κ. Δεντρινοῦ ἂ θελήσει καμιά μέρα ν' ἀπλώσει τὴ δουλιὰ τῆς και νὰ γράφει μεθιστόρημα, θάναῖ ἡ πρώτη Ρωμοποζία ποῦ θὰ ζουγραφίσει πιστὰ σὲ μυθιστόρημα τὴν ψυχὴ τῆς σύχρονης Ἑλληνίδας. Ἀξίζει αὐτοὺς δλανθισμένους και φημισμένους Κορφοῦς, κοντὰ σὲ τὸς ἄλλα, κι αὐτὴ ἡ τιμὴ, νὰ γεννήσουν τὴν πρώτη Ἑλληνίδα συγγραφέισα.

*

Εἶπα πολλὰ—ἡ, σωστότερα, δὲν εἶπα τίποτα ἀπὸ ὅσα μποροῦσα κ' ἔπρεπε νὰ πῶ— και παύω. Ρῆχοντας τώρα τὴν τελευταία ματιὰ σὲ καταμουντζουρωμένα χειρόγραφα μου, πρὶν τὰ κίεισω σὲ φάκελλο, βλέπω μὲ λύπη μου πὼς εἶχα δικιο γράφοντας παραπάνου διὲ ὅλες οί Ἑλληνίδες, ἐξὸν ἀπὸ τὴν κ. Δεντρινοῦ, γράφουμε ἀντρικίκα, ἀφοῦ κ' ἐγὼ, ὅσο κι ἂν πάσκισα, δὲν τὰ κατάφερα σὲ γράμμα μου αὐτὸ νὰ μείνω γυναίκα, μὰ κατακούλησα ἀκράτητα σὲ τὴν ἀντρικίκα σοβαρότητα. Θεέ μου! Τί ἐλάττωμα ἀνυπόφορο!..

Η ΑΡΟΔΑΦΝΟΥΣΑ

αἶμα ποῦ ξανάφτει; Πῆς ἕνα λόγο, νὰ τὸ χύσω σὲ ἀσημόκουπα νὰ πιῆς. Πῆς ἕνα λόγο νὰ τὴ σκορπίσω σὲ σπιθόβολον ἀστέρη γύρω σὲ τὴν ψυχὴ σου τὴν καρδιά μου, νὰ ἐφραθῆς ἀτράχαλα, ὡς ποῦ νὰ σβῶς δίνοντάς σου και τὴ στερνὴ μου σπῆθα. Ὁ, τι καλόχω στρατα νὰ περάσῃς σοῦ σπρωσα, μονάχα οὔτε τ' ἀγέρι νὰ μὴ γγίξῃ τὰ μαλλιά σου, οὔτε τ' ἀγέρι, γιατί ἐγὼ σὲ διαφεντεύω ὡς μὲ τὴν κατουγῆ...

Κι' ἀντηχοῦσε ἡ φωνὴ του σὲ νύχτα τὴν τρομερῆ, και κατέβαινε σὲ τὴν τρομασμένη μας ψυχούλα ὡς ἀν ξαναμῆνε δικιο σπαθί. Και ξανάμπε πάλε σὲ λίγο, ὅταν τὴν τὰ μάτια του μοῦ φάνηκε πὼς ἐσπίθιζαν, πὼς ἐλαμνίριζαν.

— Δὲ σὲ λιμπίζουμε, σοῦ εἶπα τότες, τὰ νεῖχτα, μὰ σὲ κερνάει ἡ ὄψη μου ὅτι σὲ σπλάχνα μου ἀναβράζει, και δρᾶμει μου σὲς φλέβες. Κατέχω ἕνα κρυφὸ σκαπό, ποῦ ἐσὺ, κυρὰ, τ' ἀπόκρυφα θάκοψῃς. Ἄ, δὲν εἶμαι νιός! Καρτέρη με και ἰδὲς με!

Και γέλασε πάλε τὸ ἀτέλειωτό του γέλιο, ποῦ λεγες και τρεμούλιαζε τὸ δῶμα, πὼς ζυπνήσανε οί παπούληδες μας και μᾶς περιγελαγαν, και ἐκράζανε γελώντας μέσα σὲ νύχτα.

Ἡ μητέρα τώρα σὲ τὰ λόγια του ἐτοῦτα ἐμάντευε τὸ χαλασμὸ ποῦ ἐμηνυότανε, κ' ἔτρεμε ὀλό-

ΚΟΝΤΑ ΣΤΟ ΚΥΜΑ

Στὸν ἄγριο βράχο γέρον ἐκεῖ μονάχος
Γύρω μου τῆς νυχτιάς ἡ οὐγαλιά.
'Ακούω βραχνά-βραχνά νὰ τρίζῃ ὁ βράχος,
Καὶ νὰ κράζουν τῆς θάλασσας πουλιά.

Καὶ τὸ κύμα γροικῶ ποῦ ἀντιλαλαί
Θαμπά, μὰ μὲ χαρά, μὰ μὲ καμὸ.
Τῆνθιαμα μιάς ἀγάπης τραγουδάει,
*Ἡ μιάς ἀγάπης κλαίει τὸ χαμὸ:

Τ' ΩΡΑΙΟ ΝΗΣΙ

Τοῦ καρβιῶ μου τὰ παννιά τὰ δλόλευκα, φουσκίονε
Τῶν ἄφρων πίσω μου τὸ μαγικὸ νησί
Τὸ ὄραιο νησί ἢ πέρδιμα λαλεῖ καὶ τὸ τρυγόνι
Στὴ λίμνη, ποῦ τὸ ἠλιόγεομα τὴν ξάνοιγα χρυσιῇ.

'Αφήνω τὶς ραχοῦλές τους ποῦ ἀνθίζει σὰ νυφοῦλα
'Ἡ λειμονιά, καὶ τὸν κιστὸ στὴ γῆ σκοροπῶ ἡ ἐλιά.
Καὶ τὴν παιδοῦλα ἀφήνω ἐκεῖ τὴ γειαστὴ παιδοῦλα
Ποῦ ἔχει τὰ μάτια δλόμαυρα καὶ τὰ σγουρὰ μαλλιά.

ΛΕΑΝΤΡΟΣ Κ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΤΑ ΤΕΜΠΗ

Ἡ κοιλάδα τῶν Τεμπῶνε, ποῦ βρίσκεται στὸ βόρειο καὶ τὸ ἀνατολικὸ μέρος τῆς Θεσσαλίας, κἀνοντας τὸ φυσικὸ χωρίσμα τῶ δοξασμένω μας βουνῶν Ἐλυμποῦ καὶ Κίτσαθου, εἶνε ἀπὸ κείνους τοὺς τόπους ποῦ ἡ μάνα Φύση ἐστάθηκε καλὴ νὰ σκορπίσει μ' ἀπλοχεριά σὲ δαυτοὺς ὅλα τὰ στολίδια καὶ τὰ πλοῦτια τῆς τὰ θαυαστὰ καὶ τὰ μεγαλόπρεπα. Ἀνάμεσα στὴν κοιλάδα τούτη, ποῦ στενόμακρη τραβιέται ἀπὸ τὸ νοτιὰ πρὸς τὸ βορριὰ, κυλάει τὰ νερά τῆς ἡ Σαλαμπριά, τὸ ποτάμι δηλαδὴ ἐκεῖνο ποῦ ἔχοντας τὶς πηγές του στὰ βουνὰ τοῦ Πίντου, ξετρέχει ὅλο τὸν κάμπο τῆς Θεσσαλίας τὸν κατασπαρμένο μὲ στάρια, μὲ καλαμπόκια καὶ μὲ κριθάρια, καὶ διαβαίνοντας ἀπὸ κείθε, χύνεται ὕστερα στὴ θάλασσα τοῦ Θερμαϊκοῦ κόρφου. Λένε ὅτι τὸν παλιὸ καιρὸ σκίστηκαν τὰ δύο βουνὰ ἀπὸ νὰ τιτάνειο σεισμικὸ τράνταγμα, καὶ ἀπὸ τὸ κανάλι τῶν Τεμπῶνε ποῦ φτιαχτήκε τότε, ἔδειασε στὸ Αἰγαῖο πέλαγο ἡ τρανὴ λίμνη ποῦ ἔπικνε μὲ τὰ νερά τῆς

κεῖνα τὰ χρόνια δλόκερο τὸ σημερινὸ κάμπο τῆς Θεσσαλίας.

Ὅταν μπαίνεις στὴν κοιλάδα ἀκολουθώντας τὴ ροὴ τοῦ ποταμοῦ, βλέπεις στὸ στένεμα ἐκεῖνο ψηλά, θεόρατους κοκκινέμαυρους βράχους, καὶ κάτου θαμαστὸ δασικὸ πλοῦτο. Δὲ μένει μεριά ποῦ νὰ μὴν εἶνε σκεπασμένη μὲ τὰ καταπράσινα κλαριά, καὶ πέρα γιὰ πέρα τὸ πράσινο χρῶμα μὲ τὶς μύριες του ἀλλαγές δίνει μιὰν ἀναγάλλια πρωτόφαντη στὰ μάτια. Καὶ φυτρωμένα, ἀδερφικὰ στέκονται τὰ χιλιόχρονα πλατάνια πλαῖ στίς κλαψάριες ἰτιές ποῦ λούζουν τὰ κλαδιά τους στὰ σιγκυλίστα νερά τοῦ ποταμοῦ, καὶ τὰ ψηλά πεύκα σκέπουνε μὲ τὴν πυκνάδα τους τὰ χίλια χαμοδέντρα, κ' οἱ ἀγριλιές κ' οἱ δαφνοκερασιές κ' οἱ λυγαριές μπλέκουνε συναμεταξ' τους τὰ κλαδιά. Καὶ παντοῦ τηρεῖ τὸ μάτι περήφανες βλατανιδιές καὶ λυγερές λεῦκες, καὶ παρέκει πριναρία καὶ χάμου θειριακωμένη καὶ πυκνὴ τὴ στέρη, καὶ πρὸς τοὺς ὄχτους τοὺς ἄφαντους, τοὺς χαμένους στὴν πρασινάδα, πικροδάφνες λουλουδιαστές ποῦ καθρεφτίζονται σὰ νυφοῦλες στὸ τρεχάμενο νερό· χίλια μύρια δέντρα καὶ χαμόκλαδα στὰ πλάγια τῶ βουνῶν, ποῦ ἀπάνου τους λαμπουνε συνηφοστερανωμένες οἱ ψηλότερες κορφές, λές καὶ κρατᾶνε ἀκόμα τὶς ζακουστές τῶ θεῶν κατοικίες. Κι ὅταν τύχει καὶ βρεθεῖς σ' ὄρα μπόρας ποῦ ξεσπᾶνε οἱ κεραυνοὶ ἐκεῖ μέσα καὶ μαυρίζουν οἱ κορφές, νοιώθει ἡ ψυχὴ ἀληθινὰ τὸ ἀφάνταχτο μεγαλεῖο τοῦ Δία, ποῦ λές καὶ τὸν αἰστάνεσαι ἐκεῖ κάπου σιμὰ μὲ κατεβασμένα τὰ φρύδια θρονιασμένο στὰ παλάτια του.

Προχωρῶντας, ἡ κοιλάδα ἀγάλλια γάλλια ἀνοίγει καὶ φανίζεται ἡ ἀγριάδα τῆς φύσης μ' ὅλη τῆς τὴ μεγαλόπρεπη χάρη. Δὲν εἶναι βουνὰ ἐκεῖνα καὶ δὲν εἶναι βράχια, εἶναι δρακόντοι καὶ γιγάντοι ἀπόκισμοι πετρωμένοι, ποῦ οἱ φοβερές τους μορφές σκορπνε τὸν τρόμο, καὶ μὲ τ' ἀνάβλεμά τους ποῦ τὸ νοιώθεις στὰ φυλλοκαρδία σου, λές καὶ θὰ σὲ καταπιοῦνε. Ἐκεῖ ψηλὰ σ' ἕνα γκρεμνὸ θωρεῖς τὰ ρεῖπια τοῦ κάστρου τῆς Ὀριᾶς, καὶ ἀπάνου στὴν κορφὴ του κρεμασμένο ἕνα μισογκρομμισμένο πορτοκράθυρο. Ἀπὸ κείθε λένε πῶς κατακύλησε στὸ ποτάμι, δίνοντας τελειωμὸ στὴν πικραμένη ζωὴ τῆς, μιὰ ζακουσμένη γιὰ τὴν ὁμορφιά τῆς ρηγοπούλα σλαβωμένη ἀπὸ νὰν πρίντζηπα στὰ χρόνια τῆς φραγκιάς.

Κατὰ τὸ μέρος τῆς Κίτσαθου λίγο ψηλὰ ἀπὸ τὸν ὄχτο περνάει δημόσιος γι' ἄμαξχα δρόμος σκαλι-

σμένος καὶ φτιασμένος ἀπάνου στὰ βράχια. Κάπου κάπου ἀπανταῖνε κανεὶς καὶ ἀχνάρια παλιοῦ δρόμου ποῦχαν σκαρῶσει κατὰ τὸ φαινόμενο οἱ ἀρχαῖοι, καὶ βλέπει σὲ μιὰ μεριά τοῦ δρόμου αὐτοῦ μιὰ πιγραφὴ μὲ λατινικὰ γράμματα ποῦ τὴν ἔφησε θύμησιν κάποιος Ρωμαῖος καταχτητῆς διαβαίνοντας μὲ τὰ φουσάτα του ἀπὸ κείθε. Στὰ πλάγια τῶ βουνῶνε ὑπάρχουνε πολλὲς πηγές, μιὰ μάλιστα ἡ καλύτερη ποῦναι τριγυρισμένη ὅλο ἀπὸ πλατάνια καὶ ποῦ τὸ νερὸ τῆς κρυσταλλωμένο καὶ γάργγκρο φανίζεται στὸ ἀνάβυσμα του, γνωρίζεται μὲ τ' ὄνομα πηγῆ τῆς Ἀφροδίτης, γιὰτὶ τρυχετες, λείει, ἐκεῖ κατέβαινε τὸ κάθε ποῦρνὸ ἀπὸ τὸν Ἐλυμπο καὶ λούζοταν ἡ ἀχιδόβολη τῆς ὁμορφαδᾶς θεᾶ.

Τὰ νερά τοῦ ποταμοῦ πάντα ἦσυχχα καὶ σιγαλὰ τρέχουνε, καὶ πότε κρύβονται καὶ χάνονται ἀνάμεσα στὰ πυκνὰ κλαριά, καὶ πότε φαίνονται τόσο καθάρια καὶ σιγκυλίστα, ποῦ μιάζουνε, λές, πλατύ καὶ ἀγνὸ μέτωπο παρθένας. Ἐτσι τραβᾶει γιὰ κάμποσο τὸ ποτάμι, καὶ τὸ μάτι ἀχέρταγο δῶθε κείθε ρίχεται παντοῦ, ἔχοντας κάτι νὰ θαυμάσει· κάπιο ζουγραφιστὸ δασάκι ἢ κάπια σπηλιὰ ὄνειρευτῆ, κάπιο φειδωτὸ ρεῖμα ἢ κάπιο βραχνάκι περιέρχο. Κι ἐνοὺς θαμπωμένος, καὶ μαζὶ μὲ τούτον ὅλες οἱ αἰσθησες, μάχονται ν' ἀκολουθήσουν τοῦ ματιοῦ τὴν ἀπόλαψη. Ὅταν τελιώσει πιά στὸ πλάτεμά τῆς ἡ κοιλάδα, ποῦ ἡ στενότερὴ τῆς μεριά εἶναι ἴσα μ' ἕκατὸ πῶδια κ' ἡ πλατύτερὴ τῆς ἴσα μὲ διακόσες πενήντα ὄργιες, ξεπλώνεται τὸ ποτάμι σ' ἕναν μικρὸ κάμπο καὶ ἀφοῦ στριφογυρίζει ἀπάνου σὲ δαῦτον κᾶνα δύο τρεῖς φορές, τραβᾶει ἔπειτα πέρα κατὰ τὴ θάλασσα.

ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ

ΣΟΝΕΤΤΟ

Τ' ἄσπρα μαλλιά, ποῦ ὁ ἄνεμος τὰ δέονε,
Τὸ κύμα καθρεφτίζει κ' ἡ μεγάλη
'Απάτη σὸν Αἰήτη λύσσα φέρονε,
Τὶ μακροταῖε τὸ πλοῖο ἀγάλι-γάλι.

Πλέει ἡ Ἀργὼ κ' ἡ Μήδεια γλυκὰ γέρονε
Στοῦ Ἰάσωνα τὸ στήθος τὸ κεφάλι.
Κι' ὁ γέρος ἀπ' τὸ κύμα σκόρπια παίρονε
Τὰ κρόαια τοῦ γιοῦ του, ποῦ σὴν πάλη

Τοῦ ξετρομοῦ ἐσπάρσαε ἡ λαχιάρα
Τῆς ἀδερφῆς κ' ἀπὸ τὴ πονεμένα
Στήθει τ' Αἰήτη ἀνιχάει κατὰρα.

«Σὰν τ' Ἄφροδιτον τὰ μέλη σπαραγμένα
Στῆς ζήλειας τὸ μαοῦρῶ, ποῦ θὰ νοιώσῃ,
Τὶ σπλάγγα τῆς ἡ Μήδεια νὰ μαυῖσῃ».

Καθελδῖτες 20)8)05.

ΕΙΡΗΝΗ Α. ΛΕΝΤΡΙΝΟΥ

στηνο τὸ στήθος τῆς, καὶ τὰ χέρια τῆς ἐσφιγγανε τὰ δύο μου ἀδέρφια πονετικά. Γιὰ μιὰ στιγμὴ ἐγύρισε καὶ καταμένα, μὲ κοίταξε, καὶ ἀναστέναξε βαθειὰ, λέγοντας στὸν πατέρα σύγκαιρα:

— Τότες ἤμωνα, καὶ τώρα τὸ ἴδιο... Μὴ σὲ πλανεύει ἄγρια κατὰρα ποῦ πεσε στὸ σπῆτι μας... Λύσε τὰ μάγια ποῦ δένουνε σὲ πιστάχκωνα... Ἀνοίγω στὴ στιγμὴ σὰ θέλεις τὰ στήθια μου γιὰ νὰ διαβάσῃς μέσα τὴν ἀλήθεια... Κι' ὅ,τι θέλεις κάμε... Κύριος εἶσαι καὶ μπόρεῖς νὰ τὸ πιστεύῃς στὸν αἰῶνα...

— Καὶ σὺ τάχα δὲν εἶσαι ἡ δολερὴ; Ἐσὺ δὲν εἶσαι τάχα ἡ μολεμένη; Ἐσὺ τάχαμου κάνεις πῶς δὲν τὸ πιστεύεις;.. Εἶπε πάλι γελῶντας περιπατητικά.

— Νὰ τὸ πιστέψω; πρῶτα ποῦ... Ἐλα, τὰ λόγια μας εἶνε περιττά... Ἀυπήσου τὰ παιδιὰ μας.

— Δὲν ἔχω πιά παιδιὰ... δὲν ἔχω... ἔσε με νὰ φύγω... στὸν πισωνήλιο νὰ περάσω... Ἐκεῖ ποῦ ψήνει τὸ ψωμί...

Ἐκαμε νὰ φύγῃ κατὰ τὴν πόρτα μ' ὁρμὴ ἐτρέξαμε κοντὰ του ἡ μητέρα μὲ τὰ δύο παιδιὰ γονατιστοί, καὶ γῶ πικνοντας τονε ἀπὸ τὸ ροῦχο του, φωνάζαμε:

— Ὅχι, μὴ μὰς κρήσῃς πατέρα! ὄχι πατέρα...

σὲ παρακαλοῦμε... πατέρα μας... πατερᾶκη μας!..

Κι οὕλο τὸ σπῆτι ἀντήχουνε ἀπὸ τὰ κλάματα καὶ τὶς φωνές μας. Κεῖνος κλονίστηκε, ἔβαλε τὸ χέρι στὸ κούτελο, κιντοστάθηκε. Ὑστερα ἔπεσε ἀναπαίνοντας γλήγορα, φουσκώνοντας τὰ στήθια του, ἀπάνου σὲ μιὰ καρτέλα. Ἐμεῖς συμαζευτήκαμε ἐλόγηρά του, καὶ περιμέναμε. Τὸν ἄγγιξα στὸ ροῦχο του, νοιώθοντας ἄφραστη, ἀσύγκριτη εὐχαρίστηση, ἔτσι ποῦ καιρὸ εἶχα ν' ἀκούμπησω ἀπάνου του, νὰ νοιώσω τὴν πνοὴ τοῦ πατέρα, τὴν ἀγαπημένη κ' αἰσταντικὴ κείνη ἀνάσα τοῦ γονιοῦ. Ἡ μητέρα, πάντα μὲ βουρκαωμένα μάτια τὸν κοίταξε, καὶ γύριζε ὕστερα κ' ἔρηχνε περίλυπες ματιές σὲ μένα.

Ἐπεράσανε πολλὲς λύπες ἀπὸ τὴν ψυχὴ μου, μὰ σὰν κείνης τῆς βραδείας καμὰ δὲν ἐνοίωσα τὸ ἴδιο. Ἐκοίταξα καλὰ-καλὰ νὰ χορτάσω, νὰ μπάσω μέσα μου οὕλα τὰ χαρακτηριστικά τοῦ πατέρα μου, νὰ χαράξω στὴν ψυχὴ μου τὴν εἰκόνα του, καὶ μὲ γλύκαινε ἐτούτῃ μου ἡ πάσιση. Ὑστερα ἐνοίωθα νὰ θέλω νὰ σουρθῶ σιμὰ του, νὰ τὸν ἀγαλιάσω, νὰ κολλήσω ἀπάνου του γιὰ ὄρες, νὰ τοῦ χαϊδέψω τὰ μαλλιά του, νὰ τοῦ φιλήσω τὰ μάτια του, νὰ νοιώσω τὴ ζωὴ του στὰ χέρια μου. Ἐτσι ἀγγίζοντας μονάχα τὸ ροῦχο του ἐνοίωθα μιὰν ἀναγάλλιαση, μιὰν ἀνατριχίλα νὰ μοῦ φεύγῃ, νὰ δράμῃ μὲ-

σαθές μου.

Ἡ κακομοῖρα μου ἡ μαννούλα, περιμένε πότε θὰ τελιώσῃ τὸ βᾶσκό τῆς, καὶ πότε-πότε σήκωνε πάλι καὶ πάλι τὰ μάτια τῆς ἀπάνου στὸν πατέρα. Πῶς θυμᾶμαι τὰ δέρφια μου κοντὰ τῆς γονατισμένα, καὶ κοιτᾶζοντάς τῃ στὰ μάτια! Σὰ νὰ τὰ βλέπω μπροστὰ μου, νὰ ἐκεῖ, στὴ μεριά ἐτούτῃ, ποῦ ἐλαχτάριζαν σὰν τ' ἀγγελοῦδια στεκαμένα δεξιά καὶ ἀριστερὰ ἀπὸ τὴν πολυθλιβερὴ μαννούλα. Καὶ κείνη φάνταζε ἄγρια, μὲ τὰ δακρυα κρεμασμένα κόμπους στὰ βλέφαρα τῆς.

Καλὰ, καλομοῖρα, καὶ ὁ καημὸς μου ἔς ψηλώνεται στὸν ὄρανο. Ἐκεῖ πρωτοσκάει ἡ χαρραυγῆ... Καὶ σωστὸ εἶνε νὰ κοιμηθῆς τὸν ὕπνο τοῦ δικαιοῦ ἐσῶ... σωστὸ εἶνε νὰ τυραγιωστῆς καὶ νὰ βρασταξῆς ὡς τὴ δευτέρα παρουσία...

Ἐγύρισε τώρα καὶ, γελῶντας, τὸν τρόπο καὶ τὸ χαμὸ μὰς ἔχουε· μιὰ καλοσύνη ἦταν βασιλεμένη στὴν ὄψη του. Τὸ πρόσωπό του ἦταν φρικιασμένο, καὶ τὰ μάτια του ἐγούθωναν κάτου ἀπὸ τὰ φρύδια του ποῦ φαίνόνταν περισσότερο πυκνὰ καὶ κρεμασμένα.

— Ἦθελα, κ' ἄκόμα τὸ μπορῶ, νὰ σὲ παίζω στὰ δάχτυλά μου σὰν ἕναν ἦσκιο, δεμένη ἀπὸ τὴ δυνάμη μου, ἀπὸ τὸ βραχνά μου σλαβωμένη ν'

Ο ΝΟΥΜΑΣ ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ

Για την Ελλάδα αρ. 10.—Για το Έξωτερικό αρ. 10

20 λεφτά το φύλλο λεφτά 20

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ: Στα κιάκια της Πλατείας Συντάγματος, Όμόνοιας, Υπουργείου Οικονομικών, Σταθμού Τροχιάδρου (Όφθαλματροείο), Σταθμού υπόγειου Σιδηρόδρομου (Όμόνοια), στο καπνοπωλείο Μανωλακάκη (Πλατεία Στουρνάρα, Έξάρχεια), στο βιβλιοπωλείο «Έστία» Γ. Κολάρου.

Στον Πειραιά: Καπνοπωλείο Γ. Ξηρού, όδ. Βουδουλίνας αρ. 1, σιμά στην Τρούμπα.

Η συνδρομή πληρώνεται μπροστά κ' είναι ένός χρόνου πάντα.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΠΡΑΜΑΤΑ Η ΚΥΡΙΑ

Ριαγκούδ κόλλησε ένα διαμαντένιο παράσημο στα στήθια της Αστυνομίας μας με κάποια δήλωσή της που δημοσίευσε και δημοσιεύει ακόμα στις εφημερίδες. Δηλώνει δηλ. πως δίνει χίλιες δραχμές σ' όποιον μπορεί να βάλει καλύψει εκείνους που την κλέβουν από το Νοέβρη του 1904 ίσαμε σήμερα, και δυο χιλιάδες σ' όποιον ανακαλύψει και της παραδώσει κάποιο κλεμένο από μήνες πολύτιμο διαμαντικό της.

Για να κάνει αυτή τη δήλωση η γυναίκα, φανταζόσαστε πόσο ένθουσιασμένη θάναυ με την ενέργεια της Αστυνομίας μας. Τι λόγος! Τόσο ένθουσιαστική η γυναίκα, που α δεν έκανε αυτή τη δήλωση, α δεν έφτανε δηλ. μ' αυτή τη δήλωση δική της Αστυνομία, φόβος εΐτανε μήπως κανένα βράδυ οι λωποδύτες της άρπάξουν ακόμα και τις πόρτες του σπιτιού της.

άνοιξης όμπρός στη μαγεμένη σου ψυχή τ'ά μάτια και να φρίξεις ή ίδια με το κρίμα, και με τον πόνο μου να σαλέψη ή νούς σου... Τώρα πλιά σε κατέχω και σαν μάγος σε αναδραμίζω στο νού και στην ψυχή. Χαράζω με το χέρι σου ό,τι μέσα στο νού σου περνάει, και θα σου κραζώ μέσα στο πηγάδι που καθρεφτίζεται το καινούριο φεγγάρι, τ' άπόνυχτο, με την τρουμπέτα κείνης της νύχτας, νάστραψη ή ήχος της φωνής σου μέσα, ν' αντιφεγγίση εκεί ή ασβυλέρη σου πράξη...

«Κέρνα με, κέρνα με τότε το κρασί που θα με φηλώση ακόμα! Κέρνα με στο βαθύπικρο ποτήρι που έχησες στα χείλια του ή μεθυσμένη μου κρίση, και πίνει άφρό, και πίνει άρχατο αίμα, κέρνα με τη βουή του κόσμου και το βόγγι της μίσησης...

»Δε με σαλεύει από τη βίγνλα μου έτοιμος ή άχλόβουος σαλαχος; δε με τρομάζει ούτε της κριματερής σου νύχτας ή τρικυμία; μόνε, κέρνα με στα μάτια της δικής σου γέννας, νάλλοιμόνο μου, τη ζωή σου που ξαριμάτωη από τη ψυχή παράδωσες; και τώρα έσυ πεθαίνοντας, γδικιώνουμαι; στη λάτρα της πέφτω, στα χρόνια της άμείθυτης νεότης σου που σε κυβέρνας ή άθωότη, και πίνω το πικράτο πιότο της άρνησις; σου, έτσι ζώντας από τον καρπό της κριματερής σου άπιστις!..»

Δε θα πούμε τίποτα καινούριο αν πούμε πως δημοσία ασφάλεια δεν έχουμε. Το είπαμε τόσες φορές. Το είπαν και τόσοι άλλοι. Το λένε κάθε βδομάδα και οι άρρωστοί που σολίζουν το βδομαδιάτικο φονοπάζαρο. Το είπε κι ο ίδιος ο κ. Χαλκιάπουλος, ο άνακριτής, (κοίτ. «Ν. Άστν» 17 Σεπτ. σελ. 3) σ' Άθηναίο φημεροδογράφο

— Για να δεθούν τα χέρια των κακοποιών στοιχείων, πρέπει πρώτα να λυθούν τα χέρια της Εισαγγελίας,

Που πάει να πει, για να λιγοστέψουν οι φονιάδες πρέπει να πάψουν οι βουλευτάδες ναν τους προστατεύουν, και για να λείψουν οι λωποδύτες πρέπει πρώτα πρώτα να λείψουν από την άστυνομία μερικοί βρωμιάρηδες που κάθε άλλο παρά γι' άστυφύλακες κάνουν. Είναι καλός ο κ. Παπούλιας. Σύφωνα «Έχει και καλούς άστυνόμους. Δε λέμε όχι, μπορεί κι αυτό ναναι σωστό. Μα τί να σου κάνουν και διενθιντής κι άστυνόμοι όταν ή Πολιτική χώνει τη μούρη της και σ' αυτά άκόμα τα Άστυνομικά μπουντρούμια διορίζοντας ή ίδια τους άστυφύλακες και προστατεύοντας έτσι κάθε τενεκέ που μπαίνει στην Άστυνομία για ν' άρπάξει κ' όχι να δουλέψει;

Η κ. Ριαγκούδ είναι Ξένη, λίγα χρόνια έχει ποδηθε στον τόπο μας, κι όμως φαίνεται, μάς έμαθε καλά καλά και γι' αυτό ζητάει σήμερα την ασφάλεια της περιουσίας της όχι από τα όργανα της Πολιτείας, αλλά από το ταμείο της Η κυρά αυτή από τη μιά μεριά με τη δήλωσή της κι ο κ. άνακριτής από την άλλη με τα τσουχητά του λόγια, μάς κάνουνε να πορούμε πως το «βδομαδιάτικο φονοπάζαρο» μας είναι τόσο άχαμνό, ενώ έπρεπε σκοτωμοί, λαβωμοί, κλεψιές κι άπαγωγές να περνάνε κάθε βδομάδα τη χιλιάδα

Η «ΑΚΡΟΠΟΛΗ»

της Κυριακής άναφέροντας όσα γράψαμε στο περασμένο φύλλο για τις τσαχπινιές του κ. Καλότχου με τα διδαχτικά βιβλία του δικαστ. κλητήρα πατέρα του και του πεθαμένου άδερφού του, του σπετσέρη, γράφει και τ' άκόλουθα:

«Άς ζητήση να ιδή ή κ. Υπουργός τον «Νουμάν» κτλ. κι ής άπλώση την χερσά του επί των ένόχων».

Χερσά ή κ. Καλλιφρονά; Κάθε άλλο. Χερσά

«Άφριζε τώρα, κι' από τα λειβά του χείλια έτρεξε ή όρμη του λόγου μ' άφρό και τρόμο. Τα μάτια του έκαρσώθησαν στο ταβάνι, τα χέρια του έσφιγγανε το ένα τ' άλλο, και σειότανε το στήθο του φουσκώνοντας σαν κύμα. Έμεις τ'α παιδιά και ή μητέρα μαρμαρώσαμε τώρα, άπολιθώθηκαμε. Τα λόγια του έτσι βγαλμένα έχαροζόντανε στα σπλάχνα μας, και σε μένα έμεινανε άληθμόνητα, μ' όλο που μάς ήτανε άκαταλάθητα, και μονάχα μαντευτά τ' άπεικάξα και τα ξεδιόλωνα με τον καιρό. Από τον καιρό κείνο θυμάμαι πάντα πως τα λόγια του πατέρα μου ήταν παραξένα, σαν ρητά και σαν λόγια μάγμου και μυστήριου. Τον άκουγα πάντα, δεν ζέρω γιατί, με μιά ευχαρίστηση γιομάτη από ένα μυστικό φόβο. Άιστανόμουνα πως τα λόγια του κάποτε μου άγγίζανε την ψυχή, μου χύνανε σπίθες στην καρδιά και μου τη μυριοφώτιζαν, και κάποτε έννοωθα τη φωτιά τους που μ' έκαιγε.

Όσοσο κείνο το βράδυ δεν είπε ή μητέρα λόγο. Ο πατέρας σταμάτησε, άκούμπησε το κεφάλι στον καναπέ, κ' έμεινε εκεί μιλώντας σαν μέσα του, βγαίνοντας κάποτε κάποτε άνάκουστα, άπωστα λόγια, σα να ήταν όλομόναχος.

Η μητέρα πάλε δοκίμαζε τώρα να μιλήση, μά κάτι της έσφιγγε τα λόγια στο λαιμό, και τα μά-

κια πολύ άβρα, όχι για ν' άπλώνουνται σε σβέρκος; αλλά για να υπογράφουε ρουσφετομετάθεσης και να γλυκοχαδέουε εργατικές χερσάρες στις έκλογές. Άνθρώποι με χερσάρες δε γίνονται Υπουργοί στο Ρωμαϊκό, γιςτί ή γινόντουσαν, τα τέτια Καλότχου και κακότχου χάλια θάχαν από καιρό λείψει.

Άς είναι όμως. Έμεις για μιά στιγμή πιστέψαμε την «Άκρόπολη», πως έχει δηλ. χερσάρες ή κ. Υπουργός, και για να μην τον άναγκάσουε να φήσει τις σοβαρές δουλιές του και να τρέχει στα κιάκια ναγοράζει «Νουμάν» (ή όποιος, «Νουμάν», όσο κι αν είναι, κατά την Άκρόπολη, μιά από τας πολλής προσοχής άξίας εφημερίδας), δεν ενδιαφέρνει καθόλου τους Ρωμαίους Υπουργούς της Παιδείας; πήραμε δυο φύλλα, σημάδευαμε με κόκκινον μολύβι ό,τι έπρεπε να διαβαστεί από τους κ.κ. Υπουργούς, τα τυλίξαμε σε φάκελλούς καλά καλά και τα ρήξαμε στην πόστα, ένα για τον κ. Καλλιφρονά κ' ένα για τον κ. Ράλλη.

Τα διαβάσανε, δεν τα διαβάσανε, δικός τους λογαριασμός. Έμεις ό,τι έπρεπε να κάνουμε το κάναμε. Για τα πρακτικά δε δίνουμε πεντάρα.

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ

της Παιδείας, σα ναναι γραφείο του Κούρ, προήθεψε σε δυο κυράδες εισιτήρια χάρισμα να σεργιανίσουν την Ελλάδα, την άμαρρη αυτή εποχή που «πίπτουν τα φύλλα» και οι... καιλιές τω δασκάλων από την πείνα. Μ' άλλα λόγια, το Υπουργείο της Παιδείας «ένέκρινε» να σταλθούε στις επαρχίες οι κυρίες Σεβαστή Καλλισπέρη και Μ. Βελλή να επιθεωρήσουν τα Δημοτικά σχολεία των κοριτσιών.

Για ποιά λόγο τις στέλνουν οι τμηματάρχες; γιατί αυτοί πιά διευθύνουν τα Υπουργεία κι όχι οι Υπουργοί. Για να ζετασουν αν οι δασκάλες κάνουν καλά τη δουλιά τους; Για να ιδούε αν τα χέρια είναι όμεινά; Μα δεν ζέρει ή κ. Υπουργός, μάς ρωτάει κάποιος φίλος, πως σύμφωνα με τα άρθρα 20, 23, 24, 25, 26, 27 και 28 του ΒΤΜΟ νόμου οι δημοδιδασκάλισσες και δημοδιδασκαλοι ύπάγουετα στις ίδιες διαταξεί; δηλ. έχουν πανού από το κεφαλι τους τους επιθεωρητές;

Πώς δεν τα ζέρει αυτό ή Υπουργός! Τα ζέρει και τα καλοζέρει, μα τί πειράζει να κάνουν το χυνοπωριάτικο ταξιδάκι τους, τραβώντας και καλούτσικο λουφέ, δυο κυράδες στη ράχη του Ρωμαϊκού!

τις της άνεδοκατέβαιναν από του πατέρα την όψη στα γονατισμένα πλάι της παιδιά, και κάποτε γύριζε και σε μένα, που την κοίταξα δεητικά, δείχνοντας της πως νοιώθω ότι για χάρη μου βασανίζεται. Και για πρώτη βολά τότες θυμάμαι στάθηκα να συλλογιστώ άπάνου στην αναλωμένη της όψη, τη ρυτιωμένη από τα μυστικά δάκρυα, και φωτισμένη θλιβερά και νοητικά από τα καλύτερα μάτια της βγενικιάδας και της άπαντοχής. Έσούρωε το πρόσωπό της κατά τα μάγουλα σε καθαρίο κλάμα, και γύρω από τα μάτια της οι κόχες έγγραμμωναν το παράπονο. Και πέφτανε στις γωνιές από τα σφιγμένα της χείλια, τα πικραμένα, πέφτανε οι λόγοι της φρονιμάδας και της γκαρδιοσύνης. Τα φρόδια της γυαλιζανε από μιά μικράδα γατίσις τριχάς στο σκοτάδι, και γύριζαν να πιούν σαν φειδάκια νερό στα μάτια κείνα που άνοιγονταν σαν δυο στρείδια φωτερά στα πελαγίσια νερά, που σώνουε νανε στην επιφάνεια μαχιά και λίγα στο βαθύ μαυρολογάνε.

Έσηκώθηκα πίνοντας τ' άδέρφια μου από το χέρι έκαμε κατά την πόρτα κοιτάζοντας πάντα τον πατέρα. Τα ματια κεινού δεν έσηκώθηκα. Μα τον έσουρε ή ματιά της και γύρισε κατά τα βήματά της. Και κάπως το μάτι του έδιάθηκε από πάνω της. Κείνη του χαμογέλασε πικρά. Και του είπε

Ἀπὸ τῆ μιᾶ μεριά, θά πείτε, φαλιδιζονται οἱ φορομιστοὶ τῷ δασκάλῳ γιὰ οἰκονομία, καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη γίνονται τόσα περιττὰ ἐξόδα. Μὰ ἴσα ἴσα, ἀνόητοι, γι' αὐτὸ γίνονται οἱ οἰκονομίαι, γιὰ νὰ περισσεύουν παράδες καὶ γιὰ τὰ περιττὰ ἐξόδα.

ΠΑΛΗΚΑΡΙΑ

μιᾶ φορά! Ἄ θέλετε νὰν τὴν καμαρώσετε πάρτε τοὺς «Καιροὺς» τῆς περσμένης Κυριακῆς ποὺ δημοσιεύουν τὸ πρῶτο τοὺς Κρητικὸ δῆγημα (βλέπετε, τώρα τελευταῖα καὶ οἱ λιβελλοὶ ἀρχινῆσαν νὰ παρουσιάζονται γιὰ δῆγηματα! Τί πρόδοις ἀκόμα μὰς φυλάει ἡ Ἀθηναϊκὴ δημοσιογραφία!) μὲ τὸν γαργαλιστικώτατο τίτλο «Ὁ Ἀρμολὸγὸς καὶ ὁ ἰδιαιτέρὸς του».

Τὸ ψευτοδῆγημα αὐτὸ ἔχει καὶ πρόλογο γιομζτο βρισίαις καὶ συκοφαντίαις γιὰ τὸν Πρίγκηπα Γεώργιο καὶ γιὰ τὸν ἰδιαιτέρὸ του Γραμματεῖα κ. Παπαδιαμαντόπουλο. Οἱ «Καιροὶ» ἀφοῦ ποῦνε στὸν πρόλογο ὅσα δε λέγονται οὔτε γιὰ τὸν χειρότερο παλιάνθρωπο, ἀρχινῶντας τὸ δῆγημα γυρίζουν τὸ τιμὸν καὶ φέρνουν τὴ σκηνὴ στὰ 1570 μὲ ἦρες τὸ Βενετσιάνο Δούκα Δὸν Πασκάλη καὶ τὸ Γραμματικὸ του Ἰωάνθαν Μέρο.

Ἔτσι ξεφεύγουν οἱ «Καιροὶ» τὴν ἀπόχη τῆς Εἰσαγγελίας, μὰ ὁ κοσμικὸς ξέρει πᾶς τι διαβάξει καὶ ἡ πατριωτικὴ συκοφαντίαι τῶν «Καιρῶν» — γιὰτι ὅλα ἀπὸ πατριωτισμὸ γίνονται! — πᾶνε μιὰ χαρά.

Μιλῆσαμε γιὰ παληκαριά στὴν ἀρχή. Μὰ νὰ ζητάει κανεὶς ἀπὸ τὴ συκοφαντία παληκαριά εἶναι σὰ νὰ ζητάει ἀρχοντιά ἀπὸ δὲν ξέρουμε ποῖο τετραπόδο.

ΚΑΛΛΙΟ

ἀργὰ παρὰ ποτέ, λέει ἡ παροιμία, καὶ γι' αὐτὸ ὅσο ἀργὰ καὶ ἔν ἐρχεται ἡ φοβέρα τῷ δασκάλῳ πῶς θάπερῆσουν, ἂν ἡ Κυβέρνησις δὲ θελήσει νὰ φανεῖ ἀνθρωπινώτερη σ' αὐτοὺς, φανερώνει πῶς ἀποφασίσανε νὰφῆσουν καταμέρος τὰ λόγια καὶ νὰ μιλήσουν πᾶς μὲ πράματα.

Ἔτσι κάτι μπορεῖ νὰ γίνει, τὸ ἐλπίζουμε, γιὰτι ἂν ἡ φοβέρα πραγματοποιηθεῖ, ἡ Κυβέρνησις θὰν τάπορασίσει νὰλλάξει ἢ νὰ καταργῆσει τὸ σοφὸ νόμο τῆς, ἀφοῦ δὲ θά βρῆται δασκάλους γιὰ νὰν τόνε φορτώσει στὴ ράχη τους.

μισόφωνα!

— Σὲ περιμένω...

Καὶ ρεῦγοντας μ' ἄφησε πίσω μονάχη, νοιώθοντας τὸν ἑαυτὸ μου σιλαθωμένον, στὴν ὀργὴ τοῦ πατέρα ὀμπρός, καὶ στῆς ἀγάπης μου τὸν πόνο γιὰ δαύτονε, καὶ γιὰ τὴ μαννούλα. Ἄχ, ἔλεγα, πῶς θά μπορέσω νὰ ζήσω τώρα. Ὑστερα πέρασε ἀπὸ τὸ νοῦ μου τὸ περασμένο σὰν ἀστραπή. Σπαύρωσα τὰ χέρια καὶ πρόσμενα μέσα τῆ σιγαλιᾶ. Ὁ πατέρας ἀνάσαινε βαθεῖα, καὶ καθόντανε ἐκεῖ ἀκούνητος, μὲ σταυρωμένα τὰ χέρια του στὰ στήθια. Δὲν ξέρω τί μ' ἐπράθηξε σιμὰ του, ἡ ἀδυναμία μου ἢ τὰχα ἡ δύναμή του;

Καίζυγώνοντα δειλά, ἔγειρα τὸ κεφάλι στὸ στήθος μου καὶ τοῦ εἶπα ἀργὰ, μὲ τὴ φωνή μου μισοβγαλμένη ἀπὸ μέσα μου, ξεψυχισμένη:

— Δὲν πᾶς νὰ κοιμηθῆς, πατέρα... νὰ ἡσυχάσῃς... εἶσαι τόσο κουρασμένος...

Δὲ μὴ μίλησε, οὔτε φάνηκε πῶς κατάλαβε τὴ φωνή μου, τὴ λαχτάρα μου.

— Πατέρα μου, κάμε μου τὴ χάρη νὰ πᾶς στὴ μητέρα... ποῦ σὲ περιμένει... νὰ συχάσῃς λίγο...

Γύρισε καὶ μὲ κοίταξε, μὲ κοίταξε γιὰ κάμποσο, κατὰματα, ἀνοίγοντας τὰ μάτια του ξαφνιασμένα, ὥσὰ νὰ μὲβλεπε γιὰ πρώτη βολά. Θέ μου, τί κοί-

Νὰ δοῦμε, γιὰτι ἐλάττωμα Ρωμαϊκὸ καὶ αὐτὸ νὰ ξεθυμαίνουμε πάντα, εἰ τις φοβέρας.

ΧΑΛΑΣΑΝΕ

τὸν κόσμον οἱ ἐφημερίδες μὲ τὸ σκάνδαλο τοῦ συμβολαιογράφου Γαϊτάνου. Ὁ μακαρίτης εἶχε καταγῆσει τοὺς πελάτες του καὶ ὅσους τοῦ μπιστευτήκανε χρήματα νὰν τοὺς τὰ φυλάξει ἢ νὰν τοὺς τὰ ρῆξει σὲ κερδοσκοπικὲς ἐπιχειρήσεις, καὶ τώρα ποῦ πέθανε τραβᾶνε οἱ ἄμοιροι τὰ μαλλιά τους γιὰ τὴν καλοπιστία καὶ τὴν κουταμάρα τους.

Ὁ μακαρίτης (ἀρχηγός, λένε, συμμορίας παλιανθρώπων) εἶχε καταφέρει νὰ ξεγελάει τὸν κόσμον μὲ τὴν τιμιότητά του. Εἶχε δηλ. νιώσει πῶς τὸ καλύτερο ἐπάγγελμα νὰ βγάξει παράδες εἶναι νὰ κανεὶ τὸν τίμιον καὶ ἄς μὴν εἶσαι. Καὶ τὸ ἐπάγγελμα αὐτὸ τὸ ἐξασκῶσε μὲ μακτοριά μοναδική. Σοβαρός, λιγὸλόγος, ἄγριος καμιά φορά, μάλιστα ὅταν ἐπρόκειτο νὰ περασιστεῖ περιουσία πελάτη του, ἀνθρώπος τελοςπάντων ἀπὸ κεινοῦς ποῦ τοὺς βλέπειε στὸ δρόμο καὶ θαρρεῖ πῶς ἔχουνε βάλει καλπὴ γι' αἴγιοι, ἔγδυνε τὸν κόσμον μ' ὅλους τοὺς κανόνες τῆς τιμιότητος.

Τώρα πέθανε πᾶς αὐτός, εἶμειναν ὅμως οἱ συντρόφοι του, καὶ ἡ Εἰσαγγελία πρέπει νὰν τοὺς δώσει νὰ καταλάβουν πῶς εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ πλερώσουν καὶ τίς δικῆς τους ἀμχαρτίαι καὶ τίς ἀμχαρτίαι τοῦ πεθαμένου ἀρχηγοῦ τους.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

Α. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ ΚΕΡΑΜΕΩΣ: «Διορθώσεις εἰς τὸ: Ἀνακάλημα τῆς Κωνσταντινουπόλης». — «Ἐπιμίλιος, πραιοπρόεδρος καὶ προνοητῆς Λακεδαιμονίας». «Λυραχρηγὰ».

Οἱ μελέτες ἀφτές, οἱ χρησιμώτατες γιὰ ὅσους καταγίνονται μὲ τὴ δημοτικὴ μὰς γλῶσσα καὶ φιλολογία ἢ μὲ τὴ μεσοχρονιᾶτικὴ ἱστορία μὰς, ἐδημοσιεφτήκανε στὸ τελευταῖον διπλὸ τεύχος τῆς «Byzantinische Zeitschrift» (τόμ. XIV. 1905) καὶ κατόπι βγήκε καθεμιά καὶ σὲ ξεχωριστὸ Sonder-Abdruck.

Ὁ ἐγδότης τους, ὁ λατρεφτός μου φίλος ποῦ μὲ τὴν καρδιακὴ του ἀγάπη μὲ κάνει νὰ περηρανεύομαι, διδάσκει δὴ καὶ μερικά χρόνια, ἀπὸ τὰ 1892

ἂν δὲ ξεχνῶ, τὴ μέτρη καὶ μετὰ ἑλληνικὴ φιλολογία στὸ Πανεπιστήμιον τῆς Πετρούπολης ἔσσοντας καὶ τμηματάρχης, ἀπὸ τὰ 1903, στὸ θεολογικὸ τμήμα τῆς Δημοσίας Ἀρχιεπισκοπικῆς Βιβλιοθήκης ποῦ βρίσκεται στὴν ἴδια μεγαλοπόλη. Οἱ μεγάλες του παλαιογραφικῆς ἐρεβες καὶ ἄλλα του φιλολογικὰ δημοσιεφματα τοῦ τὸν ἔχουνε κανεὶ ἀπὸ πολλὴν καιρὸ γνωστότατον ὄχι μονάχα στὸν ἑλληνικὸ λόγιον κόσμον, ποῦ τοῦ εἶναι ἓνα μεγαλὸ πολῦτιμο περσῆδι, παρὰ καὶ ὅσους τίς ἐπιστημονικῆς ἐκείνης τάξης ποῦ φροντίζουν γιὰ τὴν ἑλληνικὴ παλαιογραφία καὶ τὰ Ρωμαϊκὰ γράμματα. Καὶ μπορεῖ κανεὶς νὰ διαλαλήσῃ, χωρὶς νὰ φανῆ ὑπερβολικῶς, ἔτι ὁ κ. Παπαδόπουλος Κεραμεὺς ὠφέλησε περσσότερο τὴ δημοτικὴ φιλολογία καὶ γλῶσσα παρὰ τὴν κλασσικὴ. Κι ἀλήθεια, μὲ τοὺς καταλογους τῶν χειρογράφων ποῦ δημοσιεφε, δηλαδὴ τὴν τετρατομικὴ Ἱεροσολυμιτικὴ βιβλιοθήκη, τὴ Μαυροκορδάτειον βιβλιοθήκη, καὶ τοὺς καταλογους ἄλλων τριάντα ἀπάνουκατου μοναστηριακῶν, κοινωτικῶν καὶ σχολικῶν βιβλιοθηκῶν, μὰς φανερώσε παμπολλὰ κείμενα τῆς δημοτικῆς καὶ μὰς παρσῆσαι ἄπειρα σημειώματα γραμμένα σὲ δημοτικὴ γλῶσσα, ἄλλοτε καθάρια καὶ ἄλλοτε μιχτή, σημειώματα πολῦτιμα γιὰ νὰ παρακολουθήσουμε τὸ ξετύλιγμα τῶν ἀρχαίων τύπων ὡς ποῦ νὰ φτάσουν στοὺς σημερινούς καὶ μὲ μιὰ λέξη πολῦτιμα γιὰ τὰ διάφορα ζητήματα ποῦφερε στὴ μέση ἡ Ἰδέα. Ἐπειτα δῶθε καὶ κείθε, σὲ ξεχωριστοὺς τόμους, σὲ φυλλαδάκια, σὲ περιοδικὰ κλ. ὁ κ. Παπαδόπουλος Κεραμεὺς τύπωσε καὶ ἐλόγησε κείμενα τῆς δημοτικῆς, διαφθωσε καὶ σχολίασε τέτοια. Τὴν τράνη ἐργασία τοῦ κ. Παπαδόπουλου Κεραμεῖα καὶ ὁ Δάσκαλος, ὁ Ψυχάρης μὰς, τὴ διαλαλήσε πολῦτιμη μὲ κηλοστόγαστα λόγια τότες, ὅταν ὁ Ἑλληνικὸς Φιλολογικὸς Σύλλογος τῆς Πόλης γύρταζε, στὰ 1886, τὴν Εἰκοσιπενταετηρίδα του (1).

Τὸ Ἀνακάλημα τῆς Κωνσταντινουπόλης εἶναι θρήνος γιὰ τὸ πάρισμο τῆς Βασιλέουσας. — Γιὰ τοὺς θρήνους ποῦ γίνανε γιὰ τὸ μεγάλον ἐκείνον γεγονότον ἔγραψε καὶ ἄλλοτε ὁ κ. Παπαδόπουλος Κεραμεὺς (Byzantinische Zeitschrift, τόμ. XII. 1903, σ. 267 καὶ ἔ.) χρησιμώτατα πράματα. — Ἀπὸ τὸ «Ἀνακάλημα τῆς Κωνσταντινουπόλης» τὸ δημοσιεφε ὁ μακαρίτης ὁ Ε' Legrand (Collection de monuments pour servir a l'étude de les langue Néo-Hellenique. Nouvelle serie, No 5. Paris-

(1) Ψυχάρης: Ρόδα καὶ Μῆλα, τόμ. Α' σ. 101.

ταγμα ἦταν κείνο! Δὲ μπόρεσα νὰ κρατήσω τὰ μάτια μου ἀπάνου του, δειλιάσανε οὐλα μου, κ' ἐνοιωθα πῶς βαραινει πᾶνωθῆς μου μιὰ βουλή καὶ μιὰ δύναμη. Σὰν ἐνοχη, καὶ σὰν ντροπισμένη ἐθονα ὀμπρός του, καὶ θαθελα νὰνοῖξῃ τὸ πάτωμα νὰ βρεθῶ στὸ ὑπόγειον, στὸ γῶμα καὶ στὴν κατου-γῆστα γῆ! Τί νῆθελε νὰ ψάξῃ ἀπὸ τὰ μένα, τί ταχα δέρονταν ὁ νοῦς του καὶ βύθιζε ἡ ματιὰ του στὰ σουμά μου; Ὑστερα πάλι σήκωσε τὰ μάτια του, καὶ κοίταξε τὴν εἰκόνα τοῦ προγονοῦ μὰς, κ' ἔσκασε τὰ γέλια βροντερά, περιχραχτα καὶ συκρατηκτα.

— Παναγιὰ μου, εἶπα μὲ τὸ νοῦ μου, ζουρλαθηκε. Ἐκαμα νὰ πᾶω κιντὰ του, ἀπλώνοντας τὰ χέρια καταπάνου του, μὰ πάλι ἀποσβολώθηκα στὸν τόπο μου.

Κεῖνος γελόντας ἀκόμα, σιγαλώτερα, περιπαχτικώτερα μὲ κοίταξε. Καὶ τώρα μ' ἀπλωσε τὸ χεῖρ γυρεῦοντάς μου νὰ τονὲ ζυγῶσω. Μὲ πῆρε ἀπὸ τὸ χεῖρ σιμὰ του, μὴ χεῖρ μὲ μὰς μὰς πάντα γελόντας, καὶ τρέμοντας. Ἀπὲ λαχανιάζοντας ὀρητικὰ, καὶ στεκόμενος ἀποφασιστικὰ σοβαρός, μ' ἔπιασε ἀπὸ τοὺς ὤμους, σὰν μὴν ψῆλωσε τὸ κεφάλι ἀμπώνοντας καταπάνου τὸ σαγόνι μου. Μὲ ρούφηξαν τὰ μάτια του, μὲ βούλιαξε στὸ θέλημά του. Σὰν μαγεμένη ὑπαρχα στὸ εἶνε μου, καὶ τὰ στήθια μου

ἐδέρνονταν στὸ χτύπον τῆς καρδιάς μου. Δὲ μὲ λυπόντανε!

— Πατέρα... τοῦ εἶπα ἔτσι χωρὶς νὰ τὸ θέλω.

— Ἔτσι σ' ὀρμήνεψεν ἡ μάννα...

— Γιατί, πατέρα μου;

— Καὶ εἶσαι ἡ κοπελοῦλα ποῦ τόσο ἀγάπησα. Τώρα βρισκω σὲ σένα τίς ἡμέρες τοῦ Πάσχα. Ἐβρεις τίς ἡμέρες τοῦ Πάσχα: Εἶνε οἱ κόκκινες κομματερές μέρες, ποῦ ὁ κόσμος ἀρνιέται τὸ Χριστό... Μὰ τὸ νὰ, τὸν ἀρνιέται, μὰ καὶ τὸνὲ λατρεῖει πλειότερο. Θὰ σοῦ λεγα ἓνα παραμῦθον, ἓνα παραμῦθον ποῦ ἡ βασιλοπούλα γεννήθηκε ἀπὸ ἓνα τριαντάφυλλον... Καὶ θὰ σοῦ λεγα ἀκόμα πῶς καὶ κείνη σὰν τὸ τριαντάφυλλον ἔζησε. Τὰχα στὴ δευτέρη παρουσία ἡ βασιλοπούλα θὰ κρηθῆ ἢ τὸ τριαντάφυλλον... Ἦτανε τὰχα κρέμα ποῦ τὸ τριαντάφυλλον ἔσκασε καὶ γέννησε μιὰ βασιλοπούλα ἢ μιὰ χρυσοφτέρουγη πεταλούδα;.. Γιὰ στάσου νὰ τοῦ εἶπω... Ἐχεις μάννα καὶ πατέρα;.. Αἶ, λοιπὸν ζῆσαι. Μὰ καὶ ἂν δὲν εἶχες τί; Θὰ πέθαινες;.. Ἐλα τώρα νὰ σὲ φιλήσω γλυκὰ, γιὰτι εἶσαι περσότερο παιδί μου ἀπόφε... Κι ἂν σοῦ φερνα τὸ θησαυρό, καὶ ἀπὸ τὰ βάθεια τῆς μάννας θάλασσας ἂν ἐβούταγα τίς πνευμένες μέσα τῆς ἀστραπῆς σὲ δαχτυλίδια νὰ σοῦ δῶσω στὰ δαχτυλα. Κι ἂν ἀπὸ τὰ πεσόμενα ἄστρα στῆς θάλασσας

1875, σ. 93-100) σύμφωνα με τὸ μοναδικὸ χειρόγραφο πού τρέφεται (η) μᾶλλον μερικὰ κακὰ διαβάσματα καὶ μερικὰ ἀκατάληκτα. Τώρα ὁ κ. Παπαδόπουλος Κεραμεὺς μᾶλλον διορθώνει ἀπὸ τὸ κείμενο καὶ τὸ διορθώνει παραπολύ πιθῆξια πού δὲν ἀρτῆται κανένα δισταγμὸ πῶς μπορεῖ νῆχη καὶ ἄδικο σὲσα προτείνει.

Στὴν ἑλληνικὴ του ἐγδοστ: «Σιφιλίνος, πρωτοπρόεδρος καὶ προνοητὴς Λακεδαιμονίας» ὁ κ. Παπαδόπουλος Κεραμεὺς μὲ βῆσιμα ἐπιχειρήματα δείχνει— μὰ μὲ κάπια πάντοτε ἐπιφύλαξη — πῶς μπορεῖ νῆσαι τὸ αὐτὸ πρόσωπο ὁ Κωνσταντῖνος πρωτοπρόεδρος Σιφιλίνος πού τῆ σφραγίδα του δημοσίεψε ὁ κ. G. Schlumberger (Sigillographie de l'empire byzantin, σ. 572) μὲ κάπιον ἕλλην ὀρογγάριον τῆς βίβλης κῆρ Κωνσταντῖνον τὸν Σιφιλίνον, ἀξιόσαντα... μεταβυλῆν τὸ τοῦ Ἀριστοτέλους λογικὸν «Ὁρανον» ἀπὸ τοῦ ἀσαφοῦς ἐπὶ τὸ σαφές πού τὸν ξέρουμε ἀπὸ μιὰν ἐπιστολὴν τοῦ Μιχαὴλ Ψελλοῦ (Κ. Σάθα: Μεσαιωνικὴ Βιβλιοθήκη, τόμ. Ε', σ. 499) καθὼς καὶ μὲ κάπιον ἕλλον «Σιφιλίνον» πού δὲν ἀναφέρεται τὸ βαφτιστικὸ του ὄνομα «πρωτοπρόεδρον ἰσαυρίας, ἀλλὰ καὶ προνοητὴν Λακεδαιμονίας». Ἀφτὸς ὁ τελεφεκίας Σιφιλίνος, ὁ πρωτοπρόεδρος καὶ προνοητὴς Λακεδαιμονίας, μᾶλλον γίνεταί γνωστὸς ἀπὸ δύο ἀτύπωτα ὡς τώρα γράμματα, πού τὰ δημοσίεζε ὁ κ. Παπαδόπουλος Κεραμεὺς ἀντιγράφοντας ἀφτὰ ἀπὸ τὸ ἑλληνικὸν χειρόγραφο 250 (φ. 130) τῆς Δημ. Ἀρτοκρατορ. Βιβλιοθήκης τῆς Πετροῦπολης. Τὸ πρῶτο γράμμα εἶναι: «Τοῦ πρωτοπροέδρου κῆρ Παύλου τοῦ Κατωικῶ πρὸς τὸν πρωτοπρόεδρον καὶ προνοητὴν Λακεδαιμονίας τὸν Σιφιλίνον». Τὸ δεύτερο εἶναι: «Ἀντίγραμμο πρὸς αὐτὸν τοῦ Σιφιλίνου».

Μὲ τὰ «Δυραχηνά» του ὁ κ. Παπ. Κερ. προσθέτει στὰ ὀλίγα ὡς τώρα γνωστὰ γράμματα, ἰδιωτικὰ καὶ δημοσία, πού ἔχουν σέση μὲ τὸ Δυραχίον τοῦ ΙΒ' αἰῶνα, προσθέτει τρία γράμματα πού ἦσαν προτύπων ἀτύπωτα. Τὸ πρῶτο ἀπὸ ἀφτὰ ἀντιγράφεται ἀπὸ τὸ πρῶτότυπο πού βρίσκεται στὴ Δημ. Ἀρτοκρ. Βιβλιοθήκη τῆς Πετροῦπολης, μ' ἀριθμὸ 389, καὶ εἶναι: πρῶτον τοῦ 1246. Τὰ δὲ δύο ἄλλα εἶναι γράμματα τοῦ γνωστοῦ μητροπολίτη Ναυπάκτου Ἰωάννου τοῦ Ἀποκαίου πρὸν ἕναν κάπιον μητροπολίτη Δυραχίου καὶ ἔχουν ἀντιγραφτῆ ἀπὸ τὸν κῶντικα Ἰσακ μοναχοῦ τοῦ Μεσοποτάμου (Κῶδ. Πετροῦπ. 250), φ. 41 καὶ 68.

(1) Τῆς Bibliothéque Natl. nale ἀρθ. 2873.

τοὺς κόρφους, ἢ ἀπὸ τὰ πεντάμορφα μάτια πού σβῆσαν μέσα τῆς ἐπλεχῆ βραχυδῶλια στὰ χέρια καὶ στὸ λαμπρὸ σου, ἀπὸ πετραδιὰ ἀφάντικα, τί θῆξια γὰρ σένα; Πλεϊότερο;.. Αἰ...

— Πατέρα μου, καλὲ μου πατερῶκη...

— Ἄκου, εἶπε ἀντιστηκῶνοντας τὸ κορμὶ του καὶ φιλιῶντας μου τὰ μάτια, ἔκου νὰ σοῦ ἰστορήσω τὸ ταξεῖδι τοῦ παντασίου γυρισμοῦ. Τὸ καράβι μὲ περίμενε στὴν ἀκρογιαλιά· οἱ ναῦτες ἀπὸ ἡμέρες τώρα ἀπόκαμαν προσμένοντας τὸν καραβοκῆρη. Ὡς καὶ ἡ γοργῶνα πού ἀγρυπνῆ ἔπτεκε στὴν πλώρη του ἐθαρήθη ἀπὸ τὴ σιγαλιά. Βουδὸ καράβι, θὰ εἶπῃ ἀτάξειδὸ καράβι... Πότες ἐπῆγα δὲ θυμῶμαι. Μονάχα πῶς ἐβρέθηκα στὰ μέσκα τοῦ πελάγου, καὶ τὸ καράβι ἀρμένιζε, ἀρμένιζε γὰρ καιρό, τόσο πού τὸν ἔχρσα, πού δὲν τὸν λογάριζα σὲ ἡμέρες καὶ σὲ χρόνια. Πῶς περνοῦσανε καλοκαίρια, καὶ ἡ θάλασσα μᾶς ἐκαίγε, καὶ ὁ ἥλιος ἐπερτε λυωμένος σὲ χυτὸ μολύβι, σὲ κερὶ ἀνάλυστὸ, καὶ ποτε σὲ γαλαζὶ ἀνθρωπῶμένο, γαλαζὶ πού ὄση ἐτοῦτο ἔχει κρυάδα, τόση ὁ ἥσπρος ἥλιος θερμότη καὶ λαύρα. Περᾶσανε χειμῶνες πού ἡ τρικυμῶ μᾶς ἦταν ἡ ζωὴ, πού τὸ καράβι ἐζούσε στὸ κύμα, μισοπεθαμένο τόσο καιρὸ στὴ γαλήνη, καὶ πού οἱ μπόρες καὶ οἱ χαλασμοὶ ἐπέφταν ἀπὸ τοῦ ὕψιστον τὸ εὐλογημένο χέρι σὺν εὐ-

Στὸ Δυραχηνὸ πούλητῆριο ἀναφέρονται διάφορα παραγκῶνια τόπων καὶ οἰκογενειακὰ ὀνόματα. Μεταξὺ τῶν ὁ Δημήτριος Καβάσιλας, πού σύνταξε καὶ τὸ πούλητῆριο. Ἀφτὸς καθὼς λέει ὁ κ. Παπ. Κερ. εἶναι ἄλλος ἀπὸ τὸ Δημήτριον Καβάσιλα, τὸ βιβλιογράφου, πού ἔχουμε πρὸς ἀφτόνε γράμμα τοῦ Νικηφόρου Χούμου (J. Boissonade: Anecdota nova. Parisiis 1844, σ. 167). Ἀναφέρεται στὸ πούλητῆριο καὶ κάπιος Θεόδωρος Ὁφιαρῶς Ἀφτὸς κάπια σέση θῆχε, μού φαίνεται, μὲ τοὺς Ἀναφῶδες, τὴν πίσσημη φαρμίλιον τοῦ Γιαννίνου. Ἄλλοτε καὶ σῆλλο μέρος θὰ ὑποστηρίξω τὴν ἰδέα μου μὲ μερικὰ ἐπιχειρήματα.

Στὸ Δυραχηνὸ πούλητῆριο ἀφτὸ, τοῦ 1246, ἔχουμε καὶ μιὰ ἀπὸ τίς παλιότερες μνεῖες τῆς δημοτικῆς λέξης: στενοροῦμι(ον) (στενός + ρύμη). Διαβάζουμε, σ. 570 στιχ. 11 καὶ ἐ., στὸ γράμμα: (1) Ὡς πρὸς ἄφτον τῆς δημοσίας ὁδοῦ ὡς πρὸς δυσμᾶς τοῦ στενοροῦμιου τῆς ἐκκλησίας, τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιῦ Σταυροῦ. Καὶ τώρα ἡ λέξη στενοροῦμι δὲν εἶναι καὶ πολὺ συγγῆ. Μὰ ἀπαντᾶται στυὺς ὀρακίους ἑκείνους στίχους πού βρίσκονται στὸ Θεολογικὸν ἑλληνικὸν κῶντικα 4.CXC.VII τῆς Βιέννης, καὶ πού φέρονται, μὰ δίχως νῆσαι, Ροδῆτικοι:

Ἀφθέντη, πῶν φιλήσης με καὶ πῶν μὲ περιλάμπης,
τὰ στενοροῦμια σ' ἐγιομῶν, ἢ ἀλλῆς δὲν σ' ἐ-
[χωροῦσαν
κ] ἄφ' ὄν ἐποῖες πᾶθελες καὶ τὰ πολλὰ πεθῶμας
ἐγίνης κύρκις πέπαρος κ' ἐγίνης διωματῶσης,
κ' ἐγίνης ἀκατάδεκτος, διαβαίνεις ἀπ' ὀμπρός μου,
διαβαίνεις καὶ δὲν μᾶς χωρεῖς καὶ δὲν μᾶς συντυ-
[χαίνεις (2)].

Ἐπειτα βρίσκεται ἡ λέξις ἀφτῆ σῆλλο τραγῶδι (3), τοῦ ΙΓ' πιστέθου αἰῶνα, πού ὀρῆζονται: λιοντόκαρδοι κλέφτες:

μὰ τὸν ἦλιο τὸ χρυσὸ καὶ τὸ λαμπρὸ φεγγάρι
νὰ γυμῆσουν

τὰ στενοροῦμια τοῦ Μυστῶδὸς πὸ τούρκικα κε-
[φίλιον].

Ἡ πρώτη μνεῖα τῆς λέξης: στενοροῦμιον εἶναι στὰ Βασιλικά (Θ' αἰῶνας) (4). Ὁ Du Lange ὅμως στὸ γλωσσάριόν του ἀπὸ παρεξήγηση τῆ σημειῶνει: ὄχι

οὐδέτερη παρὰ θηλυκῶ: στενοροῦμιον (Clossarium.. Graecitatis, τόμ. Α', σ. 1440). Τέλος σημειῶνω πῶς στὸ λεξικὸν τοῦ Σουῖδα (Γ' τ. ΙΑ' αἰῶνας) βρίσκεται καὶ ὁ τύπος: στενοροῦμι (7).

Ἀθῆνα 14.IX.1905.

ΝΙΚΟΣ Α. ΒΕΗΣ

- (1) Κρατῶ τὴν ὀρθογραφία ὀπούχει: τὸ πρῶτό-τυπο.
- (2) É. Legrand: Recueil de chansons populaires Grecques. Paris 1874, σ. 40, ἀρθ. 11.
- (3) Ἀνέγδοτο, στὴ συλλογῆ μου.
- (4) Βιβλίον NH', τίτλος IB', κ'. «Ὁ χωρεῖς βασιλικῆς ἐπιτροπῆς στενοροῦμιον ἢ στοδῶν περικλείσας, ἀποδοδῶτο τοῦτο, τοῦ μετὰ ταῦτα τοιοῦτο τολμῶντος ποιῆσαι, γ' ἰτίρας προσημαμένον».

ΓΙΑ ΠΑΝΤΑ

Δὲ θέλω πλέον τὰ χεῖλή σου
μῆτε νὰ εἰποῦν λόγο γυῖ μένα.
Θέλω νὰ μ' ἔχης γυῖ νεκρὸ
καὶ τὰ θαρρῆς πῶς μέσα στὸ ψυχρὸ
τὸ χῶμα πού μᾶς ἐπίασε,
τὰ νεάτα μου ἔχουν πάει ἀσβολῶμένα.

Θέλω νὰ λῆς πῶς ἔπαγα
νὰ ζωῶ μὲ σόρα ἐδῶ στὴν πλῆση,
καὶ πιστεγέ το πῶς κ' ἐμὲ
τ' ἄχαρα χεῖλή μ' — ὦ! ἄσωστε καμῆ! —
γυῖ τ' ἄπονά σου αἰσθήματα
παράπονο δὲ θέλουν ἀραδιάσει.

Κ' ἂν σὲ ρωτήσουν κάποιε
γυῖ μὲ στοὺς δρόμους, ἀποκρίσου
μὲ λαλιὰ ξέθαρη κ' εὐθύς,
πῶς δὲν μπορεῖς, ὦμῆ! νὰ θυμηθῆς,
μῆτ' ἄκουσες τέτοι' ὄνομα,
σὲ συντυχῶ, ποτὲ σου στὴ ζωὴ σου.

Μὰ ὅταν συμβῆ στὸ θάνατο
ν' ἀκούσῃς κάποιε πῶς πηγαῖνε,
κουτᾶζοντας τὸν οὐρανὸ
χῶσ' ἕνα δάκρυ τότε ἀληθινὸ,
καὶ κράτει με σὴ μνήμη σου
σὺν κάτι, πού ἔχει σβῆσει, περασμένο.

Κέρκυρα

ΑΝΤΡΕΑΣ ΒΡΑΝΑΣ

κὲς καὶ σὺν εὐτυχίῃς... Ἦσθανε καὶ οἱ ἀνοῖξες, πού ἀπὸ τὴ μυροδία τοῦ φυκιοῦ στὰ βῆθια τῆς θαλάσσης τὴ νωῖθαμε, καὶ ἀπὸ τ' ἀστέρια πού ἀνοίγουνε σὲ ξαστερότερη ρέξη, καὶ σταλάζονε τὰ παρήγορα δάκρυα στὴ γῆς... Νύχτες καὶ ἡμέρες, ὄρες καὶ μνητῆρολες. Ὡμῆνα καὶ ἀλοῖμονο, καὶ ἡ φωνὴ καὶ τὸ γέλιο καὶ τὸ τραγοῦδι. Ὡστόσο ἀραξοβῶλι πουθενά. Πουθενά γῆς, ἀκρογιαλιά. Ὡ, ἡ ἀκρογιαλιά... Κ' ἐπρεπε κάποιε ν' ἀράζουμε. Κ' ἐπρεπε νὰ σταθοῦμε κάποιε. Καὶ μιὰ νύχτα ξύπνησεν ἡ γοργῶνα καὶ ἔρθε σὺν μου. Μ' ἔκραξε νὰ σηκωθῶ, νὰ τρέξω, νὰ φτασῶ στὴ γῆς, στὴν ἀκρογιαλιά μᾶς!.. Ἡ γοργῶνα δὲν ξαναβῆγῆκε στὴ φωνὴ τῶ ναυτῶνε, καὶ δὲν τῆνὲ ξαναρωτήσανε τὰ παληκάρια: «Ζεῖ ὁ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος; Καὶ κείνη ποτέ; πλὴν δὲν ἀποκρίθηκε «Ζεῖ καὶ βασιλεύει». Καὶ ξαναγύρισα, ὅταν τὸ καράβι ἀρμένιζε κατάπριμα, κ' ἔφερε ἐδῶ τὴ σφοδρὰ καὶ τὴ μεγάλην κίμαρτια... Κ' ἔρηξα, λῆς ἀραξοβῶλι. Μπα, στ' ἀγροῖρη, πού τὸ πιστεψες! Ἐσὺ πού καλυγῶνεις ψύλλο, καὶ σὺ πού γγίξεις τὰ φτερά τοῦ θαλασσοπυλοῦ πού χρυσοπρασινίζουνε... Ἐβρεις πῶς ἐφευγα καὶ γῶ στὰ κατάμαυρα ἀκρογιαλιά σὺν γύριζα, καὶ ἀνέμιζε ὡσάν τὸ Ρῆγα τοῦ παρκαυθιοῦ καὶ τὸ ταμπάρο μου στὸν ὄμο. Τὴ ζήταγα στὰ βράχια περπατῶντας; Οὔτε τὸ ρώτησα ποτές,

οὔτε θὰν τὸ ρωτήσω. Ἀμάχη μὲ τὰ σύγνερα καὶ φιλιὰ μὲ τὰ πούλακια, δόξα ἀπὸ τὴν τρικυμῶ, τὴν παλιὰ μου τρικυμῶ, καὶ ἀγάπη ἀπὸ τὸ μερμηγῆ τῆς στρατᾶς μου, σὺν γύρισα...

Σταμάτησε, σῆκωσε ὕψλὰ τὰ χέρια σὺν σὲ προσευκῆ, καὶ ἀπὲ ξανάειπε χαμογελῶντας μου μ' ἀγάπη καὶ καλωσύνη:

— Δὲν ἀπάντησα τῆ γυναῖκα στὰ ταξείδια μου καὶ γυρίζοντας τὴν ἀνταμῶσα. Ἦταν τ' ἀραξοβῶλι, βλέπεις. Ἔτσι ἀπάνταιχα πῶς βρῆκα τὴν ἡσυχία, πῶς θὰ ζήσω στ' ἀπάνεμα... Ἐκραξά, ἐκραξά πολύ, πού ἀπόστασε ἡ φωνὴ μου. Τώρα ἡ χαρὰ μου ἐλιγότεψε. Αἰγοστέψανε καὶ τὰ λόγια μου... Σώπαινε καὶ σὺ νὰ σωπάσω καὶ γῶ... Ἄκου; Μὴ μὲ ρωτᾶς περισσότερο γιατί πρέπει νὰ μὴ μαντεύης. Σωστό σου εἶνε νὰ τὰ νωῖθεις βαθεῖα, ὅπως τὸ χρυσοφτέρογο θλασσοπύλι νὰ τὰ θαρρῆς ἀπὸ μακρυὰ... Πῆγαίνε τώρα στὴν εὐλογία τοῦ θεοῦ. Καὶ μὴ φοβάσαι τὸν πατέρα σου, τὸν τρανὸ σου πατέρα. Σοῦ χαρίζω τὴ χαρὰ τῆς ζωῆς, γιατί δὲν εἶμαι μπορετὸς νὰ σοῦ τῆνὲ πάρω... Κοιμήσου ἡσυχᾶ, καὶ πλέξε τὰ κανίστρια πού θὰ στολίσῃς μιὰ ἡμέρα γυῖ τὸν ἐρχομὸ σου ἢ γυῖ τὸ γυρισμὸ του... Χα! χα! χα! γυῖ τὸ γυρισμὸ του... Τί μὲ γνοιάζει, θὰ εἶπῆς, τί μὲ γνοιάζει νά... Κι' ἔκου τὰ λόγια μου ὅπως στὴν ἐκκλη-

ΝΕΤΖΙΜΠΕ

(Ἡ ἀρχὴ τοῦ στοῦ περασμένου φύλλου)

Γ' ΠΡΑΞΗ

(Ἡ σκηνὴ παρασταίνει τὸ Ἱεροδικαστήριον, τὸ Σερῆ)

ΣΚΗΝΗ I.

Ο ΚΑΔΗΣ

(Πηγαυοέχου συλλογισμένος)

Δὲ γύρισε ἀπ' τῆ φυλακῆ ἀκόμα ὁ Τσαούσης πού πῆρε κειὸ τὸν ἀπιστοῦ δὲν ξέρω τί νὰ τρέξη καὶ τόσο ἄργησε πολὺ. Τὴ Νετζιμπέ ὁ ἴδιος τὴν ἔφερε λιπόθυμη καὶ εἶν' ἐκεῖ κλεισμένη...
 "Α! πρέπει μὲ σκληρότητα καὶ οἱ δύο νὰ παιδεύ-
 |τοῦνε,
 ἂν ὁ Καρέττος ἀλλαγὴ δὲ στρέξη τῆς θρησκείας·
 πρέπει νὰ γίνῃ μαθητὴς σ' αὐτοὺς τοὺς παλιοσκύ-
 |λους
 καὶ σ' ὅλες τὶς χανοῦμισσες... θέλω νὰ μάθουν ὅλοι
 νὰ σέβονται τοὺς νόμους μας· ἀλλιῶς φωτιά καὶ
 |σοῦβλα!
 Μὰ τί νὰ γίνεταί αὐτὸς ὁ βλάκας ὁ Τσαούσης;
 ἀκόμα δὲν ἐφάνηκε. (ἀκούονται περπατησιές).
 "Α, ἔ! αὐτὸς θὲ νῆνε.

(Μπαίνει ὁ Δεκανέας συχυσμένος καὶ φοβισμένος καὶ στέκεται χωρὶς νὰ μιλήσῃ)

ΣΚΗΝΗ II.

Καδῆς, Δεκανέας

ΚΑΔΗΣ

Λέγε λοιπὸν· τί στάθηκες σὰν κούτσουρο καὶ πέρα;
 Τὸν ἄνθρωπο στὴ φυλακῆ τὸν πῆρες, καθὼς σοῦπα;
 Τί; δὲ μιλάς; μὴ σοῦφυγε; ἀλλοίμονο σ' ἐσένα!
 ΔΕΚΑΝΕΑΣ
 Συχώρα μου, ἐφέντη μου, δὲ φταίω ἐγὼ ὁ δόλιος!
 ΚΑΔΗΣ (μὲ θυμὸ)
 "Α! εἶν' λοιπὸν ἀληθινὸ; Τὸν ἄφησες, προδότη!
 ΔΕΚΑΝΕΑΣ
 Μὰ τὸν Ἀλλάχ, σ' ὀρκίζουμαι, δὲ φταίμε μεῖς,
 |ἐφέντη.

πιά... Γιατί θὰ τ' ἀκούς καλύτερα στὴν ἐκκλησιά...
 Ἀπὸ τὴν ἀγία θύρα... Βέβαια καλύτερα καὶ δυνα-
 τώτερα... Σὲ θέλω ἢ ἀκριβὴ μου νῆσαι θυγατέρα
 καὶ ἢ μοναχὴ... Σὲ κρατῶ κάτω ἀπὸ τὸ χαιμὸ μου
 καὶ σὲ κατέχω κατὰδική μου... γιὰ νὰ γυρίσω πάλι
 μιὰ ἡμέρα... νὰ σὲ ἰδῶ στὰ μάτια, νὰ σὲ ἀποκα-
 λύψω στὰ μάτια, γιὰ τὰ μάτια τοῦ γυρισμοῦ...
 "Ἐνοια σου, καὶ ἔθιμίζουμε τὰ δικά της... Ζαρκαδὶ
 μὲ Ζαρκαδὶ δὲ μοιάζει... Ἐσὺ θάχης περισσότερη λου-
 τεροσύνη στοῦ τρέχα... Καὶ τὰ κερκτάνια σου θῆνε
 ἀπὸ μαλαγμένο χρυσάφι... ἢ ἀπὸ κερὶ, καθαρὸ, με-
 λισσένιο... νὰ μοσκοβολᾷ, ὅπως στὴν ἐκκλησιά...
 Καὶ νὰ μὲ περιμένῃς πάλι πατέρα πού τὸ χεῖρι μου
 θὰ βαραίνῃ ἀπάνωθί σου σὰν πλάκα γραφτὴ μοι-
 ρωμένη ἀπὸ τὴ Μοίρα, γλυφτὴ ἀπὸ τὰ δόντια μου...
 "Ἐλα πῆγαινε νὰ πλαγιασῆς... νὰ γύρης στοῦ προ-
 κέφαλό της, ἐσὺ πού εἶσαι ἢ ἴδια... Πού τὴ βλέπω
 σὰν ὅταν ἦτανε στοῦ εἶνε σου, στὴν κορμωστασιά σου...
 Πρῶμὸ γυρίσω, καὶ πρῶμὸ τὴ συντόχω στὴ στρατά
 μου... Μὰ εἶχα στρατά;.. Στρατὰ τοῦ καρβιῶ μου,
 στρατὰ νερένια;.. Πελαγήσια στρατὰ πού μ' ἀκαρ-
 τέραγεν ἢ ἀστραπή... πού μὲ βούλιαζεν ὅρα τὴν
 ὅρα ἢ τρικυμιά... Ἐλα πῆγαινε, πῆγαινε... νὰ
 κοιμηθῆς στὰ μάτια σου... Νὰ κλείσης πάλι τὰ

Καθὼς μὰς εἶπες, πέραμα τὸ Φράγκο τὸν Καρέττο
 στὴ φυλακῆ ὀπιστάγκωνα δεμένο, ὅταν ξάφνου
 σ' ἔνεκ τοῦ δρόμου γύρισμα ἀπάνου μας χυθῆκαν,
 ἀρματομένοι ἐξ-ἑφτά. Πρὶν φτάσουμε νὰ δοῦμε
 ποιοὶ ἦσαν πού μὰς ρίχτηκαν, οἱ δύο μου στρα-
 |τιῶτες

ἦσαν βαρεῖα στὴν κεφαλὴ μὲ ζύλο χτυπημένοι.
 «Φύγε, μου λέγει ἕνας π' αὐτοὺς, ἔ θέλῃς τὴ
 |ζωή σου».

Κ' ἐγὼ πού ἐκατάλαβα ἀπ' τὴ φωνὴ ποίος ἦταν
 ἀφίνοντας τὸν ἄνθρωπο, ἔφυγα εὐθὺς καὶ ἔρθε.

ΚΑΔΗΣ

Κ' ἐκεῖνος πού σοῦ μίλησε, ποίος εἶτανε, Τσαούση;

ΔΕΚΑΝΕΑΣ

"Απ' τὴ φωνὴ τὸ γινώρισα· ὁ Βαγιας ὁ Θανάσης!

ΚΑΔΗΣ (σιγὰ)

"Α! ὁ Θανάσης... Τοῦ Πασσᾶ διαταγὴ θὲ νάταν.
 (σὸν Τσαούση). Καλὰ, Τσαούση, πῆγαινε· πάρε κι'
 |αὐτὰ

(τοῦ δίνει χροῦμιπα)

νὰ μὴ σοῦ φύγη τσιμουδιά γι' αὐτὰ πού μοῦπες τώρα.

ΔΕΚΑΝΕΑΣ

Εὐχαριστῶ, ἐφέντη μου. Τὸ στόμα μου θὰ γίνῃ
 τάφος γι' αὐτὰ πού τρέζανε (σιγὰ). Ὁ διάβολος νὰ
 |πάρῃ

ἂν καταλάβω τίποτε· — μὰ τί μὲ μέλλει ἐμένα; —
 μου ξεγλιστρᾷ ὁ ἄνθρωπος καὶ παίρνω καὶ μπαζίζω!
 (βγαίνει)

ΣΚΗΝΗ III.

ΚΑΔΗΣ

Κάποιο μυστήριον κρύβεται, μου φαίνεται, ἐδῶ μέσα
 καὶ πρέπει μὲ προφύλαξη νὰ ἐνεργήσω, μήπως
 ἀντίκρυ τὸν Ἀλήπασσα τὸν βρῶ μὲ τοὺς σκοπούς του
 καὶ μπλέξω μὲς' στὰ δίκτυα του π' ὀλοῦθε ἔχει
 |στημένα.

Γιὰ νὰ γλυτώσῃ ὁ Πασσᾶς τὸ Φράγκο τὸν Καρέττο
 θὲ νάχῃ τὴν ἀνάγκη του· γι' αὐτὸ καὶ τὸ Θανάση
 νὰ τὸν ἀρπάξῃ ἔστειλε μὲ τόσοις στρατιῶτες.

"Ἐ! τί νὰ γίνῃ ὁ Πασσᾶς ἀφοῦ τὸ θέλη, ἄς γίνῃ
 τὸ σεβαστὸ του θέλημα· μιλιὰ δὲν πρέπει πλέον
 γιὰ τὸν Καρέττο ν' ἀκουστῇ. Ἡ ἄλλη ὅμως μένει
 στὰ χεῖρια μου καὶ γρήγορα στὴν καταδικὴ ἄς πάει,
 γιὰ νὰ δοθῇ ἕνα μαθητὴς, προτοῦ στὰ παρακάλια
 τὸν πιάσῃ ὁ Φράγκος τὸν Πασσᾶ καὶ αὐτὴ γιὰ νὰ
 |τὴ σώσῃ.

ματῖα σου μαζί της... Χά! Χά! μαζί της... Χά!
 Χά! μαζί της!..»

Μὲ πῆρε στὴν ἀγκαλιὰ του, μὲ σφιξε δυνατὰ,
 πού τρίζανε τὰ κόκκαλά μου, καὶ μὲ φίλησε διπλὴς
 βολὴς στὰ μάτια. Ἀπὲ σφίγγοντάς με γιὰ στερνή
 βολὰ, μου σίναξε τὸ χεῖρι, μου χάιδεψε μιὰ σὰ μαλ-
 |λιά λέγοντάς μου

— Πῆγαινε παιδί μου...
 Ὑστερα ἔφυγε μ' ἀγάθὰ μεγάλα βήματα.

"Ἀκουσὰ πού κατέβαινε τὴ σκάλα καὶ θαρροῦσα
 πῶς ξαναγυρίζει. "Ὁ συφορὰ! Γιατί ἔτσι ἐνοιῶθα
 φόβο; Γιατί ἔτσι τρέμαξα στὸν πατέρα μου; Κα-
 ποια προαίστησις μοῦ φέρνανε κείνα του τὰ λόγια
 βαθεῖα, κάποια μυστικά μου ταξιδεύανε καλὰ. Κ'
 ἐνοιῶθα νὰ μισεύουσε κάποιος χαρὴς.

"Ἐκεῖ συμαζεμένη, συντριμμένη ἀπὸ τ' ἀναορι-
 κισμα καὶ τὸ ξάφνισμα τοῦ πατέρα μου, ἀπὸ τὰ
 καμώματά του καὶ τὰ λόγια του, τὰ μάτια μου
 ἀνοίχτηκαν στοῦ χάος, καὶ προσμύνανε νὰ ἰδοῦνε, ὅλο
 καὶ κάτω νὰ ἰδοῦνε!

"Ἐτσι ἀποκοιμήθηκα σὰν μεθυσμένη, σὰν μαγε-
 μένη ἀπάνου στὸν καναπέ.

(ἀκολουθεῖ)

ΣΠΗΛΙΟΣ ΠΑΣΑΓΙΑΝΝΗΣ

"Ὅσο λοιπὸν πιδὲ γρήγορα, τόσο καλὰ ἔς πάω
 νὰ διατάξω σήμερα νὰ γίνῃ ἢ καταδική.

(βγαίνει)

ΣΚΗΝΗ IV.

Ἀλλὰχ ἦ

(Ἡ σκηνὴ παρασταίνει φρούριον)

ΚΑΡΕΤΤΟΣ

Θεὲ μου, τί μεταβολὴς σὲ τόσες λίγες ὥρες!
 Ἀκόμα καπετάνιος χτὲς καὶ τοῦ Βεζύρη φίλος
 καὶ σήμερα σὲ φρούριον κλεισμένος σὰν κακούργος!
 Μέσ' τὸν Παράδεισο ἤμουκ χτὲς κοντὰ στὴ Νε-
 |τζιμπέ μου
 καὶ σήμερα σὲ κόλαση!.. Πού ἄραγε νὰ εἶνε;
 Τὴν ἄφισα μὲ τὸν Καδῆ νὰ κλαίῃ, νὰ ἐλπίζῃ,
 πῶς θ' ἀρνηθῶ τὴν πίστη μου καὶ πῶς θὲ νὰ τὴν
 |σώσω.

Ὅα περιμένῃ νὰ μὲ δῇ ἢ πικραμένη ἢ κόρη,
 μὲ τὸ σαρκί ὀλόχαρο νὰ πάω ἐκεῖ σιμα της,
 γιὰ νὰβρω μὲς' τὸν κόρφο της τὸ μυριζήλημένο
 παρηγοριὰ γιὰ τὸ Θεό, πού ἔλλαξα γιὰ κείνη...
 Μὰ τώρα κι' ἂν τὸ ἤθελα, κι' ἂν τόκανα ν' ἀλ-
 |λάξω

τὴν πίστη γιὰ τὸν Ἐρωτα, δὲ θὰ μπουρῶσα ὁ δόλιος!
 τὸν καπετάνιο του ὁ Πασσᾶς ἀπ' τοῦ Καδῆ τὰ
 |χεῖρια

τὸν γλύτωσε, γιὰ νὰ κλειστῇ σ' ἐρημωμένο κάστρα
 μὲ τὸ Θανάση συντροφιὰ. μὲ τὸ φονὴ τὸ Βαγια!
 Μὲ γλύτωσ' ἀπ' τὸ θάνατο!.. ἂν τῶξερεις, Πασσᾶ μου
 σὲ τί μαρτύριο μ' ἐρριζες χειρότερο ἀπ' τὸ Χάρο,
 θὰ μ' ἄφινες στὴν τύχη μου, καὶ θὲ νὰ εἶχα τώρα,
 ἢ στὴ φωτιά σὰ μάρτυρας γιὰ τὸ Χριστὸ πεθάνει,
 ἢ... εὐτυχισμένος κι' ἄτιμος θὰ ἦμουνα μὲ κείνη!

Γιατί — ποίος ξέρε; — ὁ ἄνθρωπος ἀδύνατος ἐπλάστη
 καὶ ἢ πιὸ γερὴ του θέληση πολλές φορές νικεῖται.

"Ἐδιάλεγα τουλάχιστον, ἂν ἤθελα, νὰ ζήσω,
 ἢ νὰ πεθάνω ἐλεύθερα! Ἐνῶ νὰ ζήσω τώρα
 καὶ ἄθελα ἀναγκάζουμαι. (μὲ πίκρα) μὲ ἔχουνε
 |γλυτώσει!

Νὰ ζήσω, ἐνῶ βέβαια τὸ ξέρω πῶς γιὰ μένα
 ἐκείνη θανατώνεται... φριχτὸ, φριχτὸ, Θεὲ μου!
 Μιὰ μόνη ἐλπίδα μὲ κρατᾷ ἀλλιῶς καὶ ἐγὼ δὲν ξέρω
 στὴ θέση μου πού βρίσκουμαι, τί θάκανα. Γιὰ χάρη
 ἀπ' τὸ Βεζύρη ζήτησα τὴ Νετζιμπέ νὰ σώσῃ
 μ' ἕνα μου γράμμα πού ἀπὸ φῆς τ' Ἀλήπασσα ἔχω
 |στείλει
 θερμὰ τὸν παρακάλεσα καὶ ἐλπίζω νὰν τὸ κάμῃ.

ΣΚΗΝΗ V.

Στρατιώτης καὶ Καρέττος

ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ

"Απ' τὸ Βεζύρη πού ὁ Θεὸς νὰ τὸν πολυχρονᾷ
 σοῦ φέρνω, καπετάνιο μου τὸ γραμμά τοῦτο.

ΚΑΡΕΤΤΟΣ

Φέρ' το

(βγαίνει ὁ στρατιώτης)

ΣΚΗΝΗ VI.

ΚΑΡΕΤΤΟΣ

Τὴ νύχῃ μέσα ἄραγε; μὴ μήνυμα θανάτου,
 ἢ εὐτυχία καὶ ζωνὴ χαρίζει καὶ στοὺς δύο μας;
 (Ἦ ἀνοίγει). Ἐσὺ χαρτί, φανέρωσε τὸ μυστικὸ πού
 |κρύβεις.

(Διαβάσει) Ὁ Βεζύρ Ἀλλῆς στὸν καπετάνιο του Κα-
 ρέττο

«Δὲν ξέρεις, καπετάνιο μου, τί κόπο μοῦ δίνει

να πικράνω ένα φίλο μου, που αγαπώ τόσο και που με δουλεύει με τέτοια πίστη. Μά ελα πάλε που είνε περιστάσεις, που όσο κι' αν κανένας θέλη να ευχαριστήσει το φίλο του, δε μπορεί νάν το κάμη και Πασσάς και Βεζύρης ν'ν είνε.

«Τό ίδιο παθαίνω κ' εγώ σήμερα. Με μεγάλη μου λύπη σου λέω, πώς δε μπορώ ν' ανακατευθώ στη δουλειά που με παρακαλείς. Αλλά τα πράματα είνε δουλειές του Καδῆ και κάμε μ' εκείνον καλά. Τί εξουσία έχω εγώ στά τέτοια; Δε φτάνει που για μεγάλο σου χατήρι έχλασα μιὰ φορά τὸ Νόμο και σ' άρπαξα κρυφά άπ' τὸν Καδῆ τὰ χέρια; Νά χαλάσω και δεύτερη φορά τὸ Νόμο δε γίνεται, δέν πάει, μολονότι θέλω πολὺ νὰ ευχαριστήσω τὸν καλό μου τὸν καπετάνιο.

«Μ' άκού τοῦτο είν' άπ' τ' άδύνατα, άκουσε, ά θέλης τῆ συμβουλή μου. Είνε συμβουλή φίλου κι' άθρώπου πούπαθε κ' είδε πολλὰ στῆ μακρυνή του τῆ ζωῆ. Εέχασ' τῆ χανούμισά σου! Μάν! τρώε τῆ ζωῆ σου για μιὰ παλιογονατῆ! Είνε πολύτιμη, και πὸ πολὺ σε μένα, που σου ετοιμάζω καινούργιες δόξες με τὸν πόλεμο του Χουρσίτη. Εέχασ' τῆ Νετζιμπέ και κάμε μόνο νὰ νικήσουμε, κ' εγώ σου τάζω άπό τώρα χίλιες σὲ κείνη στὸ πλοῖσι Χαρέμι του Πασσά»...

(Ξεκρίζοντας τὸ γράμμα).

«Ε! φτάνει πιά, σιχάνομαι... τὰ μάτια μου δε νὰ τὰ λερώνω πὸ πολὺ με τὰ γραφίματα του! Βεζύρη, μήπως νόμισες τὸς άλλους σάν κ' εσένα και τὸς προτείνεις πράματα, που στὰ προσώπατ'

τὸ χρώμα φέρνει που εσὺ ποτὲ δέν τὸ γνωρίζεις;.. Λοιπὸν άρνιέται ὁ Πασσάς τῆ Νετζιμπέ νὰ σώση κ' ἡ κόρη ἡ βεργολυφερῆ χωρίς καμμιὰ βοήθεια θὰ παιδευτῆ με θάνατο!.. «Α στῆ δική της θέση ἤμουν εγώ, θε νῆλεγα πὸς προτιμῶ τὸ Χάρο παρὰ χρεώστης στὸν Ἀλῆ... μὰ ἡ κακομοίρα εκείνη δέν είνε κρίμα νὰ χαθῆ στῆ ζήλευτῆ της νειάτῆ; Καί ὅμως θὰ θανατωθῆ! κ' ἐμένα που μπορούσα νὰ τῆ γλυτώσω, ελεύθερος ἂν ἤμωνα, ὁ Βεζύρης για νὰ με σώση, μ' άρπαξε και μ' ἐκλεισε ἐδῶ πέρα. «Ω! λυτρωμὸς χειρότερος κ' άπό ποιητῆ άκόμα.

ΦΩΝΕΣ (μακρὰ άπ' έξω).

Χτυπάτε τῆ Χανούμισα! Τῆ Νετζιμπέ στὸ λάκκο!

KARETTOS

Θεέ μου! τί φωνές αὐτές τί νὰ σημαίνουν τάχα; «Αχ, τ' ὄνομά της άκουσα, ἡ με γελῶν τ' αὐτιά μου; «Ω! βέβαια γελάστηκα...

ΦΩΝΕΣ (πὸ κοντὰ)

Τῆ Νετζιμπέ στὸ λάκκο!

KARETTOS

«Ω! τώρα πόσο θῆθελα νὰ πῶ πὸς γελωμένος εἶμαι και πάλι! «Ω θεέ, σάν πυρωμένο βόλι τὰ λόγια τους περάσανε μεσ' τὸ μυαλό μου, κ' αἰματωμένο κ' ἄβυσσο χαράζει μεσ' τὸ νου μου τὸ φοβερό τους νόημα!..

ΦΩΝΕΣ (κοντὰ)

Στὸ θάνατο, στὸ λάκκο!

KARETTOS

Θεέ μου, είν' άδύνατο αὐτὸ νὰ τὸ βαστάζω τὸ φοβερό τὸ βίβσανο (Γονατίζει) γι' αὐτὸ γονατισμένος, θεέ μου, σε παρακαλῶ συχώρηση νὰ δώσης

στὸ πλάσμα σου τ' άδύνατο, που θέλησε νὰ μείνη άκλόνητο στὴν πίστη του, χωρίς νὰ λογαριάση τῆς σάρκας τὴν άσθένεια, και νικημένος τώρα συχώρηση ὁ άρνηστῆς γονατιστὸς ζητάει!

(Τρέχει σὶδ παρὰθυρο του Φρουρίου)

Σταθῆτε, που πηγαίνετε! Τῆ Νετζιμπέ αφήστε! Γίνουμε Τούρκος... γίνουμαι... άρνούμαι τὸ Θεό μου, λατρεύω τὸν Προφήτη σας και προσκυνῶ του, φτάνει ἡ Νετζιμπέ ελεύθερη νὰ μείνη και δική μου!

«Ε! σεῖς, πὸς δέν άκούετε; μὴ σέρνετε τὴν κόρη που αγαπῶ... Ἀφήστε την... Γίνουμαι Τούρκος, [εἶπα.

Θεέ μου! δέν άκούν αὐτοί και προχωροῦν, τῆ σέρνουν, τῆ σέρνουνε στὸ θάνατο... τῆ σέρνουν... ὦ θεέ μου. (πέφτει λιγοθυμισμένος).

ΣΚΗΝΗ VII

Ἀ λ λ α γ ῆ

(Τόπος στὰ Γιάννινα έξω άπό τὸς Προμαχῶνες. Μιαίνει ὁ Καδῆς και σιραιωῖτες με νόσμον πολόν. Στῆ μέση τους ἡ Νετζιμπέ με ξέπλεκα μαλλιὰ και χωρὶς γιασμάκι).

ΚΑΔΗΣ

Καθῆκο, φίλοι, λυπηρό μες έφερε δῶ ὄλους. Τὸ ξέρω πὸς καθένας σας μεσ' τὴν καρδιά του συμπαθεῖα για τούτη δῶ τὴν ἄμοιρη και λύπη για τ' άνηρά τὰ νειάτα της και για τὴν ὁμορφιά της, μὰ πάλι ἡ εὐσπλαχνία σας μ' ὀργῆ πρέπει νὰ σείγη, σάν τὸ σκεφθῆτε τὸ κακό, που ἔκαμε ἡ κακούργα. Ἐπάτησε τὸς νόμους μας κ' ἐπρόδωσε τὴν πίστη για μιὰν άγάπη ἄνομη. Τὸ κρίμα είνε μεγάλο, κ' είν' ἡ ποινή του ὁ θάνατος. «Α; σφίζουμε τὴν καρδιά μας κ' ἄ; ἐκδικήσουμε φριχτὰ τὴν προσβολή που ἐγίνη στους νόμους του Προφήτη μας! Ὅποιος πιστὸς ἄ; ἐφθῆ!

ΟΛΟΙ ΜΑΖΙ

Νὰ παιδευτῆ με θάνατο! Ἡ ἄνομη στὸ λάκκο!

NETZIMPE

«Ω! οἱ ἀπαίσιες φωνές, ὅπου χτυποῦν τ' αὐτιά μου σὰ σκύλων σφελισματὰ! και σὺ, δυστυχισμένη, στοὺς λύκους μέσα, στὰ θεριά τί θέλεις, τί γυρεύεις; Τί ἔκαμες κ' αὐτοί ἐδῶ σὰ λυσσασμένοι θέλουν νὰ σου τὴν πάρουν τῆ ζωῆ;.. Τί ἔκαμα, θεέ μου! άγάπησα ένα πλάσμα σου με τρέλλα, με λαχτάρα. «Ελα, Καρέττε, πρόβαλε ἐσὺ, ὦ ἀετέ μου, και λύτρωσε τὸ ταῖρι σου άπ' τὸν φοιτῆ τὰ χέρια τῆ Νετζιμπέ σου γλύτωσε, που σ' άγκαπεί ακόμα! Ἄλλοίμονο, δέν ἔρχεσαι! ποῖος ξέρει, που και σένα σε ἔχουνε οἱ ἄτιμοι κλεισμένο, σκοτωμένο! Γι' αὐτὸ δέν ἔρχεσαι, γι' αὐτὸ... ἀλλιῶς κοντὰ μου [θῆσκουν.

Περίμενέ με, ἔρχουμαι, Καρέττε, εγώ σε σένα δὲ θὰ σ' άρίσω μοναχό, θὰ ῥθῶ, τί εὐτυχία! Ζευγρωμένοι σάν πουλιὰ και μεσ' τὸν τάφο άκόμα. «Αν ὅμως είν' ελεύθερος, κ' ἐνῶ καλὰ τὸ ξέρει, πὸς με σκοτώνουν σήμερα, δέν ἔρχεται άπό φόβο;.. Ἄ! ὄχι, είν' άδύνατο... θάρχότανε... Μιὰ τέτοια ιδέα, ἂν ἐφυτεῖονταν στὴν κεφαλή μου μέσα, θὰ μ' ἔκαμε στὸ θάνατο νὰ πάω με τρομάρα. Δέν ἔχω τέτοια δύναμη νὰ χαίρουμαι, που ἐκείνος ἐγλύτωσε άπ' τὸ θάνατο... Ζουλεύω, ναί, Ζουλεύω!

ΚΑΔΗΣ

«Ελα λοιπὸν, τί μουρμουράς; Ἐμπρός, ἔμπρός, ἄς [πῆμε.

(Οἱ σιραιωῖτες βάζουν τῆ Νετζιμπέ στῆ μέση κ' ἡ συνοδεία ξεκινάει άργά άργά, ἐνῶ ἡ Νετζιμπέ λέγει τὰ ὑπερῶν αὐτὰ λόγια:)

NETZIMPE

«Εφτασε ἀλλοίμονο ἡ στερνῆ, ἡ φοβερή μου ὦρα! Πατρίδα, σ' άποχαιρετῶ, Βουνα, κ' εσένα Λίμνη, που στὰ ψηλά σου ἐπαιζα καλάμια ἐγὼ παιδάκι, που τριγυροῦν τὸς ὄχτους σου, και σ' άργυρᾷ [νερά σου, πούδαν χιλιάδες μέσα τους φορές τγουρά μαλλάκια, κ' εσένα, Λίμνη, άφίνω γειά, κ' εσένα, πλάνε [Κόσμε!

«Εχε και σὺ, Καρέττε, γειά, ἂν ζῆς... κ' ἂν άγα- [πῆσης και δεύτερη στὸν κόσμο αὐτόν, άπ' τὰ φίλια σου [κράτα

κανένα δυὸ για ψυχικό και στέλνε τα σ' ἐμένα που τόσο σε άγαπήσα. Στὸ κρεμό μου μνημα, θε νὰ μου φέρουν ζεστασια, Καρέττε, τὰ φίλια σου!

ΟΛΟΙ ΜΑΖΙ

Στὸ θάνατο ἡ ἄνομη. Ἡ Νετζιμπέ στὸ λάκκο! (Βγαίνουν)

ΤΕΛΟΣ

M. A. ΦΡΑΓΚΟΥΔΗΣ

Ἡ Κοινή Γνώμη

ΔΙΧΩΣ ΖΩΗ

Ἀγαπητὲ Νουμά,

«Άκουσε μιὰ ζυμολόγησή μου, κ' ἂ βρίζεις πὸς μιλάω σωστά, τύπως τὰ λόγια μου νάν τὰ διαβάσουν κ' άλλοι, και μάλιστα τὰ παληκάρια, που μόλις μπαίνουνε στῆ ζωῆ κ' ὄλα μπροστὰ στὰ μάτια τους φκίνονται βουνα.

«Αν τύχαινε λοιπὸ νάμαι γιὸς παραλῆ, σάν τὸν κατημένο τὸν Εὐγενίδη, κ' αγαπούσα καμια, ὄχι τόσο πλοῖσι σάν κ' ἐμένα, κ' ἔλεγα του πατέρα μου πὸς θὰ τὴν πάρω, κ' ὁ πατέρας μου μ' άπαντούσε «δὲ σ' άφήνω, γιατί δέν ἔχει ὄσους παραδες ἔχουμε και μεῖς», ξέρεις τί θῆκανα; Ἐθῆφνα τὸν πατέρα μου νὰ μετράει και νὰ λιάζει τὸς παραδες του, και θὰ ρηχνόμουνα, μαζί μ' ἐκείνη π' αγαπούσα, στῆ ζωῆ άψηρῶντας κάθε ἐμπόδιο.

«Αν πάλι καταλάβαινα πὸς μούλειπε τὸ θάρρος νὰ ζῆσω δίχως τὴν ἄδεια και δίχως τὴν παρουσία του πατέρα μου, θὰ τίναζα κ' ἐγὼ τὰ μυαλά μου στὸν ἄερα, ὄχι μοναχά γιατί δὲ θῆπαρινα ἐκείνη που αγαπούσα, ἀλλὰ γιατί θῆβλεπα πὸς δέν εἶχα ζωῆ μέσα μου και οἱ τέτοια, άχρηστοι ἄλωσδιόλου, πρέπει νὰ διαζῶνε μιὰ ὦρα άργότερα τῆ γωνιά και νάφκινουν τῆ θέση τους σε άλλους, ζωντανούς και παληκαράδες.

Λυπήθηκα κ' ἐγὼ σάν ἄνθρωπος για τὴν αὐτοχτονία του κατημένου του Εὐγενίδη, μὰ σάν τὸ καλοσυλλογίστηκα τὸ πρᾶμα ἔφτασα, άπό συλλογισμό σε συλλογισμό, στὸ παραπνοῦ συμπέρασμα, που μπορεί νὰ εἶναι λίγο άγριο, μὰ εἶναι και τὸ μόνο σωστό.

Θέλουμε νὰ ποῦνε μερικοί πὸς ὁ νέος ζήτησε νὰ

σκοτωθεί, όχι γιατί του άνοιξαν την άδεια ή πα-
 τέρης του, αλλά γιατί η κόρη δεν τον αγαπούσε.
 Τόσο χειρότερα γι' αυτόν. Έπρεπε να κάνει έναν
 τεμνακ στην περίφραση κοπέλα και να πάει να βρει
 εκείνην που θα μπορούσε νάν τον αγαπήσει. Ξέρω
 κ' εγώ!..

Δικός σου
 ΒΕΡΘΕΡΙΝΟΣ

ΜΙΑ ΔΡΑΧΜΗ

τό ένκ, κ' ένκ φρ. χρ. γιά τό έξωτερικό, πουλιούνται
 στά γραφεία μας τάκλούθη βιβλία:

Τού Ψυχάρη «Ταξίδι» και «Όνειρο του
 Γιαννίρη».

Τού Πάλλη «Ήλιος και φεγγάρι».

Τού Φωτιάδη Το «Γλωσσικό ζήτημα και ή
 εκπαιδευτική μας αναγέννηση».

Τού Έφταλιώτη «Ίστορία της Ρωμισούνης ο
 και «Μαζώχτρα, Βρουκλακας κλπ.»

Τού Φιδάντα Γραμματική της Ρωμείκης
 γλωσσας (μέρ. Α').

Τού Λόγγου «Δάμνης και Κλόη» (χαρτοδε-
 μένο) μεταφρ. Ήλ. Ρουτιερίδη.

Τού Σοφοκλή Αίλας. Μεταφρ. Ζήσιμου Σί-
 δερη

Τού Χ. Άντροάδη. «Ό Μέγ' Αλέξανδρος».

Τού Κ. Παδαγιάννη «Μοσκιές» (Δηγήματα
 50 λεπτά).

Ή ΙΜΙΑΔΑ, μεταφρασμένη από τον κ. Άλέξ
 Πάλλη δρ. 2 και φρ. χρ. 2 στο έξωτερικό.

Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

— Ό κ. Α. Καρκαβίτσας είχε την καλωσύνη
 να μ'ε στείλει ένα έξοχο άρθρο του με τον τίτλον
 «Οί Φρόνιμοι». Έπειδή τό λάβαμε άργά, όταν πιά
 τό φύλλο ήταν έτοιμο, θάν τό δημοσιεύουμε στο
 φύλλο της Άλλης Κυριακής.

— Ένας έμποροπάλληλος ταξιδεύοντας την περασμένη
 βδομάδα από την Πάτρα στον Κραθασαρά για δουλιές του
 μαγαζιού, τηλεγράφησε από κει στον προϊστάμενό του
 «Άδυνατώ να προχωρήσω θά συλληφθώ υπό φυλακών».

— Το τηλεγράφημα είναι για τη Δημόσια ασφάλεια
 πτό δυνατή ρεκλάμα κι από τη δήλωση της κ. Ριαγκούρ
 κι από τά λόγια του κ. Ανακριτή. Ζήτω Άλλη μια φορά
 ακόμα τό Ρωμαίκο!

— Μαθαίνουμε πώς ό ένοικιαστής του Βαριετέ που
 έκανε έξωση στην «Κατοχή» δεν τόκανε από συμφέρο μά
 από λόγους καθολοκληρίαν αισθηματικούς.

— Ό ένοικιαστής αυτός έτυχε νάναι Ό θ ω ν ι-
 σ τ ή ς φανατικός και δεν του βάστηξε ή καρδιά του να
 βλέπει κάθε βράδι τό Βασιλιά του να βγάξει λόγους πεν-
 τάρικους σαν του κ. Πλατούσα.

— Νά λοιπόν που βρίσκονται ακόμα στην κοινωνία
 μας άνθρωποι να θυσιάζουνε για μια εύγενικά ιδέα τό συ-
 φέρο τους, άφου είναι γνωστό πώς ό ιδεολόγος αυτός ένοι-
 κιαστής τραβούσε κάθε βράδι γενναίο μερτικό από την
 εισπραξη.

— Το Έλλ. Μελόδραμα έχει έναν τεχνίτη πρώτης,
 τό βαρύτονο Βακαρέλλη, που με τη γλυκιά φωνή του και
 τά περίτεχνα σκηνικά μπορούσε να σταθεί αξιοπρεπα και
 σε Εύρωπαϊκό ακόμα θέατρο.

— Με τό Βακαρέλλη, και με τους άλλους δυό, τό Μω-
 ραίτη και τό Βλαχόπουλο, τό Έλλ. Μελόδραμα θά τραβή-
 ξει πολύ μπροστά, άρκει νάν τό υποστηρίξει ό κόσμος και
 να βρεθεί κανένας παραλής νάν του δώσει την πρώτη
 γερή ισκουντιά.

— Το σημερινό Έκπαιδευτικό μας άρθρο, κι ε δεν τό
 διαβάσει ό κ. Υπουργός της Παιδείας και οι συνάδερφοί
 του, δεν πειράζει.

— Έίτε τό διαβάσουν είτε όχι, τ' ίδιο κάνει, άφου
 κανένα καλό δεν μπορείς να περιμένεις άπ' αυτούς.

— Φτάνει νάν τό διαβάσουν οι γονιοι και να νιώσουν
 τις μεγάλες και πατριωτικές αλήθειες του, γιατί, τό περι-
 σσότερο, γι' αυτούς είναι γραμμένο.

— Μονάχα Άμα νιώσουν οι γονιοι τό μεγάλο κακό που
 κάνουν και στο σπίτι τους και στο Έθνος, δίνοντας στα
 παιδιά τους μια ψεύτικη κι άνώφελη κ λ α σ τ ε κ ή τάχα
 μόρφωση, μονάχα Άμα αυτοί τελήσουν νάνοίξουν τά ματια
 τους και να πάρουν τον ίδιο δρόμο που δείχνει ό συγρα-
 φέας των άρθρων, θά ρημάξουν τά σκολειά και θάναγκα-
 στεί ή Πολιτεία, θέλοντας μη θέλοντας, να γκρεμίσει τό
 σπίτι εκπαιδευτικό της σύστημα και να θεμελιώσει τό
 Άλλο, τό γερό, που θά δώσει τό Έθνος την κανονική
 γενναία, την τίμια και τη δουλεύτρα.

— Δεν υπάρχει καμιά έλπίδα να ξυπνήσουν οι Κυβερ-
 νήτες μας, γιατί και δεν τους συμφέρει να ξυπνήσουν.

— Άς ξυπνήσουμε τουλάχιστο μες που πλερώνουμε
 σήμερα τόσο βαριά όλα τα έξοδα του ύπνου τους.

— Ό σοβαρότατος κ. Πόπ των «Άθήναι» ζήτησε
 την περασμένη Πέμπτη κίτι σχολοτήχους του μακαρίτη
 Δ. Κόκκου για τό «Ταξίδι» του Ψυχάρη.

— Ό βλοχημένος, δεν περίμενε ένα δυό μέρες που θά
 ξαναβγει τό «Ταξίδι» σε δεύτερη έκδοτη, να κάνει τό-
 τε και τό μηνόσυνο του φίλου του;

— Ό μακαρίτης ό σέλικος είχε τότε φιλολογικές ά-
 μαρτίες στη σχέση του που δεν άξίζει νάν του ξεθάψουν κι
 αυτή, την παραπανιστή.

Ο ΙΔΙΟΣ

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Έντοκοι καταθέσεις

Ή Έθνική Τράπεζα δέχεται έντόκους κατα-
 θέσεις εις τραπεζικά γραμματικά και εις χρυσόν,
 ήτοι εις φράγκα και λίρας στεργίνας, άποδοτέας
 εις ώρισμένην προθεσίαν ή διαρκώς.

Αί εις χρυσόν καταθέσεις και οι τόκοι αυτών
 πληρώνονται εις τό αυτό νόμισμα, εις ό έγένητο ή
 καταθέσεις εις χρυσόν ή δι' έπιταγής ύψους (chéque)
 επί του έξωτερικού κατ' έπιλογήν του όμολογηφύγου.

Τό κεφάλαιον και οι τόκοι των όμολογιών πλη-
 ρώνονται εν τώ Κεντρικώ Καταστήματι και, τη αί-
 τήσει του καταθέτου, εν τοίς Υποκαταστήματι της
 Τραπεζής.

Τόκοι των καταθέσεων.

1	1)2	τοίς	έκατ.	κατ'	έτος	δέκ	καταθέσεις	6	μηνών
2	»	»	»	»	»	»	»	1	έτους
2	1)2	»	»	»	»	»	»	2	έτων
3	»	»	»	»	»	»	»	4	»
4	»	»	»	»	»	»	»	5	»

Αί όμολογίαι των έντόκων καταθέσεων εκδίδον-
 ται κατ' έκλογήν του καταθέτου όνομαστικά ή άνώ-
 νυμοι.

Έκ του Γραφείου.

ΦΟΝΟΠΑΖΑΡΟ ΒΑΘΜΑΔΙΑΤΚΟ

Άπό Πέμπτη σε Πέμπτη

Υπουργός Έσωτερικων ό Κυρ. Μαυρομυχάλης.

Σκοτωμοί. Άθήνα 1 (στο Άθερώρειο), Έπαρ-
 χίες 10 (οί 2 από γυναίκες).

Λαθωμοί. Άθήνα 6, Περαιάς 2 (ό ένας από
 κάρρο), Έπαρχίες 6.

Κλεψές. Άθήνα 3, Έπαρχίες 3.

Άπαγωγές. Άθήνα 1 (από παντρεμένον), Έ-
 παρχίες 10.

Σημ. του Νουμά. Αυτή τη βδομάδα ή Περαιάς,
 μπορεί να πει κανένας, ξεκουράστηκε ύστερ' από τό
 φοβερό ματοκύλισμά του της περασμένης βδομάδας.
 Ή Άθήνα κάπως κουνήθηκε λίγο στους λαθωμούς
 και στις κλεψίες, έφτασε δηλ. τις επαρχίες, που ρι-
 γουάρουνε τούτη τη βδομάδα με τις δέκα άπαγω-
 γές τους.

Ο ΦΟΝΟΓΡΑΦΟΣ

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Κοουδαλό. Παλι πεζά ποιήματα; Μά για
 όνομα του Θεού! Δέ μ'ε στέλνεις ή πεζά ή ποιή-
 ματα; Τι θέλεις να τά μπερδεύεις τά προκτα;
 Κάποιος σεβαστός μας φίλος μ'ε έγραφε τελευταία
 «Άν όλαι αυτοί με τά πεζά τους ποιήματα — πε-
 ρισσότερο πεζά παρά ποιήματα — θέλανε να
 γράψουν κάτι που βλέπουν τριγύρω τους, θά κινανε
 δουλιά πολύ καλύτερη». Ή συμβουλή είναι τόσο κα-
 λή, που άξίζει νάν την ακολουθήσει κανείς, και σου
 τη συσταίνουμε. — κ. Δ. Στ. Ωχ. άδερφέ! Τρία
 κατεβάτα για να δικαιολογηθείς που «γράφεις σ'
 ένικό αριθμό!» Δέ βρεθήκα; Τόσοι φορές τό γρά-
 ψαμε και τό ξαναγράψαμε πώς ό πληθυντικός ούτε
 σεβασμό φανερώνει ούτε Ρωμαίτικος είναι. Τι νάν τά
 ξαναλέμε; — κ. Ρ. Φλ. Έλα! Τώρα με την πρώτη
 χυνοπωριάτικη δροσούλα ξαναρχίσανε τά Σ ε β α-
 τ ό β ρ α δ α στο γραφείο. Σί περιμένουμε λοιπόν,
 καθώς και όλους τους φίλους. — κ. Περίεργο. Το
 λέει κι ό τίτλος. Το «βδομαδιατικό φονοπάζαρο»
 έχει όλους τους σκοτωμούς, λαθωμούς κλπ. που γί-
 νονται μέσα σ' έφτά μέρες, από Πέμπτη πρωί έσα-
 με την Άλλη Πέμπτη πρωί. Περισσότερους όχι τό έ-
 ναντίο μπορεί κάποιος να μ'ε ξεφύγει κανένας λα-
 θωμός κτλ. — κ. Δ. Δεβ. Τά λάβαμε και σ' εύχαρι-
 στούμε. Τά φύλλα θά σας στέλνονται πιά στους
 Κορρούς. Εκεί σε μια δυό μέρες θά σου γράψουμε
 Το δικό σου ποτε :

ΚΕΡΔΟΥ 338,685 ΔΡΑΧΜΩΝ

Ναί! 338,685 δραχμάς έδωκε μέχρι τούδε
 τό γραφείον του τραπεζομεσίτου κ. Ίω. Φωτιά
 εις τους πελάτας του. Ήτοι εκ των άγοραστών λα-
 χειοφόρων όμολογιών εκ του γραφείου του έχουν κερ-
 δίσαι διάφορα ποσά, άνερχόμενα εις τον τρογγυλόν
 αριθμόν 329,840 δραχμών.

Ό κ. Ίω. Φωτιάς θέλει ν' άντιβιάση τό ποσόν
 τούτο εις 1,000,000 δρ Έπεθυμών δε ίνα συμμε-
 τάσχωσι τούτων πάσαι αί τάξεις της κοινωνίας ύ π ο-
 βι θ ά ζ ει την προκταβολήν δι' έκάστην λαχειο-
 φόρον της Έθνικης Τραπεζής εις δραχ. 8 και καλεί
 τους θέλοντας ν' άγοράσωσι τούτην να προσέλθωσιν
 εις τό τυχερόν γραφείον του, όπου πάντως θά κλη-
 ρωθή μετ' άμοιβής όμολογία τις και τί χαρά να είναι
 ή πρώτη με τά 70,000, χρυσάς δραχμάς την
 18 Δεκεμβρίου έ. έ. ότε γεννήσεται ή κλήρωσις.

Όσαύτως άσφαλίζονται και λαχειοφόροι όμολο-
 γίαι της αυτης Έθνικης Τραπεζής δ'α την αυτην
 εις τό άρτιον κλήρωσιν της 18 Δεκεμβρίου 1905
 άντι μ'ε δραχμής έκάστη.

ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΛΙΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΑΘΟΛΟΓΟΣ ΝΕΥΡΟΛΟΓΟΣ

ΥΦΗΓΗΤΗΣ ΕΝ ΤΩ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩ

ΟΔΟΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ 82